

Motto prof. Grovera Furra: Po dlouhou dobu jsem měl podezření, že verze sovětských historiků ohledně Studené války má vážné trhliny. PŘESTO JSEM VŠAK NEBYL PŘIPRAVEN NA TAKOVÝ ROZSAH LŽÍ, JÍMŽ JSEM SE DO TÉ DOBY UČIL JAKO FAKTŮM.

Úvod

1. Tato dvoudílná kniha popisuje pokusy Josefa Stalina zahájené r. 1930, na nichž vůdce SSSR usilovně a neúnavně pracoval až do své smrti, především však vrhá jasné světlo na povahu realizace jeho vizí cílících v první řadě k demokratizaci vlády Sovětského svazu.
2. Následující stať či text mnohé udiví a některé snad rozhoří. Ve skutečnosti mě vedlo k napsání této práce mé vlastní překvapení z výsledků výzkumu, o němž podávám zprávu. **Po dlouhou dobu jsem měl podezření, že verze sovětských historiků ohledně Studené války má vážné trhliny. Přesto jsem však nebyl připraven na TAKOVÝ ROZSAH LŽÍ, jímž jsem se do té doby učil jako faktům.** (viz Projev Grovera Furra v norském Oslu z roku 2011 zde: <https://lukassluka.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=452129>)
3. Tento příběh je dobře známý v Rusku, kde jsou úcta i obdiv ke Stalinovi běžné. Významný ruský historik Jurij Žukov^[1], který stanovuje paradigma „Stalina jako demokrata“ a jehož díla jsou mi k tomuto víceméně rozsáhlému počínu hlavním, byť zdaleka ne jediným zdrojem, je v ruském badatelském světě slovnitnou a uznávanou kapacitou spojenou s Akademií věd.
4. Nicméně tento příběh a skutečnosti, o nichž hovoří, jsou mimo Rusko, kde převládá studenoválečnické paradigma „Stalina jako Padoucha“, paradigma, které určuje, co se bude zveřejňovat (a co nikoli), prakticky neznámé. Z tohoto důvodu Rusové sotva zaznamenávají zde citované práce. Proto je rovněž mnoho ze sekundárních zdrojů uvedených v tomto textu, stejně jako i všechny zdroje primární, k dispozici pouze v ruštině.^[2]
5. Tento text seznamuje čtenáře nejen a pouze s novými skutečnostmi týkajícími se dějin SSSR a jejich možných interpretací. Daleko více je spíše pokusem o seznámení neruských čtenářů s výsledky nového výzkumu, jenž proběhl na základě vědeckého zkoumání sovětských archivů, jejich fondů týkajících se období stalinismu, Stalinovy vlády i Stalina samého. V textu níže uvedené skutečnosti, jakkoli čile diskutované, jsou kompatibilní s celou řadou paradigmát sovětských dějin a zároveň pomáhají vyvrátit řadu jiných výkladů. Budou zcela nepřijatelné — ve skutečnosti však odporné těm, jejichž historické a politické vidění se zakládá a vychází z chybných a ideologicky motivovaných pojmů „studené války“, tzv. „sovětského totalitarismu“ a „stalinského „teroru““.^[3]
6. **Chruščovova interpretace Stalina jako mocichtivého diktátora a zrádce Leninova odkazu byla vytvořena tak, aby odpovídala potřebám nomenklatury Komunistické strany v padesátých letech.** Takový výklad však ukazuje na blízké podobnosti a odpovídá rovněž mnoha pohledům totožným s kanonickým diskurzem o Stalinovi zděděným z dob studené války, jež sloužila výhradně touze kapitalistických elit k argumentaci, že komunistické boje, či snad dokonce jakékoli boje o moc dělnické třídy, musí nevyhnutelně vést k nějakému druhu teroru.
7. To také přesně vyhovuje trockistické potřebě argumentovat licoměrným způsobem, že to byla právě porážka „skutečného revolucionáře“ Trockého, jež umožnila přechod moci do rukou diktátora, který uzurpoval a znásilnil veškeré principy, za něž revoluce bojovala. **Chruščovská, studenoválečnický antikomunistická i trockistická paradigma sovětských dějin jsou de facto totožná ve své závislosti na virtuální demonizaci Stalina i jeho vedení SSSR v čase jeho vlády.**
8. Pohled na Stalina popsáný v této eseji je kompatibilní s celou řadou jinak protichůdných historických paradigmát. **Anti-revizionistické a post-maoistické komunistické interpretace sovětských dějin vidí Stalina jako kreativního a logického — byť v některých ohledech nedokonalého — ale na každý pád Leninova dědice.** Zatímco mnozí ruští nacionalisté by stěží vyjádřili souhlas s úspěchy Stalina jako komunisty, považují tohoto vůdce Sovětského svazu za osobnost evidentně se zaslouživší o etablování Ruska jako světové vojenské velmoci a druhé průmyslově nejvyspělejší země světa. Stalin je skutečně

ztělesněním obojího, jakkoli jsme až do dnešních dnů svědky záměrné snahy o umenšování jeho stěžejní dějinné role jako osobnosti zcela zásadního významu.

9. Tento článek není pokusem Stalina „rehabilitovat“. **Souhlasím s Jurijem Žukovem, který uvedl:**

„Mohu upřímně říci, že jsem proti Stalinově rehabilitaci, protože se proti rehabilitacím vyslovuji obecně. Nic a nikdo v dějinách by rehabilitováno být nemělo — pravdu však musíme odhalit a pravdu říkat. Od nástupu Chruščova k moci, zůstávají jedinými oběťmi stalinských represí výhradně ti, kteří se jich buď sami účastnili, či je usnadnili, popřípadě se jim nedokázali postavit.“^[4] (Žukov, KP Nov. 21 02)

Ani já bych neprohlašoval, vpádu-li měl pouze Stalin svou vizi, že široká škála problémů budování socialismu či komunismu v SSSR již byla vyřešena.

10. Během období, jehož se týká tato esej, mělo Stalinovo vedení na starosti nejen podporu demokracie při řízení státu, ale rovněž i podporu demokracie vnitrostranické. Jakkoli by takto důležité téma vyžadovalo samostatnou studii, jeho (vy)řešení není úkolem této práce. Pod konceptem „demokracie“ se rozumí, že jeho pojetí bude muset spíše dostát praktického významu v kontextu demokraticko-centralistické strany dobrovolných členů, než uprostřed obrovského státu občanů, v němž neexistuje základna předpokládaného politického souhlasu.^[5]
11. Tato stať ponejvíce čerpá z primárních zdrojů. Ty vesměs odkazují na díla ruských historiků disponujících přístupem k doposud nezveřejněným či nedávno zveřejněným dokumentům sovětských archivů. Nebývalé množství dokumentů zásadního významu je pak k dispozici pouze vědcům s přednostním přístupem. Velmi mnoho podobně cenných materiálů zůstává zcela odloučeno a podléhá utajení, včetně velké části Stalinova osobního archivu, přípravných řízení, vyšetřovacích materiálů moskevských procesů z let 1936-38, vyšetřovacích materiálů vztahujících se k vojenským čistkám nebo tzv. „Tuchačevského aféře“ z roku 1937, a mnoho dalších.
12. Jurij Žukov popisuje archivní situaci následovně:

S počátkem přestavby, jejímž se jedním z hlavních sloganů stala „glasnost“ (otevřenost), . . . byl kremelský archiv, dříve badatelům uzavřený, zlikvidován a jeho fondy počaly být přemísťovány [do různých veřejných archivů – pozn. GF]. Jakkoli tento proces započal, nebyl nikdy dokončen. Bez žádné publicity ani jakéhokoli vysvětlení byly v roce 1996 nejdůležitější, doslova stěžejní materiály znovu překlasifikovány a uschovány v archivu prezidenta Ruské federace. Brzy však počaly být skutečné důvody této tajné operace jasné, což umožnilo povstat jednomu ze dvou starých a velmi omšelých mýtů.

Právě těmito mýty má Žukov na mysli vnímání „Stalina jako padoucha“ resp. „Stalina jako velkého vůdce“. Pouze první z nich je blízký i důvěrně známý čtenářům západní a antikomunistické historiografie. Oba tyto pohledy však v zásadě zůstávají v Rusku resp. Společenství nezávislých států, pevně i hluboko zakořeněny v myslích i srdcích jeho obyvatel.

13. **Jedna z Žukovových knih, jež opodstatňuje mnoho z tohoto článku, je nazvána *Inoj Stalin (Jiný Stalin)* - odlišný od mýtu, bližší pravdě a vycházející z nedávno odtajněných archivních dokumentů.** Na přední straně obálky je fotografie Stalina, na straně zadní lze spatřit fotografii stejnou, avšak v negativu: pravý opak té první. Žukov užívá sekundárních zdrojů jen výjimečně. Z valné části cituje z doposud nepublikovaných, teprve v nedávné době odtajněných, archivních dokumentů či fondů. Žukovem vyličený obraz politiky Politbyra v letech 1934-38 je zcela odlišný od čehokoli, co je souladné s kterýmkoli z uvedených mýtů, které zcela odmítá.
14. Úvod své knihy Žukov končí těmito slovy:

„Nečiním si žádný nárok na definitivnost či nezvratnost: Osobně cílím k jedinému: vyhnout se oběma

předjímaným mýtům. **Pokouším se rekonstruovat minulost, už jednou důvěrně známou, nyní však úmyslně opomíjenou, záměrně tabuizovanou i všemi ignorovanou.**“ Při plném souhlasu s tezemi Žukova, snaží se tento text vyhnout oběma mýtům rovněž.

15. Za současných podmínek musí všechny závěry zůstat jen orientační. Snažil jsem se využít všech materiálů, ať už primárních či sekundárních, uvážlivě. Abych zabránil přerušování a kouskování textu, uvádím zdroje po každé kapitole. Užívám tradiční číslované poznámky pod čarou pouze tam, kde považuji za nutné a potřebné věc blíže, důkladněji i detailněji objasnit, vysvětlit.
16. **Výzkum, jenž tento text sumarizuje, má zřejmý přínos zejména pro ty z nás, pro něž zůstává úhelným kamenem i alfou a omegou TŘÍDNÍ ANALÝZA a její aplikace na skutečné DĚJINY SOVĚTSKÉHO SVAZU.**
17. Jeden ze soudobých nejzdatnějších a nejvíce plodných amerických badatelů, vynikající odborník na dobu Stalinovy vlády v SSSR, prof. J. Arch Getty^[6] vědomě i odůvodněně nazývá historické výzkumy z doby Studené války jejím „produktem propagandy“— „zkoumání“, která nemá smysl kritizovat nebo se je snažit uvádět na pravou míru v jejich jednotlivých částech. Celý takový výzkum, má-li skutečně odhalit podstatné, musí být proveden z gruntu, zcela nově a kompletně od začátku.

Souhlasím s Gettym, ale dodal bych, že tendenční, politicky výbušné a dehonestující „výzkumy“ se vyrábějí dodnes.

18. Studenoválečnické chruščovovské paradigma tvořilo převládající pohled na dějiny „Stalinových let“. Výzkum však podal prostou zprávu o tom, že by právě vědecké bádání mělo být s to přispět k „očistě země“ a doporučil „zahájit revizi celé kauzy znovu a od začátku“. **Pravda, která nakonec vyjde tak jako tak najevo, bude mít také velký význam pro marxistický projekt porozumění světu v zájmu jeho změny, pro budování beztržní společnosti sociální a ekonomické spravedlnosti.**
19. V závěrečné části práce jsem nastínil některé možné oblasti dalšího výzkumu, jež by případně mohly navázat na výsledky této studie.

Nová ústava

Nejpokrokovější Ústava lidských dějin tzv. Stalinská ústava byla Nejvyšším sovětem SSSR přijata dne 5. prosince 1936. Občanům SSSR zcela garantovala úplné dodržování všech základních lidských práv včetně bezplatné a kvalitní lékařské i následné péče lázeňské a zaručovala právo levného bydlení ...

20. **V prosinci 1936 schválil mimořádný VIII. sjezd sovětů návrh nové sovětské Ústavy a vyzval k tajnému hlasování obyvatel ve svobodných volbách, jejichž kandidáty navrhovaly lidové výbory.** (Žukov, Inoy 307-9)
21. Kandidáti směli být v té době delegováni nejen bolševickou stranou (Všesvazovou komunistickou stranou bolševiků)[VKS (b)], ale mohli být rovněž navrhováni i jinými občanskými skupinami na základě trvalého pobytu, příslušnosti (např. náboženské skupiny), nebo doporučení rozličných organizací na pracovištích. K faktické realizaci těchto Stalinem plánovaným demokratických voleb však nakonec nikdy nedošlo, bohužel...
22. **Demokratické aspekty ústavy do ní byly vloženy na výslovné naléhání Josefa Stalina. Společně se svými nejbližšími spolupracovníky v politbyru bolševické strany Stalin za zachování těchto ustanovení houževnatě bojoval.** (Getty, *State and Society Under Stalin: Constitutions and Elections in the 1930s*; Stát a společnost za Stalina: Ústavy a volby ve 30.

- letech). *Slavic Review* 50, 1 (Spring 1991), 18-35). **Josef Stalin i jeho političtí partneři z Politbyra se podvolili pouze tváří v tvář kompletnímu odmítnutí stranického Ústředního výboru a panice kolem šokujícího odhalení závažných spiknutí kolaborantů s japonským a německým fašismem, jejichž činnost cílila k násilnému svržení sovětské vlády.**
23. V lednu 1935 uložilo Politbyro Avelu Janukidzemu^[7] úkol zhruba načrtnout obsah nové Ústavy. Za několik měsíců přišel Janukidze s návrhem na zahájení voleb bez protikandidáta. Téměř okamžitě, dne 25. ledna 1935, vyjádřil Stalin svůj ostrý nesouhlas s návrhem Jenukidzeho a trval na volbách s tajným hlasováním. (Žukov, Inoy 116-21)
 24. Svůj rezolutní nesouhlas či přesněji odpor vyjádřil Stalin po výtce dramatickým způsobem v březnu 1936, a to přímo v rozhovoru s americkým tiskovým magnátem Royem Howardem^[8]. **Stalin v interview potvrdil: „Sovětská Ústava zaručuje, že veškeré hlasování bude tajné i rovné, přičemž rolnické hlasy budou rovný hlasům dělnickým“^[9].** Určujícím bude, stejně jako je tomu na Západě, místo bydliště. Rozhodujícím neměl být stav (jako během carských dob) nebo místo zaměstnání; ale kandidáti měli být do všech sovětů voleni přímo občany, nikoli nepřímo jejich zástupci (*Stalin-Howard Interview*; Zhukov, „Repressii“ 5-6)
 25. Stalin prohlásil, že nejdůležitější je skutečnost, aby volby byly konkurenční, přičemž vyzdvihl nutnost poskytnout voličům možnost vybrat svého zástupce minimálně ze dvou kandidátů. **Stalin rovněž uvedl: „Jste zmateni z faktu, že se ve volbách nabízí pouze jedna strana. Nechápete, jak může za těchto podmínek probíhat volební soutěž. Je třeba si uvědomit, že kandidáti budou navrženi nejen komunistickou stranou, ale všemi formacemi a složkami veřejnosti i nestranickými organizacemi.** A takových máme stovky. U nás není množství svářících se a proti sobě bojujících stran, jakož nemáme ani kapitalistickou třídu bijící se proti třídě dělnické, kapitalisty a vykořisťované. Naše společnost se skládá výhradně ze svobodných tvrdě pracujících dřičů měst a vesnic – dělníků, rolníků a intelektuálů. Kdokoli z těchto vrstev může mít své zvláštní zájmy a vyjádřit je prostřednictvím četných veřejných organizací, které existují.“ (13-14) **Rozličné občanské organizace by měly být schopny sestavit kandidáty proti kandidátům komunistické strany.** Stalin řekl Howardovi, že občané mohou vyškrtnout jména všech kandidátů, kromě těch, pro něž si přejí hlasovat.
 26. J. V. Stalin především zdůraznil realizaci svobodných konkurenčních voleb jako klíčového fenoménu v boji proti byrokracii.
 27. Od této chvíle se Stalin a jeho nejbližší spolupracovníci politbyra Vjačeslav Molotov^[10] a Andrej Ždanov^[11] už ve všech diskusích uvnitř stranického vedení vyslovovali pro tajné a konkurenční volby. (Žukov, *Jiný Stalin*, str. 207-10; *Stalin-Howard Interview*)
 28. **Stalin také trval na tom, aby mnohým sovětským občanům, zbaveným volebního práva^[12], bylo toto právo obnoveno. Šlo o členy bývalých vykořisťovatelských tříd,** jimiž byli původní majitelé domů, i ti, kteří během občanské války 1918-1921 bojovali proti bolševikům se zbraní v ruce a hanebně prosluli jako „Bílí gardisté“. Stejně tak i zločinci usvědčení z trestné činnosti (jako v USA dnes). Nejdůležitějšími a pravděpodobně i nejpočetnějšími mezi *lišenci* (nemajícími volební právo) byly dvě skupiny: „kulaci,“ — hlavní cíle kolektivizačního hnutí před pár lety; a ti, kteří roku 1932 porušili „zákon tří klásků“.^[13]
 29. Tyto volební reformy by nebyly nutné, pokud by Stalinovo vedení nehodlalo změnit způsob, jakým se v Sovětském svazu vládlo. **STALINOVY DEMOKRATICKÉ REFORMY MĚLY ZA ÚKOL ZBAVIT KOMUNISTICKOU STRANU POVINNOSTI PRÍMÉHO ŘÍZENÍ SOVĚTSKÉHO SVAZU.**
 30. Během Ruské revoluce a kritických let, které ji následovaly, byl SSSR právně řízen zvolenou hierarchií sovětů (tj. rad), od místní po vnitrostátní úroveň, s Nejvyšším sovětem jako národním zákonodárným orgánem, Radou (= sovětem) lidových komisařů jako výkonným orgánem, a předsedou této rady jako hlavou státu. Ale ve skutečnosti a na každé úrovni byl výběr těchto úředníků vždy v rukou bolševiků [tj. členů VKS (b)]. Volby se konaly a přímé nominace stranických vůdců, tzv. „kooptace“, byly rovněž obvyklé a běžné. Dokonce i volby samotné byly řízeny stranou a nikdo nemohl usilovat o místo úředníka, pokud by s tím straničtí vůdci nesouhlasili.
 31. Bolševikům to se dávalo smysl. Šlo o formu diktatury proletariátu v konkrétních historických

podmínkách revolučního Ruska a porevolučního Sovětského svazu. **Podle Nové ekonomické politiky neboli NEPu[14] bylo zapotřebí práce a dovedností bývalých i současných vykořisťovatelů . MUSELO JICH BÝT VŠAK POUŽITO VÝHRADNĚ K SLUŽBĚ DĚLNICKÉ DIKTATURY — K BUDOVÁNÍ SOCIALISMU. Nebylo jim povoleno obnovit kapitalistické vztahy, vyjma konkrétně určených, ani znovuzískat politickou moc.**

32. Po celá dvacátá léta a v raných letech třicátých Bolševická strana směle nabírala příslušníky dělnické třídy. Do konce roku 1920 tvořili nejvíce členů strany právě dělníci a vysoké procento dělníků bylo zároveň členy vedení strany. Tento masivní nábor a významné pokusy politického vzdělávání probíhaly ve stejnou dobu jako obrovské otřesy prvního pětiletého plánu, náraz industrializace a kolektivizace jednotlivých farem do kolektivních hospodářství (kolchoz), resp. státních hospodářství (sovchoz). Bolševické vedení bylo jak upřímné ve své snaze „proletarizovat“ svou stranu, tak rovněž i úspěšné ve výsledku. (Rigby, 167-8, 184; 199)
33. Stalin a jeho podporovatelé v Politbyru uvedli řadu argumentů, z jakých důvodů i proč a jak Sovětský svaz třeba demokratizovat. Jejich teze odrážejí přesvědčení Stalinova vedení, že nového státu socialismu již bylo dosaženo.
34. Většina rolníků byla v kolchozech. S každý měsíc klesajícím počtem jednotlivých selských hospodářství, věřilo Stalinovo vedení, že objektivně již rolníci nepředstavují samostatnou sociálně-ekonomickou třídu. Rolníci byli spíše vnímáni jako ostatní zaměstnanci, než by se od nich lišili.
35. Stalin tvrdil, že s rychlým růstem sovětského průmyslu, a to zejména s dělnickou třídou mající v rukou prostřednictvím bolševické strany politickou moc, není již více slovo „proletariát“ přesné. **„Proletariátem“ Stalin mínil dělnickou třídu pracující pod jařmem kapitalistického vykořisťování, resp. v chomoutu kapitalistického typu výrobních vztahů, jaký ještě existoval v rámci NEP během osmi let (březen 1921-1929) existence Sovětského svazu.** V té době obhajoval tezi, že „teprve po deseti, dvaceti letech vybudování průmyslové základny, bude možné přistoupit k postupné [kolektivizaci](#) zemědělství v první řadě toho času Stalinův přítel N. I. Bucharin. Bucharin ji hájil s odůvodněním, že jde o „dočasnou, realistickou hospodářskou politiku, jakkoli byla tato v zásadním rozporu s komunistickými představami řízení a plánování. **Ale, jak řekl J. V. Stalin: „Jelikož je přímé vykořisťování dělníků kapitalisty za účelem dosažení zisku nyní zrušeno, dělnická třída by již neměla být nazývána „proletariátem.“**
36. Podle tohoto Stalinova názoru, vykořisťovatelé práce již v Sovětském svazu neexistují. Dělníci nyní zemi řídí prostřednictvím Bolševické strany ve svém vlastním zájmu, a tedy už nemůžeme hovořit o klasickém „proletariátu“. Proto „diktatura proletariátu“ již není odpovídající koncepcí. Tyto nové podmínky volají po novém typu státu. (Žukov, Inoy 231; 292; Stalin, pracovní verze 800-1)

Boj proti byrokratismu

37. Stalinovo vedení bylo také znepokojeno rolí Strany [VKS (b)] v této nové fázi socialismu. Stalin sám vyhlásil boj „byrokratismu“ s razancí sobě vlastní – pečlivě zpracovanou zprávou XVII. stranickému sjezdu z ledna 1934. **[15] STALIN, MOLOTOV I NĚKTERÍ OSTATNÍ BOLŠEVICI NAZVALI NOVÝ VOLEBNÍ SYSTÉM „ZBRANÍ PROTI BYROKRATIZACI“.**
38. Vůdcové strany řídili vládu nejen určováním, kdo vstoupí do Sovětů, ale i uplatňováním různých forem dohledu resp. přezkumu toho, co vládní ministerstva vykonávají. Ve svém projevu na VII. sjezdu sovětů dne 6. února 1935 Molotov řekl, že „tajné volby udeří mohutnou ranou proti byrokratickým živlům a způsobí jim tak patřičný otřes“. Naproti tomu Jenukidzeho zpráva nedoporučovala a dokonce ani nezmiňovala tajné volby a rozšíření volebního práva. (Stalin, Zpráva 17. sjezdu VKS (b); Žukov, Inoy 124)
39. Pokud hodlali být efektivní ve výrobě, museli ministři, vládní činovníci i jejich štáby znát i rozumět záležitostem, za něž měli nést i nesli odpovědnost. To znamenalo nutnost klást důraz na jejich odborné vzdělávání, v první řadě technického charakteru v jejich jednotlivých oborech. Ale straničtí vůdci často stoupali prostřednictvím žebříčku stranických pozic sami. A k pokroku takového typu nebylo potřebí žádných technických znalostí. **Stalin k tomu podotkl: „Tito**

straničtí funkcionáři vykonávají řízení, ale sami často postrádají potřebných technických znalostí, díky nimž by jistě mohli být v teorii dovednější.“ (*Stalin-Howard Interview*; Zhukov, Inoy 305; Zhukov, „Repressii“ 6)

40. Právě tak chápalo stalinské vedení pojem „byrokratismus“. Ačkoli ho považovali za nebezpečí — stejně jako všichni marxisté — věřili, že není neodvratné. Spíše se domnívali, že může být překonáno tím, když změni roli či úlohu resp. funkci a postavení strany v socialistické společnosti.
41. **Koncepce demokracie, kterou Stalin a jeho přívrženci z vedení strany hodlali realizovat v Sovětském svazu, nezbytně znamenaly kvalitativní změnu společenské role bolševické strany.**

Sovětské vládní dokumenty, které byly přístupné vědcům, nám umožnily pochopit, že již koncem třicátých let byly učiněny pokusy, jak oddělit stranu od státu a podstatně tak omezit roli VKS (b) v životě země. (Žukov, Tayny 8)

Jakkoli rozhodně Stalin a jeho stoupenci pokračovali v boji proti opozici uvnitř bolševické strany, šance na úspěch dovršení této politiky se postupně snižovaly, až nakonec Stalin v březnu 1953 zemřel. Zdá se, že **ODHODLÁNÍ LAVRENTIJE BERIJI**[\[16\]](#) **POKRAČOVAT V TÉMŽ BOJI JAKO JOSEF STALIN, JE TÍM SKUTEČNÝM DŮVODEM, PROČ HO CHRUŠČOV A OSTATNÍ PUČISTÉ ZAVRAŽDILI, AŽ UŽ SOUDNĚ V RÁMCÍ VYKONSTRUOVANÝCH SOUDNÍCH ŘÍZENÍ V prosinci 1953 NEBO — JAK O TOM SVĚDČÍ NEMÁLO DŮKAZŮ — PŘI SKUTEČNÉ VRAŽDĚ V ČERVNU TŘIAPADESÁTÉHO ROKU.**

42. Článek 3 ústavy z roku 1936 zní: „Veškerá moc v SSSR náleží dělnictvu a rolnictvu měst i vesnic, dle jejich zastoupení v radách — sovětech — delegátů pracujících“. Komunistická strana v článku 126 svých stanov uvádí, že je „předvojem pracujících v jejich boji za posílení a rozvoj socialistického systému, jenž je avantgardním jádrem všech organizací pracujících, jak ve veřejném, tak státním sektoru“. To znamená, že **STRANA - VKS (b) - MĚLA VÉST REVOLUČNÍ BOLŠEVICKOU ORGANIZACI A NIKOLIV ZÁKONODÁRNÉ NEBO VÝKONNÉ ORGÁNY STÁTU.** (Žukov, Ústava z roku 1936, Tayny 29-30)
43. Zdá se, že **STALIN BYL TOHO NÁZORU, ŽE JAKMILE BUDE STRANA STÁT MIMO PŘÍMÉ ŘÍZENÍ SPOLEČNOSTI, JEJÍ ROLE BY MĚLA BÝT OMEZENÁ VÝHRADNĚ NA AGITACI A PROPAGANDU, resp. NA ÚČAST PŘI VÝBĚRU KÁDRŮ.** Co by to znamenalo? Možná právě něco následujícího:

@ Strana by se tak vrátila ke své ústřední, klíčové i jedinečné funkci: pomoci lidem dobýt vítězství ideálům komunismu tak, jak ho lid chápal.

@ To by znamenalo nejen konec nenáročných, poklidných a pohodových teplých místech v závětrí, ale hlavně nevyhnutelný návrat k tvrdé práci, obětavé oddanosti i nezištnému odhodlání charakterizujícímu bolševiky během carského období, Říjnové revoluce a občanské války, období NEPu a velmi perných časů neuvěřitelně náročné doby industrializace a kolektivizace. Během těchto let stranického členství to pro většinu znamenalo neskutečně obětavou tvrdou práci, a to jak mezi členy tak i nečleny strany, z nichž mnozí byli vůči bolševikům vysloveně nepřátelští. Jednalo se o naléhavou nutnost i neodkladnou potřebu vybudování skutečné nejen ideové základny socialismu mezi masami, ale především její hospodářské báze. (Žukov, KP 13. 02. 02, Mukhin, Ubiystvo)

44. Stalin trval na tom, aby komunisté nejen tvrdě pracovali, ale především se vzdělávali s jasným cílem: urychlit tempo výstavby komunistické společnosti. Stalin sám byl neúmorným, neúnavným studentem (Toto není všeobecně známo, aniž by byl význam této skutečnosti patřičně pochopen a přijat či vůbec brán v potaz).[\[17\]](#)
45. Po shrnutí důkazů vyplývá, že **STALIN ZAMÝŠLEL dosáhnout těchto cílů:**

@ Ujistit se, že pouze technicky vyškolení lidé mohou vést a zvládnou i dokáží řídit nejen výrobu, ale

rovněž i celou sovětskou společnost;

@ Zastavit degeneraci bolševické strany a navrátit členům VKS (b), zejména vůdcům, jejich základní a prvořadou funkci: svým přesvědčením i příkladem stát v čele politického i morálního vedení zbytku společnosti;

@ Posílit práci strany mezi masami;

@ Získat podporu občanů země pro sovětskou moc;

@ Vytvořit základnu pro beztřídní, komunistickou společnost.

Stalinova porážka

46. Během roku 1935 byla pod záštitou hlavního prokurátora SSSR Andreje Vyšinského[18] obnovena státní příslušnost SSSR mnoha občanům, kteří byli vyhoštěni, uvězněni a – co bylo nejpodstatnější – zbaveni volebního práva. Stovky tisíc bývalých *kulaků*, bohatých statkářů, kteří byli hlavním terčem kolektivizace, i těch, kteří byli někdy uvězněni nebo vykázáni do exilu za to, že nějakým způsobem odolávali kolektivizaci, byly osvobozeny. **Vyšinskij tvrdě kritizoval Lidový komisariát vnitřních záležitostí - NKVD - včetně vnitřní bezpečnosti - především za „sérii těch nejhrubších chyb i mylných výpočtů“ ve věci deportace téměř 12.000 lidí z Leningradu po vraždě Kirova, k níž došlo v prosinci 1934. Andrej Januarjevič (Vyšinskij)[19] prohlásil, že v té době NKVD neměla právo nikoho zatknout bez předchozího souhlasu žalobce.** Obyvatelstvo s přiznaným volebním právem se rozrostlo nejméně o stovky tisíc lidí, které tak začaly chápat i fakticky pocítily, že se s nimi zacházelo nespravedlivě. (Thurston 6-9; Žukov, KP 14. listopadu a 19. listopadu 02; Žukov, Inoy 187; Žukov, „Repressii“ P 7)
47. Ačkoli Stalinův původní návrh nové ústavy ještě nezahrnoval volby s jedním resp. dvěma protikandidáty, ve finále však jeho konečnou obměnu s možností alternativních voleb sám Stalin oznámil v jeho rozhovoru s Royem Howardem 1. března 1936 (viz výše) uveřejněném v ústředních listech spadajících pod přímou kontrolou politbyra, nepadla žádná implicitní chvála či přímá podpora Stalinova prohlášení o uvedení alternativních voleb do praxe. Dne 10. března otiskla *Pravda* pouze jediný článek, přičemž Stalinem zamýšlenou konkurenčnost voleb nezmínila.

V červnu 1937 na plénu Ústředního výboru VKS (b) uvedl jeden ze členů ÚV Jakovlev,[20] jenž spolu se Stalinem usilovně pracoval na návrhu nové ústavy (Žukov, Inoy 223) -, že návrh alternativních voleb podal Stalin sám. Zdá se, že se tento návrh setkal s šířící se, byť mlčenlivou opozicí regionálních vůdců, prvních tajemníků neboli „partokracie“, jak je nazývá Žukov. V uvedeném rozhovoru s Howardem[21], uveřejněném v ústředních listech spadajících pod přímou kontrolou politbyra, nepadla žádná implicitní chvála či přímá podpora Stalinova prohlášení o uvedení alternativních voleb do praxe. Dne 10. března otiskla *Pravda* pouze jediný článek, přičemž Stalinem zamýšlenou konkurenčnost voleb nezmínila.

48. Z toho Žukov vyvodil:

To mohlo znamenat jen jednu věc. Nejen „široké vůdcovství“ [regionálních prvních tajemníků], ale přinejmenším části aparátu Ústředního výboru, Agitpropu pod A. I. Steckim[22] a Lotyšem Tallem nepřijaly Stalinovu inovaci, nehodlaly schválit konkurenční volby ani čistě formálním způsobem. Volby s nejméně jedním protikandidátem se zdály nebezpečnými pro mnohé, kteří, jak vyplývalo ze Stalinových slov, a zdůrazňoval list *Pravda*, přímo ohrožovaly postoje a značnou sílu prvních tajemníků ústředních výborů národních komunistických stran, regionálních, městských i oblastních výborů. (Inoy 211)

49. První tajemníci strany zastávali stranické úřady, od kterých nemohli být odstraněni porážkou ve volbách do Sovětů, do nichž vstoupili. Ale obrovská místní moc, již drželi, plynula především ze stranického řízení všech aspektů ekonomiky i státního aparátu – kolchozů, továren, vzdělávání a vojenství. Porážka jich samých nebo „jejich“ kandidátů (kandidátů strany) ve volbách do sovětů by byla v podstatě referendem o jejich práci. První tajemník, jehož kandidáti byli ve volbách poraženi kandidáty nestranickými, by se ukázal jako někdo s chabou a nepřesvědčivou vazbou k masám. Během volebních kampaní si byli opoziční kandidáti jisti, že problémy této volební akce umožní porozumět otázkám korupce, autoritářství či neschopnosti, bujících mezi úředníky strany. Poražení kandidáti by se mohli projevit jako neduživí komunisté, což by pravděpodobně vedlo k jejich nahrazení. (ZhukovKP Nov. 13 02; Inoy 226; srovnej s Getty, „Excesses“ 122-3)
50. Vedoucí představitelé strany byli povětšinou dlouholetými členy VKS (b), veterány ze skutečně nebezpečných dní carského období, revoluce, občanské války a kolektivizace, v nichž komunisté museli statečně čelit velikým rizikům i nebezpečnostvím. Mnoho lidí mělo jen nízké formální vzdělání. Na rozdíl od **STALINA**[23], **KIROVA**[24], či **BERIJI**. [25]
51. Všichni tito muži byli dlouholetými stoupenci Stalinovy politiky. Dokázali ve víru často ozbrojeného třídního boje proti kulakům uskutečnit kolektivizaci venkova, během níž byly deportovány desetitisíce lidí. Mezi lety 1932-33 zemřely téměř tři miliony obyvatel SSSR hladu. Jakkoli byl hladomor propuknuvší především v Ukrajinské SSR spíše skutečným, než „záměrně vytvořeným“, probíhající kolektivizace rolnictva i vytváření Kolektivních družstevních hospodářství (Kolchozů) volaly po nutnosti vyvlastnění obilí za účelem nutnosti poskytnout potraviny městským dělníkům. Tento třídní boj proti kulakům (bohatým statkářům), v němž se sovětská moc jednoznačně postavila na stranu chudých rolníků, měl za následek vznik ozbrojených selských bouří, vzpour i povstání, jež si vyžádaly životy nemalého počtu nejen bolševiků, nýbrž i učitelů a místních funkcionářů VKS (b). Byla to však výše uvedená stranická věrchuška, kdo byl zodpovědný za krach industrializace, opětou regresi tkvící v drsných podmínkách špatného bydlení, nedostatečné stravy a zdravotní péče, nízkých mzdách i nabídky nuzného sortimentu zboží, které si za ně mohli koupit. (Tauger, Anderson & Silver, Zhukov, KP, 13. listopadu 2002)
52. Nyní směřovali k volbám ti, kteří byli dříve zbaveni volebního práva, protože stáli na špatné straně vůči sovětské správě. Znenadání však získali možnost užití právoplatného hlasu v tajných a přímých volbách. Pravděpodobně se nemálo vůdců z krajských a oblastních úrovní obávalo, že mnoho z voličů bude hlasovat proti jejich kandidátům nebo proti nějakému bolševickému kandidátovi. Pokud by se to stalo, byli by přeraženi na nižší resp. horší pozici. Tak jako tak by stejně získali jistou stranickou pozici, nebo — v nejhorším případě — nějaký ten druh práce. **NOVÁ „STALINSKÁ“ ÚSTAVA ZARUČILA KAŽDÉMU SOVĚTSKÉMU OBČANU PRÁCI JAKO NEZADATELNÉ PRÁVO, PLNĚ GARANTOVALA BEZPLATNOU ZDRAVOTNÍ PÉČI, PRAVIDELNÉ VYPLÁCENÍ STAROBNÍCH I INVALIDNÍCH DŮCHODŮ A ZCELA BEZPLATNÉHO I KVALITNÍHO VZDĚLÁNÍ VŠECH STUPNŮ.** Ale tihle muži (prakticky všichni byli muži) byli zvyklí na moc a výsady, jež byly ohroženy porážkou jejich kandidátů ve volbách. (Zhukov, KP 13. listopadu 02, 1936 Konst., Ch. X, Getty, „Excesses“ – „Excesy“).

PROCESY, SPIKNUTÍ, REPRESE

53. Plány na novou Ústavu i volby byly načrtnuty během plenárního zasedání Ústředního výboru VKS (b) v červnu 1936. Návrh Ústavy schválili delegáti jednomyslně, avšak nikdo z nich se k němu nevyjádřil. Toto neposkytnutí přinejmenším slovní podpory Stalinovu návrhu naznačovalo existenci „latentní opozice v širším vedení“, což bylo názornou ukázkou nedostatku zájmu.“ (Žukov, Inoy 232, 236, „Repressii“ (10-11)
54. **Během VIII. Všeruského sjezdu Sovětů, který se konal v listopadu-prosinci 1936, Stalin a Molotov znovu zdůraznili význam nutnosti rozšíření volebního práva s tajnými volbami a možností kandidatury více osob.** V duchu Stalinova rozhovoru s Howardem **Molotov znovu zdůraznil blahodárný účinek pro VKS (b), plynoucí z možnosti kandidatury nečlenů bolševické strany do sovětů:**

Tento systém ... nemůže jen zasáhnout proti těm, kteří se stali byrokraty odcizenými od mas ... je mu naopak potřebí akcelerace nových sil ... které musí nahradit zaostalé, nerozvinuté nebo zbyrokratizované elementy. V rámci nové formy voleb bylo sice možné volit i nepřátelské živly, avšak i toto nebezpečí nám musí v konečném důsledku sloužit ku pomoci jako bič na ty organizace, jež potřebují popohnat takové pracovníky [Strany], kteří upadají do spánku. (Žukov, „Repressii“ 15).

55. Sám Stalin věc vyjádřil pregnantněji i ostřeji:

Někteří říkají, že je to nebezpečné, protože živly nepřátelské vůči sovětské moci (elementy složené z bývalých bělogvardějců, kulaků, kněží atd.) se mohou dostat do nejvyšších úřadů. Čeho je však třeba se bát doopravdy? „Pokud se bojíš vlků, nechod' do lesa.“ Za prvé, **ne všichni bývalí kulaci, bělogvardějci a kněží jsou nepřáteli sovětské moci. Jinak, pokud lidé tu a tam volí nepřátelské síly, znamená to, že špatně organizujeme naši agitační práci a že jsme si tuto hanbu fakticky zasloužili sami.** (Žukov, Inoy 293, Stalin, „Návrh“).

56. **První tajemníci tak opět ukázali své tiché nepřátelství.** Plenární shromáždění Ústředního výboru se konalo dne 4. prosince 1936 a termín jeho zasedání se se sjezdem překrýval. V podstatě však nebyla diskutována první položka programu, návrh ústavy. Ježovova zpráva „O trockistických a pravičáckých protisovětských organizacích“ se stala centrální osou, na níž se upřela pozornost členů ÚV. („Fragmenty“ 4-5, Zhukov, Inoy 310-11).
57. **Dne 5. prosince 1936 SCHVÁLIL SJEZD NÁVRH NOVÉ ÚSTAVY.** K té však proběhla jen drobná faktická diskuse. Namísto toho byli delegáti — vedoucí představitelé stran — nuceni zdůraznit ohrožení sovětské vlasti ze strany zahraničních i domácích nepřátel. Lépe řečeno, lze potvrdit, že kromě proslovů týkajících se schvalování Ústavy, jež byly ústředním tématem, k němuž referovali J. V. Stalin[26], V. M. Molotov[27], A. A. Ždanov[28], M. M. Litvinov[29], A. J. Vyšinskij[30] nic zásadního nezaznělo.
58. Mezinárodní situace byla skutečně napjatá. Vítězství fašismu ve španělské občanské válce bylo jen otázkou času. Sovětský svaz byl obklopen nepřátelskými mocnostmi. **Ve druhé polovině třicátých let byly všechny tyto země zuřivě i nelítostně autoritářskými, militaristickými, antikomunistickými a protisovětskými režimy. V říjnu 1936 střílela děla finské armády přes sovětskou hranici na území SSSR.** Téhož měsíce vznikla „Osa Berlín — Řím“, zformovaná Hitlerem a Mussolinim. Vytrvalé Sovětské úsilí vytvořit vojenské spojení proti nacistickému Německu se setkal s odmítnutím v hlavních městech Západu. (Žukov, Inoy 285-309).
59. Zatímco sjezd projednával novou Ústavu, sovětské vedení se nacházelo mezi prvními dvěma Velkými moskevskými procesy. V srpnu 1936 probíhalo rovněž soudní líčení se Zinověvem[31] a Kameněvem.[32] Druhý proces se konal v lednu 1937, týkal se poměrně mnoha významných stoupenců Trockého, především Jurije Pjatakova,[33] až donedávna náměstka komisaře těžkého průmyslu.[34]
60. Plénium ústředního výboru v únoru a březnu 1937 zdramatizovalo rozpory uvnitř vedení strany: sovětské vedení se muselo připravit na boj proti vnitřním nepřátelům i zajistit a do konce roku zrealizovat nutnost připravit zemi k tajným a demokratickým volbám podle nové ústavy. Postupné zjištění a odhalení stále se zvyšujícího počtu skupin, jež se spikly ke svržení sovětské vlády, vyžadovalo rozhodnou policejní akci. **Ale příprava na skutečně demokratické volby kandidátů a zlepšení vnitřní demokracie - témata, jež znovu a znovu zdůrazňují ti, kteří jsou Stalinovi v politbyru nejbližší - vyžadují opak: otevřenost ke kritice a sebekritice, tajné volby vůdců stranickou členskou základnou a konec „kooptace“ prvních tajemníků.**
61. Toto Plénium, které bylo nejdelším v dějinách SSSR, trvalo dva týdny. Přesto o něm obyvatelé Sovětského svazu pranic netušili až do roku 1992, kdy začal po dobu téměř čtyř let vycházet rozsáhlý takřka kompletní přepis Pléna publikovaný v časopise *Вопросы Истории* (Otázky dějin).
62. **Ježovova zpráva o pokračování šetření konspirace v zemi byla zastíněna Nikolajem Bucharinem, který se ve svých užvaněných a teatrálních pokusech vyznat se z dřívějších zločinů, vytrvale snažil distancovat od svých někdejších spolupracovníků, srdceryvně všechny ujišťoval o své současné loajalitě, dokázal nakonec pouze jedině: obvinít i**

usvědčit sám sebe. (str. 40-42; Getty and Naumov souhlasí, 563)

63. Po třech dnech Ždanov hovořil o potřebě větší demokracie jak v zemi, tak ve straně, nabádal a vyzýval k boji proti byrokracii i nutnosti vytvoření užších spojení a vazeb s masami, ať již stranickými, či nestranickými.

Nový volební systém bude pod silným tlakem na zlepšení práce sovětských orgánů, likvidaci daného počtu úředních institucí, odbourávání byrokratických nedostatků a deformací v práci sovětských organizací. A. A. Ždanov tehdy vyslovil větu „A tyto často flagrantní nedostatky jsou, jak víte, velmi podstatné. Orgány naší strany musí být připraveny k volebnímu zápasu. Ve volbách budeme mít co do činění s nepřátelskou agitací i kandidáty odpůrců“. (Zhukov, Inoy 343)

64. Není pochyb o tom, že Ždanov, který hovořil jménem Stalinova vedení, předvídal skutečné volební klání nestranických kandidátů, kteří často vážně nesouhlasili s vývojem v Sovětském svazu. Tato skutečnost je již sama o sobě v naprostém rozporu s chruščovským popisem událostí.
65. **Ždanov rovněž důrazně vyzdvihl potřebu rozvíjet demokratické normy v rámci samotné bolševické strany:**

„Chceme-li vydobýt respekt sovětských i stranických pracujících k našim zákonům a obyvatel SSSR k sovětské Ústavě, pak musíme garantovat restrukturalizaci (přestavbu!, perestrojku!) práce strany na základě neklamného, nezpochybnitelného i kompletního, především však důsledného uskutečnění i praktické realizace základů vnitrostranické demokracie, které jsou vymezeny ve stanovách naší strany“.

A vyjmenoval základní opatření, která již byla obsažena v návrhu usnesení k jeho zprávě:

@ právo odstranění kooptace,

- zákaz volby kandidátky jedné strany,
- garance „neomezeného práva členů VKS (b) nebrat zřetel

na nominované kandidáty,

- **neomezené právo kritiky těchto kandidátů.**“

(Žukov, Inoy 345)

66. Zpráva A. A. Ždanova se však utopila v rozpravách o jiných bodech programu, především v diskusích o „nepřátelích“. Řada prvních tajemníků odpověděla poplašnou zprávou, že se z těch, kteří se chystali nejsvědomitěji, nebo se alespoň očekávalo, že se k sovětským volbám budou připravovat skutečně pečlivě, vyklubali odpůrci sovětské moci: eseři (sociální revolucionáři), kněžouři a podobní „nepřátelé“.[\[35\]](#)
67. Molotov odpověděl zprávou, jež znovu zdůraznila nutnost „rozvoje a posílení sebekritiky“ a přímo se tak postavila proti hledání „nepřátel“:

„Nemá smysl hledat viníky, soudruzi. Tedy alespoň pokud dáváte přednost tomu, že každý z nás je na vině, centrálními institucemi strany počínaje a nejmenšími stranickými organizacemi konče.“ (Žukov, Inoy 349)

68. Ale ti, kteří následovali Molotova na stupně vítězů, ignorovali jeho zprávu a neustále mleli o nutnosti „vyhledávání“ »nepřátel«, konfrontaci s „rozvratníky“ a boji proti „totální zkáze“. (352)
- Když Molotov promluvil znovu, žasl nad tím, že podstatě jeho zprávy nebyla věnována téměř žádná pozornost, zopakoval tedy totéž, co vyřkl již prve, přičemž zdůraznil, co bylo vykonáno proti vnitřním nepřátelům.**

69. Stalinův projev z 3. března 1937 byl členěn i koncipován podobně, ale upozornil a nakonec podtrhl nutnost navrátit se k precizaci práce strany, k potřebě odstranit neschopné členy strany a jejich nahrazení novými. **Stejně jako Molotovova zpráva byla i ta Stalinova prakticky ignorována.**

Od začátku diskusí byly Stalinovy obavy pochopitelné. Zdálo se, že narazil na hluchou stěnu nepochopení i neochoty členů ÚV, kteří ve zprávě slyšeli jen to, co slyšet chtěli a hodlali diskutovat výhradně o tom, co se po nich chtělo, aby diskutovali. Z 24 osob, které se diskusí zúčastnily, hovořilo plných 15 především o „nepřátelích lidu“, tedy o trockistech. Mluvili přesvědčivě, směle i průbojně, stejně jako tomu bylo po zprávách Ždanova a Molotova. Zredukovali zkrátka všechny problémy na jediný: nutnost hledání „nepřátel“. A prakticky žádný z nich se neodvolal na **Stalinův stěžejní, ústřední bod - nalézt nedostatky v práci stranických organizací, o přípravě na volby do Nejvyššího sovětu ani nemluvě.** (Zhukov, Inoy 357)

70. Stalinové vedení zintenzivnilo útok na první tajemníky. J. A. Jakovlev kritizoval vůdce strany v Moskvě Chruščova, kromě jiného za mnohá neoprávněná vypuzení členů strany z VKS (b); Malenkov tvrdě kritizoval věrchušku stranických tajemníků ohledně jejich do očí bijící lhostejnosti vůči řadovým členům. Zdá se, že právě to stimulovalo členy ÚV, aby dočasně přestali mluvit o nepřátelích, avšak jen proto, aby se mohli hájit sami. Na samotnou Stalinovu zprávu tak či tak ještě odpovězeno nebylo. (Žukov, Inoy 358-60)
71. Ve svém závěrečném projevu ze dne 5. března, posledního dne pléna, **Stalin minimalizoval nutnost nahánění nepřátel, dokonce i trockistů, z nichž mnozí, jak uvedl, se již do strany navrátili. STĚŽEJNÍM TÉMATEM J. V. STALINA BYLA POTŘEBA ZAVEDENÍ MOŽNOSTI ODVOLAT STRANICKÉ FUNKCIONÁŘE Z ŘÍZENÍ VŠECH ASPEKTŮ EKONOMIKY A HOSPODÁŘSTVÍ**, úhelným kamenem bylo téma: **NUTNOST ZAVEDENÍ MOŽNOSTI KDYKOLI ODVOLAT STRANICKÉ FUNKCIONÁŘE Z ŘÍZENÍ JAKÝCHKOLI SLOŽEK TÝKAJÍCÍCH SE EKONOMIKY, NEZBYTNOST NELÍTOSTNÉHO BOJE PROTI BYROKRACII A STÁLÉ NAVYŠOVÁNÍ POLITICKÉ ÚROVNĚ STRANICKÝCH KÁDRŮ**. Jinými slovy, **STALIN SI zkrátka TROUFL K RAZANTNÍ KRITICE PRVNÍCH TAJEMNÍKŮ**:

„Někteří soudruzi mezi námi si myslí, že pokud jsou členy Narkomu (= lidového komisariátu), pak vědí všechno. Domnívají se, že postavení samo o sobě poskytuje velice rozsáhlé, téměř nevyčerpatelné znalosti. Nebo dumají: Pokud jsem členem Ústředního výboru, pak jím přece nemohu být náhodou, zvolili mne, protože jsem moudrý. Tak se ale věci nemají, ani člen ÚV nemá patent na pravdu.“

(Stalin, Zakliuchitel'noe; Zhukov, Inoy 360-1)

72. Nejzlověstněji musela všem funkcionářům strany, především prvním tajemníkům, znít v uších Stalinova slova, když se nechal slyšet, že každému z vedoucích pracovníků je potřeba za sebe neodkladně vybrat dva kádry, aby tyto převzaly jejich pozici po dobu šestiměsíčních politických vzdělávacích kurzů, které již brzy přijdou na pořad dne. S výměnou a případnou rotací vedoucích představitelů se mohli tajemníci strany oprávněně obávat toho, že budou moci být snáze opětovně přerazováni, což by znamenalo rozbití jistoty pohodlného bydla jejich „rodin“ (servilních a jim podléhajících úředníků), a začátek konce jejich pohodlí, kteréžto je hlavní příčinou byrokracie. (Zhukov, Inoy 362)
73. **Thurston[36] charakterizuje Stalinův projev jako „výrazně mírnější“, zdůrazňující „potřebu učit se od mas a věnovat pozornost kritice zdola“. Dokonce i rozhodnutí přijatá na základě Stalinovy zprávy se týkala „nepřátel“ jen zkratkovitě, v prvé řadě šlo o nedostatky ve stranických organizacích a jejich vedení. Podle Žukova, který cituje z tohoto nepublikovaného usnesení, se dokonce ani jeden z 25 bodů řeči Josifa Vissarionoviče nezabýval „nepřáteli“.** (Thurston, 48-9; Zhukov, Inoy 362-4)[37].
74. Po plenárním zasedání zinscenovali první tajemníci faktickou vzpouru. Avšak nejprve Stalin a

posléze celé politbyro rozeslali zprávy, které znovu a vytrvale zdůrazňovaly potřebu realizace tajné volby v rámci strany, jednoznačně se postavily proti kooptaci a jasně podpořily svobodné volby i potřebu všeobecné vnitrostranické demokracie. První tajemníci však i přesto nadále pokračovali v řízení záležitostí dle starého mustru, bez ohledu na usnesení pléna.

75. Během několika příštích měsíců se **STALIN A JEHO NEJBLIŽŠÍ SPOLUPRACOVNÍCI SNAŽILI ODVRÁTIT POZORNOST OD LOVU VNITŘNÍCH NEPŘÁTEL, kterýžto BYL JÁDREM I OHNISKEM ZÁJMU NEMALÉHO POČTU ČLENŮ ÚV, a SOVĚTSKÝ VŮDCE SE JIŽ HODLAL NAPLNO VĚNOVAT BOJI PROTI BYROKRACII VE STRANĚ A PŘEDEVŠÍM PŘÍPRAVĚ NA SOVĚTSKÉ VOLBY.** Mezitím „se místní vůdcové strany činili v rámci stranické disciplíny (často i mimo ni) seč mohli, a dělali vše proto, aby zdrželi, oddálili či dokonce zabránili konání demokratických voleb.“ (Getty, „Excesses“ 126, Zhukov, Inoy 367-71)
76. Nenadálá, náhlá a nečekaná odhalení z dubna, května a počátku června 1937 toho, co se zdálo být široce rozvětveným vojenským a policejním spiknutím, způsobila, že Stalinova vláda zpanikařila. Vůdčí osoba sovětského Lidového komisariátu vnitra (NKVD) i jeho lidový komisař v letech 1934 až 1936 Genrikh Jagoda, který po dobu 12ti let — mezi 1923-1934 — byl na základě jmenování Felixe E. Dzeržinského druhým náměstkem nástupnické organizace Čeky (Všeruské bezpečnostní komise pro boj s kontrarevolucí a sabotáží) byl zatčen koncem března 1937 a začal se ke svému obvinění přiznávat v dubnu téhož roku. V květnu a začátkem června 1937 se doznali vrchní vojenští velitelé Rudé armády ke svému komplotu s německým generálním štábem s cílem porážky dělnicko-rolnické armády Sovětského svazu v případě napadení SSSR nacistickým Německem a jeho spojenci a rovněž se přiznali ke konspiraci i spojení se spiklenci čítajícími vysoce postavené politiky, z nichž mnoho stále zastávalo vysoké posty. (Getty, „Excesses“ 115, 135; Thurston, 70, 90, 101-2; Genrikh Jagoda.

Heindikh Jagoda s avantgardní krasavicí Idou Averbachovou. Jagoda, Genrikh Grigoryevich (1891-1938) byl v letech 1934 až 1936 vůdčí osobou sovětského Lidového komisariátu vnitra (NKVD). Jagoda byl polský žid, narozený v roce 1891 v Lodži, centru výroby bavlnářství v Polsku náležícím v té době carskému Rusku, ležícímu 100 km od Varšavy. Vystudoval farmacii a v roce 1907 vstoupil do VKS (b). Roku 1914 se oženil s Idou Averbachovou, neterí bolševika Jakova Sverdlova. Od roku 1920 byl členem předsednictva Čeky a po dobu 12ti let mezi 1923-1934 byl na základě jmenování Felixe E. Dzeržinského druhým náměstkem nástupnické organizace Čeky (Всероссийская чрезвычайная комиссия по борьбе с контрреволюцией и саботажем при ЦК РКФСР – Všeruská zvláštní komise pro boj s kontrarevolucí a sabotáží při Radě lidových komisařů) nesoucí název OGPU (Spojená státní politická správa) spadající pod Radu lidových komisařů SSSR. Již ve Zvláštní komisi pro boj s kontrarevolucí ho F. E. Dzeržinský charakterizoval jako schopného, energického i ambiciózního úředníka. Jagoda měl značnou zásluhu v září 1927 při „odhalení“ Levé opozice, kterou vedli Trockij a Zinověv. V listopadu 1927 byl z VKS (b) vyloučen Trockij, Zinověv a téměř stovka jejich stoupenců. Od roku 1930 byl Jagoda pověřen prací v systému Hlavní správy nápravných pracovních táborů Sovětského svazu (GULAG). Jagoda byl stálý a dlouholetý spolupracovník Stalina, přičemž se v roce 1934 stal členem ÚV VKS (b) a byl pověřen prací v reorganizovaném komisariátu pro vnitřní záležitosti NKVD, do něhož byl OGPU transformován. Jako zástupce vedoucího OGPU spoluřídil Jagoda mezi lety 1931 a 1933 vybudování vodního kanálu mezi Bílým a Baltským mořem. Jakkoli byla stavba dalšího kanálu Moskva-Volha zahájena pod vedením Jagody, dokončena byla až jeho nástupcem Nikolajem Ježovem. Stalin patrně nikdy Jagodovi zcela nedůvěřoval, částečně proto, že Jagoda sympatizoval s Nikolajem Bucharinem, a to i přesto, že sám Bucharin v roce 1928 řekl, že se na Jagodu nedá spolehnout! Dne 25. září 1937 poslal Stalin telegram Politbyru, v němž požadoval nahrazení Genrikha Jagody Nikolajem Ježovem a uvedl, že Jagoda definitivně dokázal, že není schopen odhalit trockistsko-zinověvský blok. Dne 10. července 1934, dva měsíce po smrti Vjačeslav Rudolfoviče Menžinského (1874-1934), jediného předsedy OGPU v letech 1926 až 1934, jmenoval Joseph Stalin Jagodu komisařem pro vnitřní záležitosti, což bylo místo, které zahrnovalo dohled nad pravidelnou i tajnou policií NKVD. Jagoda úzce spolupracoval s Nejvyšším prokurátorem Sovětského svazu Andrejem Januarjevičem Vyšinským při řízení agendy prvního Moskevského procesu, který v srpnu 1936 vedl k stíhání, soudu a následnému

vynesení rozsudku smrti nad bývalými sovětskými politiky Grigorijem Zinověvem a a Lvem Kameněvem. V březnu 1937 byl Jagoda zatčen a obviněn z pašování diamantů, korupce a usvědčen, že pracoval jako německého agent již od vstupu do bolševické strany v roce 1917. V ČASE, KDY HRMĚLO A LÁMAL SE CHLÉB, VYŠLO NAJEVO: JAGODA, KTERÝ MĚL ZE SVÉ MOCNÉ POZICE ŠÉFA LIDOVÉHO KOMISAŘE VNITRA (NKVD) ODPOVÍDAT ZA BEZPEČNOST, INTRIKOVAL PROTI BEZPEČNOSTI SOVĚTSKÉHO STÁTU S CÍLEM SVRŽENÍ NEJEN J. V. STALINA, ALE ROVNĚŽ TZV. PĚTKY čítající kromě Josefa Vissarionoviče rovněž výstavbě sovětského stroje věrné bolševické kádry: V. M. Molotova, L. M. Kaganoviče, G. K. Ordžonikidzeho (Serga), K. J. Vorošilova.

77. Tato situace byla daleko závažnější, než jaké kdy dříve sovětská vláda čelila. V případě moskevských soudních procesů v letech 1936 a 1937 si vláda vyčlenila potřebný čas na důkladné prostudování a pečlivou přípravu případu a organizaci veřejného soudního řízení s cílem jeho maximální propagace i publicity. Ale vojenské spiknutí se rozhodlo s celou věcí vypořádat zcela jinak. O něco později než po třech týdnech od data zatčení maršála M. N. Tuchačevského došlo ve dnech 11. až 12. června k soudnímu procesu a popravě Tuchačevského společně se sedmi dalšími vysoce postavenými vojenskými veliteli. Věci se udály tak, že dne 22. května 1937 byl M. N. **Tuchačevskij uvězněn a obviněn za spolupráci s trockisty a ze špionáže ve prospěch nacistického Německa.** Po vyšetřování byl společně s dalšími 7 veliteli popraven dne 12. června 1937.

Přečetly důkazy proti svým kolegům — povětšinou svým nadřízeným — a aby naslouchaly věci známým analýzám J. V. Stalina i rudého maršála a lidového komisaře obrany K. J. Vorošilova[38](1881-1969).

78. V době pléna (únor-březen 1938) nebyli ještě G. G. Jagoda a M. N. Tuchačevskij zatčeni. Stalin a politbyro hodlali učinit ústavu hlavním bodem programu, za což se postavili, jakkoli většina členů ÚV toto téma ignorovala a upřednostňovala boj proti „nepřátelům“. Politbyro plánovalo, že ústavní reformy budou rovněž ústředním bodem programu i na nadcházejícím červnovém plenu. Ale v červnu byla situace odlišná. **OBJEV SPIKUTÍ HLAV NKVD I NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH VOJENSKÝCH VŮDCŮ, KTERÍ PLÁNOVALI SVRŽENÍ VLÁDY A VRAŽDY JEJÍCH VEDOUCÍCH ČLENŮ, ZCELA ZMĚNIL POLITICKOU ATMOSFÉRU.**[39]
79. Stalin byl v defenzivě. Ve svém 2. červnovém projevu na rozšířeném zasedání Vojenského sovětu (který se konal od 1. do 4. června) J. V. Stalin poukázal na řadu nedávno odhalených spiknutí[40](kauzu nazvali vyšetřovatelé NKVD té doby i současní ruští historici, např. J. N. Žukov či A. I. Fursov „KLUBOK“ (tj. „KLUBKO“). Jednalo se o důkladně i dovedně organizovaná spiknutí (téměř dokonaná) a do značné míry úspěšně řešená. Rovněž na plenárním zasedání v únoru a březnu Stalin a jeho podporovatelé okamžitě minimalizovali obavy z činnosti vnitřních nepřátel. Ovšem, jak konstatuje Žukov, situace byla „pomalu, ale rozhodně vyvedena z jeho [Stalinovy] kontroly“. (Stalin, Vystuplenie, Zhukov, Inoy Ch. 16, passim, 411).
80. Plenární zasedání Ústředního výboru v červnu 1937[41] zahájilo nejprve jednání o návrzích na vyloučení sedmi členů a kandidátů ÚV pro „nedostatek politické důvěryhodnosti“, a následně dalších 19 členů a kandidátů pro „zradu a aktivní kontrarevoluční činnost“. Těchto posledních 19 bylo zatčeno NKVD. Včetně 10 členů za podobná obvinění z ÚV vyloučených již před plenárním zasedáním i na základě výsledků jeho hlasování (čítaje v to vojenské velitele, kteří již byli zatčeni, souzeni a po soudním verdiktu popraveni), to v posledku znamenalo, že 36 ze 120 členů a kandidátů ÚV bylo od 1. května zbaveno moci.
81. **Jakovlev[42] a Molotov[43] kritizovali fiasko vůdců strany a zpackanou organizaci při pořádání nezávislých a demokratických sovětských voleb. Molotov zdůraznil nutnost přimět ctěné a slovutné revolucionáře ustoupit z cesty, pokud nebudou připraveni k řešení soudobých úkolů a naléhavých výzev. Na průkazných faktech Vjačeslav Michajlovič ukázal, že sovětští funkcionáři nejsou nějaká „druholigová béčka“, za něž je evidentně stranická věrchuška považovala. Straničtí vůdci se také tak evidentně chovali.**
82. J. A. Jakovlev odhalil a ostře kritizoval očividný neúspěch prvních tajemníků při realizaci tajných

voleb do stranických postů, především jejich spoléhání se na jmenování (tzv. „kooptaci“) do funkcí. Zdůraznil, že členové strany, kteří byli zvoleni jako poslanci do sovětů, by neměli podléhat disciplíně stranických skupin mimo sověty, aby jim tyto říkaly, či snad je dokonce nabádaly, jak hlasovat nebo koho volit. Od jejich stranických nadřízených (např. prvních tajemníků) jim tedy často bylo řečeno, jak hlasovat. Přitom právě na těch měli být nezávislí. Byl to v první řadě J. A. Jakovlev, který nejrazantněji upozornil na nutnost „náboru z velmi širokého rejstříku a bohatých rezerv nových kádrů, které by nahradily ty zbyrokratizované, ztrouchnivělé i prohnílé. Všechna tato prohlášení představují jednoznačný útok na první tajemníky. (Zhukov, Inoy 424-7; Tayny, 39-40, citace z archivních dokumentů) [44]

83. Ústava byla nakonec navržena a datum prvních voleb bylo stanoveno na 12. prosince 1937. Stalinské vedení znovu vyzvalo k důraznému boji proti byrokracií a vytváření i upevňování vazeb s masami. Nicméně – zopakujme – vše se to spustilo současně s bezprecedentním souhrnným vyloučením 26 členů ÚV, z nichž 19 bylo přímo obviněno ze zrady a kontrarevoluční činnosti. (Zhukov, Inoy 430).
84. Snad nejvíce odhalila následující Stalinova poznámka, již cituje historik Žukov:

Na závěr diskuse, když se bez emocí hledaly metody počítání hlasovacích lístků, [Stalin] poznamenal, že na Západě, kvůli systému existence více politických stran, tento problém neexistoval. Vycházeje z toho použil slova, která při takovém setkání zněla velmi zvláště: „**U nás různé politické strany nemáme. Naštěstí nebo bohužel máme jen jednu stranu.**“ [zvýrazněno Žukovem] **A pak navrhl, ale jen jako dočasné opatření, aby volby proběhly v nevzrušené atmosféře s volenými zástupci všech stávajících společenských organizací s výjimkou bolševické strany... AUTOKRACIE STRANY SE VŠAK STALA SKUTEČNOSTÍ.** (Žukov, Inoy 430-1, kurzíva přidána, Tayny 38)

85. **Bolševická strana byla v těžké krizi a nebylo možné očekávat, že se události budou rozvíjet hladce. BYLA TO NEJHORŠÍ MOŽNÁ ATMOSFÉRA, V NÍŽ SE PŘIPRAVOVALO SCHVALOVÁNÍ DEMOKRATICKÝCH, TAJNÝCH, VŠEOBECNÝCH A ALTERNATIVNÍCH VOLEB. PLÁN JOSEFA STALINA NA REFORMU SOVĚTSKÉ VLÁDY A ÚLOHU BOLŠEVICKÉ STRANY V NÍ BYL ODSOUZEN KE ZKÁZE.**
86. Na konci plenárního zasedání se první tajemník Západo-sibiřského kraje (oblast ruské republiky) Robert Eiche[45] soukromě setkal se Stalinem. Pak se s ním setkali i někteří další první tajemníci. Pravděpodobně požadovali vybavit olbřímími pravomocemi, které jim byly poskytnuty krátce poté. Spočívaly v možnosti vytvářet „trojky“ tj. skupiny tří úředníků, aby bojovaly proti rozsáhlým spiknutím vedeným proti sovětské vládě v dané oblasti. Tyto trojky dostaly výkonnou pravomoc bez odvolání. Trojkami byly vyžádány a určeny početní limity těch, kdo mají být zastřeleni, i ostatních, kteří mají být uvězněni na základě výhradní a suverénní moci těchto trojek. Když se tyto trojkami stanovené nejzazší meze vyčerpaly, trojky žádaly o navýšení limitů. Jurij Žukov je toho názoru, že Eiche možná jednal jménem neformální skupiny prvních tajemníků. (Getty, Excesses 129; Zhukov, Inoy 435).
87. Kdo byl cílem těchto drakonických procesů organizovaných trojkami? Žukov se domnívá, že jimi museli být právě lyšenci,[46] tedy lidé, jejichž občanská práva, včetně volebního, byla nedávno obnovena a jejichž hlasy potenciálně představovaly největší nebezpečí pro pokračování výkonu pravomocí prvních tajemníků. Žukov povětšinou odmítá existenci reálných spiknutí. Ale archivní dokumenty, které byly nedávno zveřejněny v Rusku, jasně ukazují, že přinejmenším centrální vedení neustále přijímalo velmi důvěryhodné policejní záznamy o spiknutí, včetně prepisů výpovědí a doznání. Stalin a další v Moskvě věřili, že tato spiknutí skutečně existovala. Myslím, že v tomto okamžiku je cílem Žukova ukázat, že některá z údajně spáchaných spiknutí skutečně existovala a že v ně první tajemníci věřili. (Zhukov, KP Nov. 13 02; Inoy, Ch. 18; „Repressii“ 23; Lubianka B
88. Další hypotézou je, že kdokoli, kdo je momentálně, či kdy byl zapojen do jakéhokoli opozičního hnutí, byl pravděpodobně považován za „nepřítele“, byl zatčen a vyšetřován NKVD, tedy jedním z členů, jsoucích součástí trojky. Další skupinou byli ti, kteří otevřeně vyjádřili nedůvěru nebo

nenávisť vůči sovětskému systému jako celku. Thurston^[47] dokazuje, že takoví lidé byli často ihned zatčeni. Ti, kteří prostě vyjádřili kritiku lokálních vůdců strany, především však prvních tajemníků VKS (b), jichž zejména nešetřili na protestních shromážděních a kteří byli povoláni k tomuto účelu ke slyšení do místních sovětů, však nebyli zatčeni, zatímco někteří z těch, které kritizovali, včetně vůdců strany, někdy zatčeni byli. (Thurston, 94-5)

89. **Naopak, proti těm, kteří tvrdí, že spiknutí bylo fantazií Stalinovy paranoidní mysli nebo snad dokonce lží, pomocí níž se chystalo posílení Stalinova megalomanského držení moci — existuje mnoho důkazů, že skutečné spiknutí reálně existovalo. To potvrzuje i úplný seznam spiklenců, kteří se později dostali ze SSSR.** Kompletní počet policejních dokumentů týkajících se takových spiknutí, z nichž jen málo nebylo dosud zveřejněno, zcela prokazatelně, argumentačně i faktologicky naprosto přesvědčivě a jasně lze s úspěchem postavit jako úhelný kámen proti všemožným dojmům, pojmům i vylhaným báchorkám snažícím se tvrdit, že to vše bylo vyfabrikováno, smyšleno či uměle zkonstruováno. Kromě toho, Stalinovy poznámky k těmto dokumentům objasňují, že skutečně věřil, že jsou pravdivé. (Getty, „Excesses“ 131-4, Lubianka B).
90. Getty^[48] shrnuje beznadějný rozpor takto:

„Stalin ještě nebyl ochoten ustoupit od voleb s minimálně dvěma protikandidáty a dne 2. července 1937 *Pravda* bezpochyby zklamala regionální tajemníky tím, že zveřejnila první část nových volebních pravidel, která přijala a prosadila realizaci demokratických voleb s tajným hlasováním. Stalin však nabídl kompromis. Téhož dne, kdy byl vydán volební zákon, schválilo politbyro zahájení hromadné operace proti těm živlům, na něž si místní představitelé stěžovali, a o hodinu později poslal Stalin svůj telegram vedoucím oblastním vůdcům VKS (b), v němž nařídil zahájení operace Kulak [vs. lishentsy – GF]. Je těžké vyhnout se závěru, že výměnou za přinucení lokálních stranických vůdců zrealizovat volby, se Stalin rozhodl pomoci jim získat povolení zabít nebo deportovat stovky či tisíce jejich vlastních „nebezpečných elementů“. (Getty, „Excesses“ 126)

91. Stalin poukazoval na nezbytnost vytváření předpokladů s cílem uskutečnění demokratických voleb mezi sebou soutěžících kandidátů bez ohledu na v tom čase probíhající čistky, mimosoudní popravy a deportace. Celá jeho aktivita však jakoby možnost takových voleb skutečně sabotovala.
92. Politbyro se nejdříve pokusilo omezit represivní kampaň tím, že nařídilo, aby tato byla ukončena do pěti dnů. Některé členy vedení přesvědčilo, resp. přinutilo, aby umožnili NKVD prodloužit tuto dobu na čtyři měsíce — od 5. – 15. srpna do 5. – 15. prosince. Jednalo se o velký počet zatčených? Čelila strana nepopíratelně rozsáhlým spiknutím a ohromné vnitřní hrozbě? Neznáme podrobnosti toho, jak a proč se toto masové potlačování rozvinulo tak, jak se tomu stalo.
93. Přesně takové bylo období, během něhož měla probíhat volební kampaň. Politbyro pokračovalo v přípravě demokratických voleb umožňujících výběr z minimálně dvou kandidátů, tisk i rozhlas pomáhaly vysvětlovat a objasňovat voličům veškeré jejich možnosti jak hlasovat v dodatečných kolech voleb a zároveň občanům objasňovaly povinnosti úředníků. Politbyro bedlivě zvažovalo, jaká protistranická opozice, pokud vůbec nějaká, by mohla být považována za „loajální“, zároveň však také jeho členové rozmyšleli, jaké její skutky by mohly vést k represím, věznění či takovým obviněním, za něž prokurátor navrhoval trest smrti. (Getty, „Excesses“, *passim*; Zhukov, Inoy 435)
94. S věcí související dokumenty ukazují, že Stalin a ústřední vedení politbyra byli přesvědčeni, že anti-sovětské spiklenci jsou aktivní a musí být řešeni. Z toho důvodu se během únorového a březnového plenárního zasedání do věci vložili místní straničtí vůdci. Toto nebezpečí tehdy stalinské vedení minimalizovalo a upřelo pozornost k precizaci a finalizaci nové Ústavy, především však k přípravám na nové volby a nahrazení starého „zbyrokratizovaného“ vedení novým.
95. V důsledku toho se mohli první tajemníci na červnovém plenárním zasedání vyjádřit takto: „Říkali jsme vám to. Měli jsme pravdu a vy jste se mýlili. A navíc je až dodnes zřejmé, že nebezpeční spiklenci jsou aktivní stále, připraveni zneužít volební kampaň k vybuzení vzpoury proti sovětské vládě.“ Proběhly události skutečně takto? Každopádně se to zdá se být hodnověrné. Být si však

jisti nemůžeme.

96. Stalin a ústřední vedení neměly ponětí o tom, jak hluboce se tyto konspirace rozšířily. Nevěděli ani netušili, jakých zvěstí se jsou schopny dopustit nacistické Německo nebo fašistické Japonsko. Dne 2. června řekl Stalin na rozšířené schůzi vojenského sovětu, že **TUCHAČEVSKÉHO SKUPINA PŘEDALA OPERAČNÍ PLÁNY RUDÉ ARMÁDY NĚMECKÉMU GENERÁLNÍMU ŠTÁBU**. To znamenalo, že i Japoncům, kteří byli vázáni vojenským paktem *Osa*^[49] a *politickým Paktem proti Kominterně*. **Pakt proti Kominterně byl podepsán dne 25. listopadu 1936 v Berlíně mezi Třetí říší a Japonskem**. Zhruba o rok později, dne 6. listopadu 1937 se k paktu připojila i Itálie podpisem italského ministra zahraničí hraběte Galeazza Ciana. Za Německo podepsal smlouvu ministr zahraničí Joachim von Ribbentrop a za Japonsko vyslanec Mušanokoji Kintomo. Na dobu pěti let se obě země zavázaly společně bojovat proti komunistické propagandě (z důvodu zachování diplomatických vztahů se SSSR ne přímo proti socialistickému státu). OSA (Berlín-Rím) bylo označení pro pakt nacistického hitlerovského Německa s fašistickou mussoliniovskou Itálií, jež byl podepsán dne 25. října 1936. Pakt proti Kominterně (Komunistické internacionále) byl pakt uzavřený 25. listopadu 1936 v Berlíně mezi Třetí říší a Japonskem. Zhruba o rok později, dne 6. listopadu 1937, se k paktu připojila i Itálie. Za Německo podepsal ministr zahraničí Joachim von Ribbentrop, za Japonsko vyslanec Mušanokoji Kintomo. Na dobu pěti let se obě země zavázaly společně bojovat proti komunistické propagandě (z důvodu zachování diplomatických vztahů se SSSR ne přímo proti socialistickému státu). V tajném dodatku se pak dohodly, že v případě útoku jednoho ze signatářů na SSSR zachovají neutralitu a neuzavřou se Sovětským svazem žádné smlouvy, které by odporovaly duchu paktu. V roce 1941 byl pakt prodloužen o dalších šest let a připojilo se k němu dalších třináct signatářů: Především němečtí spojenci a satelity: Maďarsko, Rumunsko, Slovensko, Bulharsko, Chorvatsko, Dánsko, Finsko, Španělsko a dvě japonské loutkové vlády: Mandžusko a Čína.
97. **STALIN ŘEKL VOJEVŮDCŮM RUDÉ ARMÁDY, ŽE SPIKLENCI USILOVALI O TO, ABY SE SSSR STAL „DALŠÍM ŠPANĚLSKEM“ — TJ. PÁTOU KOLONOU KOORDINUJÍCÍ INVAZNÍ FAŠISTICKOU ARMÁDU**. Proti této děsivé, ohavné, hanebné, především však podlé hrozbě bylo sovětské vedení rozhodnuto reagovat s nekompromisní rozhodností. (Stalin, „Vystuplenie“)
98. Současně mnoho důkazů naznačuje, že ústřední vedení (Stalin) hodlalo omezit represe „trojky“ požadované prvními tajemníky a pokračovat v provádění tajných a demokratických konkurenčních voleb a tvorbě, resp. precizaci nové ústavy. V období od 5. do 11. července většina prvních tajemníků následovala Eicheho^[50] vedení v zaslání přesných čísel těch, kteří mají být potlačeni, ať už popravou (kategorie 1) nebo vězením (kategorie 2). Pak náhle dne 12. července zaslal zástupce NKVD komisař M. P. Frinovskii^[51] naléhavý telegram všem místním policejním orgánům: „Nezačínajte operaci k potlačení bývalých kulaků. Opakuji, nezačínajte!“ (Getty, „Excesy“ 127-8)
99. Vedoucí místní šéfové NKVD byli odvoláni do Moskvy na konference, na nichž byl vydán příkaz č. 00447. Tato velmi dlouhá a obsažná instrukce rozšiřovala skupiny lidí, které byly vystaveny represím (včetně kněžích, těch, kteří se předtím postavili proti Sovětské moci a zločincům), a — obvykle — tak snížili „limity“ nebo čísla požadovaná provinčními tajemníky.^[52] Veškerá tato váhavost naznačovala neshody a boje mezi „centrem“ — Stalinem a ústředním vedením politbyra — a prvními tajemníky v provinčních oblastech. Stalin byl, pokud šlo o odpovědnost, očividně z obliga. (Objednávka č. 00447; „Excesses“; Getty 126-9).
100. **Plénium Ústředního výboru z října 1937 bylo svědkem konečného zrušení plánu demokratických sporných voleb s možností výběru z minimálně dvou kandidátů**. Vzorový hlasovací lístek s několika kandidáty byl již vypracován i vytištěn; několik z nich je uloženo v různých archivech.^[53] Namísto toho byly sovětské volby v prosinci 1937 provedeny na základě toho, že straniční kandidáti se jich mohou účastnit na volební kandidátce s 20-25% nezúčastněných kandidátů — jinými slovy, v „alianci“, ale bez soutěže. **Volby byly původně plánovány bez volebních kandidátek; vybírat se měli pouze jednotlivci - což by byla mnohem demokratičtější metoda**. Prof. Juriji Žukovovi se podařilo v archivu nalézt ten dokument, který podepsal V. M. Molotov dne 11. října v 18:00 hodin a jímž zrušil

realizaci Stalinem upřednostňovaného pořádání voleb s možností výběru z minimálně dvou kandidátů. To nevyhnutelně znamenalo ústup Stalina i jeho stoupenců v Politbyru. (Zhukov, KP 19 Nov. 02; Zhukov, Tayny. 41; Inoy 443)

101. **BYLO TOMU rovněž NA ŘÍJNOVÉM PLENU ÚV, NA NĚMŽ BYL VZNESEN PRVNÍ PROTEST PROTI MASOVÝM REPRESÍM,** který zdvihl první tajemník města Kursk G. S. Peskarěv[54] „Oni [NKVD? Trojka? – GF] odsuzovali lidi za drobné věci ... nezákonně a *když jsme ... vznesli otázku na ÚV, soudruzi Stalin a Molotov nás jasně podpořili a poslali brigádu kontrolorů – pracovníků Nejvyššího soudu a státního zastupitelství – tyto případy přezkoumat. A UKÁZALO SE, ŽE PO TŘÍTÝDENNÍ PRÁCI KOMISE PŘEZKUMNÍKŮ OZNAČILI KONTROLOŘI 56% TRESTŮ V 16 OKRESECH ZA NEZÁKONNÉ. A NEDOSTI TOMU, U 45% ROZSUDKŮ NEEEXISTUJÍ ŽÁDNÉ DŮKAZY O TOM, ŽE BY BYL SPÁCHÁN TRESTNÝ ČIN.*“ (Zhukov, Tayny, 43, zdůraznění přidáno)
102. V lednu 1938 doručil Malenkov[55] plenu nevybíravou kritikou ohromného počtu vyloučených členů strany a odsouzených občanů, často nedoloženou seznamy jmen, ale pouze počtem odsouzených! P. P. Postyšev,[56] první tajemník Kujbyševa,[57] byl jako kandidátský člen politbyra vyškrtnut, protože trval na tom, že mezi všemi funkcionáři strany se nalezne „stěží jediný čestný muž“.
103. Zdá se, že NKVD stála mimo vlastní řízení, což bylo běžné v nemálo lokalitách. A první tajemníci na tom byli po výtce podobně. (Zhukov, KP 19. listopadu 02, Tayny, str. 47-51, Thurston 101-2, 112) Navzdory tomu se však vedení politbyra obávalo, že existují opravdoví spiklenci, s nimiž se musí vypořádat. Plný rozsah zneužití NKVD nebyl rozpoznán. Jak poznamenává J. N. Žukov, zpráva G. M. Malenkova obviňující kariéristy uvnitř strany z masivních vyhazovů i mnohých zatčení, následovala za slovy L. M. Kaganoviče[58] a A. A. Ždanova, kteří zdůrazňovali boj proti nepřátelům a věnovali jen malou pozornost „naivitě a nevědomosti“ práci „čestných bolševiků“.
104. **Deník PRAVDA, pod bezprostřední kontrolou Stalinova vedení, vytrvale žádal, aby VKS (b) BYLA JAKO STRANA ODSTRANĚNA Z PŘÍMÉHO ŘÍZENÍ EKONOMICKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ A ODSTRANĚNA Z PŘÍMÉHO ŘÍZENÍ EKONOMICKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ A POVINNOVÁNA PROSAZOVÁNÍM NESTRANÍKŮ DO ŘÍDÍCÍCH VEDOUCÍCH POSTŮ.** (Zhukov, Tayny 51-2)

Mezitím Nikita S. Chruščov, který v roce 1937 vyzval k POPRAVÁM 20.000 bezejmenných LIDÍ, když byl vedoucím strany v Moskvě, byl přemístěn na Ukrajinu, odkud během jednoho měsíce požádal o poskytnutí pravomoci k potlačení 30.000 lidí. (Zhukov, Tayny 64, viz od str. 23).

105. Zdálo se, že N. I. Ježov[59] (viz výše), který v roce 1936 převzal NKVD od Genrikha Jagody[60], byl v těsné shodě s prvními tajemníky.

Masové represe v letech 1937-38 tak zůstaly spojeny s Ježovovým jménem a dodnes jsou známy jako tzv. „Ježovština“[61]. Ježov byl přemluven k rezignaci dne 23. září 1938[62] a v listopadu 1938 následoval Lavrentij P. Berija[63].

106. Pod Berijou mnozí z důstojníků a prvních tajemníků NKVD odpovídali za tisíce poprav a vyhoštění, často byli popravováni nevinní lidé i za použití mučení zatčených. Přepisy soudů některých policistů, kteří používali mučení, byly zveřejněny. Mnoho lidí odsouzených a buď uvězněných, deportovaných nebo vyslaných do táborů bylo osvobozeno. Berija údajně později řekl, že byl povolán, aby „likvidoval“ Ježovštinu. Stalin řekl leteckému designerovi Jakovlevovi, že Ježov byl popraven za zabití mnoha nevinných lidí. (Lubianka B, Nos. 344; 363; 375; Mukhin, Ubiystvo 637; Yakovlev)
107. Nevyčíslitelné škody utrpěla sovětská společnost obecně, sovětská vláda a bolševická strana zvláště. To je samozřejmě dlouho všeobecně známo. **To, co dosud nebylo pochopeno, je fakt, že zřizování trojek a velkých kvót na popravy a deportace bylo zahájeno na přímé naléhání prvních tajemníků, nikoliv kroků Stalinových. Žukov se domnívá, že úzké**

spojení mezi touto událostí a „hrozbou“ tajných, demokratických voleb s možností výběru z minimálně dvou kandidátů i skutečnost, že Ústřednímu výboru se podařilo přinutit Stalinské vedení zrušit demokratické volby, naznačuje, že zbavení se tohoto „ohrožení“ bylo hlavním důvodem pro masová zatýkání a popravy „Ježovštiny“. (Zhukov, KP)

108. **Nic nemůže zbavit Stalina a jeho stoupence velké odpovědnosti za popravy — zřejmě několik stovek tisíc (viz J. A. Getty („Excesses“ 132) — jenž cituje důkazy, že 236.000 poprav bylo schváleno „Moskvou“, což znamená vedením Stalina, ale více než 160% z tohoto počtu resp. 387.000 lidí bylo ve skutečnosti rozhodnuto místními úřady. (Pokud jde o přesné počty obětí tzv. stalinismu, odkazují na vynikající knihu historika a předsedy Komunistické strany Švédska (marxistických revolucionářů), uprchlíka před fašistickým režimem (1926-1974) portugalského diktátora António de Oliveira Salazar (1889 -1970) Mario Sousy *Lži týkající se dějin Sovětského svazu*. (zde: <http://pvpravda.cz/mario-sousa-lzi-tykajici-se-dejin-sovetskeho-svazu/>) resp. na portálu *Idnes* zde: <https://lukassluka.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=420804> V roce 1939 byly ve všech táborech, koloniích a věznicích celkem téměř 2 miliony vězňů. Z nich spáchalo politické zločiny 454.000 trestanců, nikoli 9 milionů jak tvrdí fanatický antikomunista R. Conquest ve své prolhané knize Velký teror. Počet těch, kteří zemřeli v táborech v období mezi lety 1937 a 1939 byl vyčíslen prací portugalského komunisty žijícího ve Švédsku a předsedy Komunistické strany marxistických revolucionářů Mario Sousy o dějinách SSSR asi na 160.000 a nikoli 3 miliony, jak tvrdí Conquest. V roce 1950 bylo v pracovních táborech 578.000 politických vězňů, nikoli 12 milionů.[64]**
109. **ŽÁDNÁ VLÁDA NIKDY NEMŮŽE BÝT PŘIPRAVENA NA SOUČASNĚ PROBĚHLOU ZRADU NEJVYŠŠÍCH VOJENSKÝCH VELITELŮ, VYSOCE POSTAVENÝCH OSOB JAK V NÁRODNÍCH, TAK V DŮLEŽITÝCH REGIONÁLNÍCH VLÁDÁCH I V ČELE TAJNÉ A POHRANIČNÍ POLICIE.**
110. Byla odhalena vážná série spiknutí týkající se současných i bývalých vedoucích představitelů, majících vazby po celé velké zemi. Nejzlověstnější i nejhroživější bylo zapojení generality na nejvyšší úrovni a odhalení jejího úmyslu poskytnout přísně tajné vojenské plány fašistickému nepříteli. Vojenští spiklenci měli kontakty po celém SSSR. Spiknutí se týkalo i nejvyšší úrovně NKVD včetně Genrikha Jagody, který stál v jejím čele od roku 1934 do roku 1936, přičemž před rokem 1934 byl po několik let druhým ve velení. Zkrátka nebylo možné vědět, jak rozšířené spiknutí bylo, ani kolika lidí se tato konspirace týkala. Prozíravým však bylo lze předpokládat to nejhorší.[65]
111. Politbyro a Stalin sám byli na vrcholu dvou velkých hierarchií jak bolševické strany, tak i sovětské vlády. To, co věděli o stavu věcí v zemi, odráželo to, co jim řekli jejich podřízení. Během následujících dvanácti měsíců bylo zadrženo mnoho prvních tajemníků, z nichž více než polovina byla zatčena. Větší část přesných obvinění proti majoritě z těchto mužů a spisů jejich výsledků a soudních procesů musí být ještě odtajněna, dokonce i v postsovětském, protikomunistickém Rusku. Ale nyní máme dostatek vyšetřovacích důkazů, kterých dosáhly Stalin a politbyro, aby nám tyto pomohly získat jasnou představu o alarmující situaci, jíž čelily. (*Lubianka B*)
112. **Bolševická strana byla zřízena a vychází z demokratického centralismu. Navzdory své vysoké pozici a obrovské popularitě, mohl být Stalin (jako jakýkoli jiný stranický vůdce) kdykoli odvolán většinou členů Ústředního výboru VKS (b).**
113. Pro ilustraci Stalinovy neschopnosti zastavit do očí bijící opovržení i okázalou ignoranci prvních tajemníků vůči vytrvalému popírání elementárních principů demokratických voleb, cituje J. N. Žukov jednu událost z dosud nepublikovaného přepisu zasedání pléna ÚV z října 1937.
114. A. Kravcov, první tajemník Kasnodarského krajskomu (regionální výbor - GF), byl jediný, kdo potvrdil a podrobně popsal to, co jeho kolegové činí prohnane i lstivě již několik týdnů. Načrtl výběr pouze těch kandidátů na zástupce Nejvyššího sovětu SSSR, kteří vyhovovali zájmům „širokého vedení“ „Navrhli jsme své kandidáty do nejvyššího sovětu,“ řekl upřímně Kravcov. „Kdo jsou tito soudruzi? Osm jsou členové VKS (b); dva jsou nestraníky, ale členy Komunistické organizace mládeže — Komsomol. Tímto způsobem jsme drželi procento nečlenů strany uvedených v hrubé osnově rozhodnutí ÚV. Dle zaměstnání byli tito soudruzi rozděleni

následujícím způsobem: čtyři zaměstnanci strany, dva zaměstnanci Sovětu, jeden předseda kolchozu, jeden kombajnista, jeden řidič traktoru a jeden pracovník ropného průmyslu...”

Stalin: „Kdo další kromě řidiče?“

Kravecov: „Mezi deseti je Jakovlev, první tajemník *krajkomu*, [a] předseda *krajského* výkonného výboru.“

Stalin: „Kdo vám radil, abyste to udělali?“

Kravecov: „Musím říci, soudruhu Staline, že mi poradili zde, v aparátu ÚV.“

Stalin: „Kdo?“

Kravtsov: „My jsme v ÚV zadali našemu krajskému předsedovi výkonného výboru, soudruhu Simočkinu, aby získal souhlas v aparátu ÚV.“

Stalin: „Kdo?“

Kravecov: „To nemohu říci, nevím.“

Stalin: „Škoda, že neřeknete, že vám to bylo řečeno špatně (Žukov, Inoy 486-7)

114. **Všichni první tajemníci evidentně dělali to, co Kravecov prohlásil zcela otevřeně: „Naprosto ignorovali princip tajných sovětských voleb, princip, za nějž původně sami hlasovali na předchozích plénech, ale nikdy s ním nesouhlasili.“ Znamenalo to definitivní porážku Stalinovu i ústředního vedení v této kauze, konec jeho vizím demokratických a revolučních reforem sovětského ústavního i volebního systému, na nichž důsledně pracovali přes dvě léta.**
115. **DEMOKRATICKÁ REFORMA BYLA PORAŽENA.** Starý politický systém zůstal na svém místě. Stalinův plán realizace alternativního demokratického volebního klání byl pryč. „Tak pokus Stalina i jeho skupiny o důslednou reformu politického systému Sovětského svazu skončil úplným selháním.“ (Žukov, Inoy 491)
116. **Historik J. N. Žukov se domnívá, že „pokud by Stalin odmítl odvolání prvních tajemníků kvůli mimořádným pravomocem „trojky“, pravděpodobně by byl – Stalin – odsouzen, zatčen a jako kontrarevolucionář popraven.“ ... Dnes by tak mohl být Stalin započítán mezi oběti represe z roku 1937 a antikomunistický spolek »Memorial« by už drahý čas požadoval, stejně jako komise A. N. Jakovleva[66] Stalinovu rehabilitaci.“ (Žukov, KP 16. listopadu 02)**
117. V listopadu 1938 L. P. Berija fakticky nahradil N. I. Ježova na postu vedoucího NKVD. „Trojky“ byly zrušeny. Mimořádné soudní popravky se zastavily a ti, kteří byli zodpovědní za mnohé z hrozných excesů, byli sami souzeni, odsouzeni i popraveni či uvězněni (V angličtině o tom napsal vynikající, fundovanou práci a rozvířil kvalitní diskusi Robert W. Thurston v knize *Life and Terror*, str. 128). **Francouzská vláda odmítla pokračovat byť jen ve slabé verzi francouzsko-sovětské aliance, na níž se Francie dohodla se Sovětským svazem, jakkoli si SSSR naopak upevnění tohoto svazku velice přál. ANGLO-AMERIČTÍ SPOJENCI USTOUPILI HITLEROVI (a POLSKÝM FAŠISTŮM) a UMOŽNILI TAK TISÍCILETÉ ŘÍŠI VYDAT ÚZEMÍ SUDET BEZ BOJE. NACISTICKÉ NĚMECKO MĚLO VOJENSKOU ALIANCI S FAŠISTICKÝM POLSKEM CÍLÍCÍ K AGRESI PROTI SOVĚTSKÉMU SVAZU. ŠPANĚLSKÁ OBČANSKÁ VÁLKA, V NÍŽ SSSR JEDNOZNAČNĚ I VŠESTRANNĚ PODPOROVAL REPUBLIKÁNSKOU STRANU, SKONČILA PORÁŽKOU A VÍTĚZSTVÍM FAŠISTICKÉHO GENERÁLA FRANCA. MUSOLLINIHO ITÁLIE NAPADLA HABEŠ, ANIŽ SPOLEČNOST NÁRODŮ COKOLI UČINILA. „SLADKÁ FRANCIE A HRDÝ ALBION“ [67] DEFINITIVNĚ,**

JEDNOZNAČNĚ I NEZASTŘENNĚ POVZBUDILY HITLERA K ÚTOKU NA SSSR I VĚTŠINU ZEMÍ VÝCHODNÍ EVROPY. (Lubianka B, č. 365, Leibowitz)

118. Žukov se domnívá, že pokud by Stalin odmítl odvolání prvních tajemníků kvůli mimořádným pravomocem „trojky“, pravděpodobně by byl —Stalin— odsouzen, zatčen a jako kontrarevolucionář popraven.“ ... Dnes by tak mohl být Stalin započítán mezi oběti represe z roku 1937 a »Památník« a komise A. N. Jakovleva.
119. Stalinská vláda se po roce 1938 již nepokusila znovu zavést demokratický volební systém ústavy z roku 1936. Byl tento neúspěch odrazem pokračující patové situace mezi vedením J. V. Stalina a prvními tajemníky v Ústředním výboru? Nebo odhadem, že by se v krajně nebezpečné situaci kvapně se blížící hroživé války mělo s dalšími razantnějšími snahami o demokracii posečkat na klidnější časy? Dosud dostupné důkazy neumožňují učinit spolehlivý závěr.
120. Nicméně, **ihned jakmile nahradil L. P. Berija ve funkci šéfa NKVD N. I. Ježova (formálně, v prosinci 1938, v praxi možná o několik týdnů dříve) probíhal již neustálý proud rehabilitací. L. P. BERIJA ROZHODL OSVOBODIT PŘES 100.000 TRESTANCŮ Z TÁBORŮ A VĚZNIC. Následovaly procesy se členy NKVD obviněnými z mučení a mimosoudních poprav.** (Thurston 128-9).

Podle knihy prof. Grovera Furra *Stalin and the Struggle for Democratic Reform* publikované v *Cultural Logic: An Electronic Journal of Marxist Theory & Practice*; 2005, Vol. 8, p6

Pro Svaz mladých komunistů Československa přeložil, obrazovou i fotodokumentací opatřil Lukáš Sluka

[1] Žukov, Jurij Nikolajevič: ruský historik a odborník na dobu vlády J. V. Stalina. Prof. Žukov byl spolupracovníkem scénáře 6 dílného seriálu seriálu STALIN S NAMI, který byl vytvořen roku 2012 a uveden v následujícím roce 2013 (v ruštině zde: <https://cont.ws/@fenol/698350>). Jurij Nikolajevič Žukov, nar. 22. ledna 1938, v Krasnogorsku, je ruský historik, autor značného množství vědeckých prací a vedoucí výzkumný pracovník Ústavu dějin Ruska na Ruské akademii věd. V roce 1976 Žukov obhájil disertaci s názvem *Kritika moderní buržoazní angloamerické historiografie ve vývoji sovětské kultury*. Přijal místo editora sekce sovětských dějin na tvorbě Velké encyklopedie Ruska. Vedl tým redaktorů a odpovídal za sestavení encyklopedií Moskva a Občanská válka a zahraniční intervence v SSSR. Je autorem několika monografií a stovek vědeckých prací z období sovětské historie v letech 1920-1950. V roce 1993 Žukov obhájil dizertační práci (Sc.D.), nazvanou *Činnost sovětských tajných služeb při obraně historických a kulturních památek. 1917-1920*. Pracuje jako zaměstnanec Vědeckého centra Ústavu věd Ruské akademie věd a rovněž se pravidelně objevuje v ruských televizních pořadech věnovaných sovětským dějinám. Zároveň je řádným členem Ruské geografické společnosti. V roce 2000 upoutal pozornost díky svým vědeckým a vědecko-novinářským pracím o Stalinovi a „Stalinově éře“. Pravidelně se vyjadřuje a hovoří na televizních kanálech NTV, Rossija i v televizních programech věnovaných sovětským a moderním ruským dějinám. Prof. J. N. Žukov je autorem nemalého počtu fundovaných odborných knih a publikací, příznivě hodnotících období vlády J. V. Stalina. **Jako známý a uznávaný vědec JURIJ ŽUKOV PŘISPĚL VÝZNAMNOU MĚROU KE ZPOCHYBNĚNÍ tzv. OFICÁLNÍ VERZE KATYŇSKÉHO MASAKRU, přičemž BYL osobně S POSLANCEM DUMY V. I. ILJUČINEM PŘÍMÝM A OČITÝM SVĚDKEM ZFALŠOVÁNÍ DOKUMENTŮ O KATYNI!!!**

Bibliografie (v ruštině):

@ Bez jazyka,

Zachráněny revolucí, Moskevský dělník, Moskva, 1985

@ Památka vlasti: Uchování kulturního a historického dědictví v SSSR, 1988

@ *Nesmrtelnost lidového hrdinství: památníky vojenské slávy ruského lidu a memoriálů z Druhé světové války*, Moskva, 1987

@ *Formace a činnosti sovětských orgánů k ochraně historických a kulturních památek (1917-1920)*, Moskva: Nauka, 1989

@ *Když byly hromy spásou památek architektury během Velké vlastenecké války*, 1990

@ *Tajemství Kremle: Stalin, Molotov, Berija, Malenkov*, M.: Terra — Knižní klub, 2000

@ *Jiný Stalin. Politické reformy v SSSR v letech 1933-1937*, Vargius, Moskva 2003

@ *Operace Ermitáž*, Vagrius, Moskva, 2005

@ *Stalin: Tajemství státní moci*, Moskva, 2008

@ *Stalin: Arktický štít*, Vagrius, Moskva, 2008

@ *Stalinova lidová říše*, Algoritmus, 2009

@ *Záhada roku 1937* (spol. s V. V. Kožinovem, Ju. I. Muchinem), Moskva, 2010

@ *Stalinistická příručka*, Eksmo, Moskva, 2010

@ *Záhada roku 1937*, Moskva: Eksmo, Algoritmus, 2010

@ *Stalinova první porážka. 1917-1922. Z Ruského impéria k SSSR*, Moskva, 2011

@ *Budte hrdí, nečiňte pokání! Pravda o Stalinově éře*, Eksmo, Jauza, 2011 resp. Eksmo, Moskva, 2011.

@ *Stalinova první porážka. 1917-1922 Z ruské říše až ke SSSR*, Aqua-Therm, 2011

@ *Odvrácená strana NEPu, ekonomická a politická bitva*, Akva-Term, 2014

@ *Sbírka 6 knih: Stalin: Neznámý archiv SSSR*, Konceptual, 2017

@ *Stalin. Krok vpravo* – Konceptual, Moskva, 2017

Videozáznamy nebo zvukové nahrávky (v ruštině):

@ *Stalinova první porážka*:

<https://youtube.com/watch?v=XR0Ahv2X6qY>

@ *Stalin. Tajemství moci*:

<https://youtube.com/watch?v=D0euyO24R4> @ *Stalin. Krok vpravo*:

<https://youtube.com/watch?v=vcflptW8lCA> @ *Jiný Stalin. Politické reformy v SSSR v letech 1933-1937*:

@ *Stalin. Operace „Ermitáž“*:

<https://youtube.com/watch?v=JlczlReXFgs> @ *Stalin. Obrácená strana NEPu*:

<https://youtube.com/watch?v=0-3ZEcOwgpo> @ Jurij Žukov proti Leonidu Gozmanovi. KOMUNISM A FASCISM. Archivní historik proti liberálním mýtům

[2] Verze sovětských dějin od Lva Trockého předcházela verzi Chruščovově a zapadala do ní jako

jakási její mimo trockistické kruhy neznámá pozdější verze. Obě vykreslují Stalina v extrémně negativním světle; Slovo „démonizace“ by zde bylo stěží přehnané... (O Trockém, viz. McNeal)

[3] Rozšířené používání termínu „teror“ charakterizující období sovětských dějin zhruba od poloviny roku 1937 a sahající až do let 1939–1940 lze připsat nekritickému přijetí vysoce tendenční a pokud jde o historická fakta nepřesné a tudíž nespolehlivé práce *Roberta Conquesta* z roku 1973 nazvané *The Great Terror (Velký teror)*. Termín je zároveň nepřesný, zavádějící i polemický. Viz Robert W. Thurston, *Strach a víra v SSSR za „Velkého teroru“: Odpověď na zatčení 1935-1939*. *Slavic Review* 45 (1986), 213-234. Thurston zde pregnantně odpověděl a zároveň vyslovil širavou kritiku Conquestovy teatrální snahy hájit termín „TEROR“ takříkajíc od stolu – jeho maloměšťáctví, hraný a rádoby prostý „selský rozum“ i vylhané důkazy. (viz *A Reply to Robert Conquest (Odpověď Robertu Conquestovi)*. *Slavic Review* 45 (Slovanská Revue 45 (1986), 238-244 Viz také Thurston, *Social Dimensions of Stalinist Rule: Humor and Terror in the USSR, 1935-1941 (Sociální rozměry stalinské vlády: Humor a teror v SSSR 1935 -1941)* (*Journal of Social History* 24, č. 3 (1991) 541-562; *Life and Terror (Život a Teror*, kap. 5, str. 137-163. Robert W. Thurston je americký historik, spisovatel a bývalý profesor historie na Miami University v Oxfordu, ve státě Ohio. Proslul především Thurston svou prací o dějinách Sovětského svazu *Life and Terror in Stalin's Russia, 1934-1941 (Život a teror ve Stalinově Rusku 1934-1941*, vydané v r. 1996. V roce 2000 pak další jeho knihou byla *The People's War: Responses to World War II in the Soviet Union (Lidová válka: odpovědi na Druhou světovou válku v Sovětském svazu)*, 2000; Thurston rovněž napsal několik knih o moderním čarodějnictví (*Witch, Wicce, Mother Goose: The rise and fall of witchcraft processes in Europe and North America (Čarodejnice, čarodějky, Matka husa, Vzestup a pád čarodějnických procesů v Evropě a Severní Americe)*). Thurston získal doktorát z moderních ruských dějin na University of Michigan. Strávil několik let v Rusku a nakonec se odstěhoval do Oxfordu, Ohia, kde přednášel historii Ruska a SSSR po dobu 25 let až do svého odchodu do důchodu v roce 2015.

[4] Čítankovým příkladem byl v tomto ohledu kromě trockisty N. S. Chruščova, jenž po tragickém mladické eskapádě svého syna, který v opilosti při nejspíše „hře“ zastřelil kolegu rudoarmějce, a následně byl odsouzen k trestu smrti, byl před vypuknutím Velké vlastenecké války právě autor knihy *Jak jsme prodávali Stalina* samotný maršál SSSR M. N. Tuchačevskij (1893–1937). Tento „Rudý Napoleon“ byl považován za jednoho z nejschopnějších velitelů Rudé armády (jakkoli se o míře jeho schopností vedou mezi historiky, zejména však vojenskými odborníky nemalé spory). Během 1. světové války bojoval v carské armádě a v únoru 1915 padl do německého zajetí, v němž strávil 3 roky. Mějme na paměti, že přes 70% vojáků Rudé armády tvořili po Říjnové revoluci právě vojáci bývalé carské armády. Zde je však podstatným faktem, že Tuchačevskij se svými podřízenými Vikovtem Putnou a Augusem Korkem na hlavu prohráli ve své době jedinou skutečně významnou bitvu rusko-polské války (1919-21), když ztroskotali v srpnu 1920 před Varšavou. Bitva na Visle – pro Poláky tzv. zázrak na Visle – se ukázala být rozhodující. Tuchačevskij byl kritizován za to, že neměl dostatečnou kontrolu nad svými jednotkami a že připustil obklíčení a zničení svého uskupení. **V roce 1935 vystoupala Tuchačevského hvězda na vrchol, když byl povýšen na maršála SSSR. V této funkci pak v lednu 1936 postupně navštívil Británii, Francii i Německo.** Během svých cest se spojil s mimoruskými odbojovými organizacemi a začal připravovat plány k provedení puče proti uspořádání sovětského federativního socialistického státu, především však proti Stalinovi. Tyto intriky ale byly závčas odhaleny a Tuchačevskij zatčen, následně dne 22. května 1937 uvězněn a obviněn ze spolupráce s trockisty včetně špionáže ve prospěch nacistického Německa. Po vyšetřování byl společně s dalšími 7 veliteli Jona Jakirem, Vitovtem Putnou, Augustem Korkem, Vitalijem Primakovem, Robert Eidmannem, Borisem Feldmanem a Jeronimem Uborevičem odsouzen k trestu smrti, přičemž obviněný Jakov Gamarnik spáchal sebevraždu ještě před procesem. M. N. Tuchačevskij byl popraven dne 12. června 1937.

[5] Marxisticko-leninské politické myšlení odmítá kapitalistickou „reprezentativní demokracii“ jako svého druhu kouřovou clonu pro řízení společnosti elitáři. Tétoho názoru je rovněž i mnoho nemarxistických myslitelů. Příkladem je Lewis H. Lapham (redaktor časopisu *Harper's Magazine*) a

šéfredaktor listu *Lights, Camera, Democracy!* (Světla, kamera, demokracie!) — *About the Treaties of the Republic of Fantasy* (O úmluvách republiky Fantazie), Harperův časopis, srpen 1996, str. 33-38

[6] Getty, John Archibald (nar. 30. listopadu 1950) je americký historik a profesor [University of California \(Los Angeles\)](#) specializující se [na](#) ruskou historii obecně a dějiny Sovětského svazu zvláště. V roce 1972 získal J. A. Getty titul bakaláře umění na Pennsylvánské univerzitě a roku 1979 obdržel doktorát Ph.D. na Boston College. Před tím, než se přestěhoval do Los Angeles, kde jako profesor přednášel na kalifornské University of California (UCLA), vyučoval rovněž na univerzitě v Riverside. J. A. Getty je vědeckým pracovníkem ruské Státní univerzity pro humanitní vědy (Moskva), vedoucím pracoviště *Harrimanova institutu* při Columbijské univerzitě a rovněž přednášel na *Davis Center* při Harvardské univerzitě. Jako hostující profesor přednášel také na Ruské akademii věd v Moskvě. Pokud jde o myšlenky, knihy a práce prof. J. A. Gettyho, pak v roce 1985 publikoval svůj debut *Origin of the Great Purges: The Soviet Communist Party Reconsidered, 1933-1938* (*Původ velkých čistek: KSSS zvažuje znovu léta 1933-1938*). **Kniha je fundovanou kritikou díla výtečně placeného šmoka a šířitele pustých lží Roberta Conquesta ztělesněných brakem *Harvest of Sorrow* (*Sklizeň smutku*). Právě za tuto vylhanou „vědeckou“ práci byl roku 2005 Robert Conquest vyznamenán masovým vrahem Georgem Bushem ml. V příloze *Původu velkých čistek* J. A. Getty naprosto fundovaně zpochybnil údajnou Stalinovu roli při vraždě předsedy leningradského sovětu Sergeje M. Kirova, zkritizoval a definitivně odmítl Conquestovo spoléhání se na emigrantské zdroje pocházející z pramenů, tiskovin, materiálů i knih potomků banderovských fašistů - kolaborantů s německým nacismem.**

Dílo: • Getty, John Arch a Manning, Robert Thompson, *Stalinist Terror: New Perspectives* (*Stalinistický teror: Nové pohledy*) (společně s Robertem T. Manning), New York, Cambridge University Press, 1993

- Getty, J. Arch & Naumov, Oleg V. *The Central Party Archive: A Research Guide* (*Ústřední stranický archiv: Průvodce výzkumem*), Pittsburské univerzitní centrum pro ruštinu. 1993
- Getty, J. Arch *Origins of the Great Purges: The Soviet Communist Party Reconsidered, 1933-1938*, (*Původ velkých čistek: KSSS zvažuje znovu léta 1933-1938*), New York, Cambridge University Press, 1985. Cambridge Russian, Soviet and Post-Soviet Studies, 1996 resp. New York, Cambridge University Press, 1985., 1996
- Getty, J. Arch, Naumov, Oleg V. *The Road to Terror: Stalin and the Self-Destruction of the Bolsheviks* (*Cesta k teroru: Stalin a sebevražda bolševiků, 1932-1939*, Yale University Press, 1999
- Getty, J. Arch, *Stalin's „Iron Fist“, The Times and Life of N. I. Yezhov* (*Stalinova „Železná pěst“, Doba a život N I. Ježova*), Yale University Press, 2008.

[7] Jenukidze, Avel Safronovič (1877-1937) byl prominentní gruzínský „starý bolševik“ a po jistý čas i člen ÚV moskevského sovětu. V roce 1932 podepsal A. S. Jenukidze společně s M. I. Kalininem a V. M. Molotovem tzv. „Zákon tří klásků“, který umožňoval v čase, kdy byl Sovětský svaz Spojenými státy donucen k platbám za zboží výhradně vlastním obilím, za nezbytné pohrozit možností trestu smrti i za velmi malé majetkové delikty (např. i za krádež „tří klásků“). Jenukidze napsal knihu o dějinách významných listů bolševického tisku na Kavkaze, v níž v časech carského samoděržaví distribuoval revoluční práce V. I. Lenina. Brzy byl obviněn, že v tomto pamfletu úmyslně snížil přínos J. V. Stalina ve věci distribuce tisku bolševického hnutí v Baku. Ve skutečnosti měl Stalin s těmito věcmi pramálo společného, přičemž to byl sám A. S. Jenukidze, který hrál v této kauze hlavní roli. Pravdivá a skutečná verze dějin revoluční bolševické strany však byla pro bolševickou prestiž důležitá a Stalinovi se údajně A. S. Jenukidze nelíbil, přičemž jakékoli důkazy pro toto tvrzení chybí. V červenci 1935 poté, co navrhl Stalinovi, aby se vzdal moci, byl A. S. Jenukidze odvolán před koncem pléna Ústředního výboru v Moskvě, vyloučen ze strany a o dva roky později zatčen, souzen a po verdiktu soudu zastřelen.

[8] Rozhovor mezi J. V. Stalinem a spolumajitelem *Scripps-Howardových novin* Royem W. Howardem

bylo otištěno dne 1. března 1936. Sám Roy W. Howard (1883–1964) byl americkým novinářem. Začínal svou kariéru rozvozem tisku jako podomní prodejce novin v Indianapolis (stát Indiana), ale rychle se vypracoval. Byl reportérem deníku Indianapolis star (Indianapolská hvězda), poté se stal novým zpravodajem novin Scripps McRae. V novinářině si rychle udělal jméno a v roce 1912 se vypracoval na prezidenta společnosti United Press. Roku 1920 přešel do novin Scripps a od roku 1922 řediteloval po čtyři desetiletí firmě E. W. Scripps & Comp. Navzdory své řídicí funkci nadále pracoval jako reportér, v roce 1933 odešel do Mandžuska, aby zpravodajsky pokryl čínsko-japonskou válku a roku 1936 uskutečnil rozhovor s vůdcem SSSR Josefem Vissarionovičem Stalinem. Celý rozhovor zde: <http://www.komsomol.cz/?p=3918>

[9] Viz Část II, kapitola 3, článek 9 Sovětské ústavy z roku 1924, jež v této době platila, protežovala městské obyvatelstvo a obyvatelům měst poskytovala mnohem širší možnosti i vlivu ve společnosti – posudte sami: **1 delegát Sovětu na 25.000 městských voličů a 1 delegát na 125.000 vesnických voličů.**

[10] Molotov, Vjačeslav Michajlovič, vl. jm. Skrjabin (1890-1986) byl dlouholetým předním činitelem KSSS a SSSR, stal se blízkým spolupracovníkem V. I. Lenina i J. V. Stalina. Pro svoji tvrdost měl přezdívku „Stalinovo kladivo“. Narodil se jako Vjačeslav Michajlovič Skrjabin (Скрябин). V letech 1921–1930 působil jako tajemník ÚV, v letech 1930–1941 předseda rady lidových komisařů, poté byl v letech 1941–1957 náměstkem předsedy rady lidových komisařů či ministrů; zároveň v letech 1939–1949 a 1953–1956 působil jako lidový komisař (ministr) zahraničí. **V roce 1957 vystoupil V. M. Molotov proti N. S. Chruščovovi, byl vyloučen z vedení a nařčen z příslušnosti k protistranické skupině.** Stal se velvyslancem v Mongolsku a později pracoval i jako představitel SSSR ve Vídni. Po XXII. sjezdu KSSS byl vyloučen ze strany, do které byl později znovu přijat několik let před smrtí s přímým souhlasem tehdejšího generálního tajemníka K. U. Černěnka. V letech 1938–1957 neslo město Severodvinsk na jeho počest jméno „Molotovsk“.

[11] Ždanov, Andrej Alexandrovič (1896-1948), sovětský státní a stranický činitel. Člen VKS (b) od roku 1915, po 15 letech od roku 1930 resp. 1934 tajemník ÚV VKS (b). V roce 1935 se stal kandidátem a roku 1939 pak členem politbyra ÚV VKS (b). Během desetiletí 1934-44 stál v čele leningradské stranické organizace. Za Velké vlastenecké války 1941-1944 se stal členem vojenské rady leningradského frontu a roku 1944 byl jmenován generálplukovníkem Rudé armády. Významnou úlohu sehrál při řízení obrany Leningradu. Rok před epochálním triumfem Rudé armády se A. A. Ždanov plně zabýval ideologickými otázkami, problémy marx-leninské filozofie i teorií literatury. A. A. Ždanov byl rovněž dvojnásobným držitelem Leninova řádu.

[12] Lišency (z rus. лишенцы) Lišenec byla osoba zbavená práva volit v Sovětském svazu 1918-1936. Vlastní neumožnění volebního práva bylo prostředkem k potlačení kategorií obyvatel, které byly klasifikovány jako „nepřátelé pracujících“. Sovětská ústava z roku 1918 definovala skupiny znevýhodněných nemožností volit osob takto: osoby, které užívaly jimi zaměstnané pracovníky k získávání a zvyšování svých zisků; osoby, pobírající peníze bez jakékoli vykonané práce, rentiéři, osoby žijící z úroků z kapitálu či příjmů z majetku atd. Sovětská ústava z roku 1924 a následné vyhlášky podrobněji tento seznam rozšířily a přidaly nové kategorie. Být zbaven volebního práva znamenalo mnohem více, než jen nemoci volit či být volen. Osoby lišency nemohly obsadit žádnou vládní pozici nebo získat vyšší a technické vzdělání, tito lidé byli zbaveni různých výsad a dotací: zaměstnání, bydlení, odchodu do důchodu, atd., Takto klasifikovaní obyvatelé nemohli být členy kolchozů ani jiných druhů družstev. Během přidělového systému z let 1929-1930 byli Lišency rovněž zbaveni přidělů. Členové rodiny, jejichž hlava byla lišencem, byli automaticky vyloučeni. Hlasovací práva mohou být obnovena místními volebními komisemi na základě důkazu o zapojení do produktivní práce a věrnosti sovětské moci. Definitivními orgány, jejichž slovo mělo konečnou platnost, byly Ústřední volební komise a předsednictvo ústředního výkonného výboru. **Sovětská ústava z roku 1936 zavedla všeobecné volební právo a kategorie Lišenců byla oficiálně zrušena.**

[13] Zákonu se také říkalo *Zákon o třech kláscích*. ... bylo možné odsoudit k trestu smrti i za velmi malé majetkové delikty (i za krádež „tří klásků“). Uprostřed vyhoceného třídního boje proti kulakům (bohatým sedlákům) se tak sovětská moc rázně i jednoznačně postavila na stranu nejchudších rolníků...

[14] NEP Nová ekonomická politika VKS (b) a sovětského státu v *přechodném období od kapitalismu k socialismu*. Její základy vytyčil Lenin v práci „Běžné úkoly sovětské moci“. Uskutečňovat se začala na jaře 1918. Avšak intervence mezinárodního imperialismu a *občanská válka* donutily přejít k zvláštní, výjimečné ekonomické politice, nazvané „*válečný komunismus*“. Protože „*válečný komunismus*“ neodpovídal úkolům hospodářské výstavby v mírových podmínkách, přijal X. sjezd RKS (b) v březnu 1921 usnesení o nahrazení všeobecné dodávkové povinnosti, základu „*válečného komunismu*“, naturální daní a o poskytnutí rolníkům práva volné realizace přebytků svého hospodářství po zaplacení daně. To byl první krok k přechodu od politiky „*válečného komunismu*“ k politice NEPu.

Nahrazení všeobecné dodávkové povinnosti naturální daní a rozvoj hodnotových vztahů vyvolaly u rolníků zájem o rozšiřování zemědělské výroby. Pro další vzestup rolnických hospodářství a pro postupný přechod na cestu socialistického vývoje byla přijata opatření pro rozsáhlý rozvoj prostých forem družstev na vesnici, která měla v praxi ukázat rolníkům přednosti společného vedení hospodářských záležitostí, zvyknout je na kolektivní hospodaření v oblasti zásobování, odbytu, úvěru atd., a tím je připravit ke společnému řízení výroby v kolchozech. Družstevní plán, který vypracoval Lenin, byl součástí NEPu.

Využívání ekonomických pák, hodnotových vztahů, principu hmotné zainteresovanosti pracovníků na rozvoji výroby s stalo základem politiky sovětského státu i v oblasti průmyslu. Stát, který si podržel ve svých rukou celý velký a střední průmysl, pronajímal, a to i soukromým osobám, drobné podniky. Malý počet podniků byl dán zahraničním kapitalistům do koncese. Nájem i koncese byly formy *státního kapitalismu* v sovětském hospodářství, avšak široce se nerozvinuly. Postupně byly průmyslové podniky (a především podniky lehkého a potravinářského průmyslu) převáděny na chozrasčot, na rentabilní hospodaření. Základem určení výše mzdy průmyslových pracovníků se stal socialistický princip jejího výpočtu podle množství a kvality práce, zaváděl se systém úkolové práce. **Posílilo a zdokonalilo se centrální plánování v průmyslu a zároveň se odstranila nadměrná centralizace řízení, která existovala v letech občanské války.** Základem řízení průmyslu se staly výrobní trusty, tj. chozrasčotní sdružení, a také syndikáty, které se zabývaly plánovitou organizací odbytu produkce a trustů. Zaváděl a upevňoval se princip jednoho vedoucího, který nejlépe odpovídal podmínkám řízení chozrasčotních podniků, za široké účasti dělníků a jejich společenských organizací (odborů aj.) na řízení průmyslu.

Přechod k NEPu objektivně vedl k oživení a k určitému růstu kapitalistických živlů v ekonomice, tj. k připuštění soukromého obchodu, soukromého kapitalistického průmyslu, **k určitému růstu kulactva na pozadí třídního boje, v němž sovětský stát stál jednoznačně a pevně na straně podpory chudých rolníků a vesnické chudiny**, povoleného nájmu půdy a použití námezdní práce na půdě, k připuštění koncesí, k předání státních podniků do nájmu do nájmu soukromým osobám. V těchto podmínkách, ukazoval Lenin, by bylo hloupostí pokoušet se zakázat kapitalismus. Využívání kapitalismu (ovšem v omezeném rozsahu a pod přísnou kontrolou státu) v zájmu vzestupu výrobních sil bylo jedině správnou politikou.

NEP nejplněji odpovídal vícesektorovému charakteru ekonomiky přechodného období. Zajišťoval urychlený rozvoj socialistických prvků, dával prostor pro drobnou zbožní výrobu a zároveň v dostupných a pro pracující přijatelných formách usměrňoval tento rozvoj směrem k socialismu, omezoval a vytlačoval kapitalistické živly. Proto je NEP určitou metodou socialistické výstavby, pro kterou jsou charakteristické následující základní rysy: **Vedoucí místa v ekonomice jsou v rukou proletářského státu; připuštění kapitalismu v ekonomice v omezeném rozsahu a pod**

kontrolu státu, což je nezbytně spojeno s ekonomickým bojem socialistických a kapitalistických elementů podle zásad „kdo s koho“; rozvoj obchodu jako základní formy ekonomického spojení mezi socialistickým průmyslem a malozbožní rolnickou výrobou; široké využívání ekonomických pák a hodnotových vztahů pro boj všech odvětví národního hospodářství; **uskutečňování socialistické industrializace jako rozhodující podmínky pro vybudování materiálně technické základny socialismu; postupný dobrovolný přechod drobné zboží výroby k velkému socialistickému hospodářství prostřednictvím družstev**. NEP zajišťoval těsného a vzájemně výhodného spojení mezi městem a venkovem, mezi průmyslem a zemědělstvím. Jeho politický význam spočíval v tom, že v této etapě historického vývoje sovětské země upevňoval *svazek dělnické třídy a rolnictva*, byl důležitou podmínkou posílení *diktatury proletariátu*. Předpokládal, jako jednu z neúčinnějších metod zapojení do socialistické výstavby, správný soulad společenských a osobních zájmů, osobní hmotnou zainteresovanost bezprostředních tvůrců materiálního blahobytu na nepřetržitém růstu národního hospodářství, na výstavbě ekonomického základu socialismu.

Lenin mnohokrát upozorňoval na obtíže, které jsou s prováděním této politiky spjaty. NEP na jedné straně pomáhal obnovit a rozvíjet národní hospodářství, na straně druhé umožňoval posílení kapitalistických tendencí. Tím, že sovětská moc pevně držela otěže nad v politickém smyslu krokem stranou — NEPem — nemohl znamenat jeho hospodářský program přerušeni komunisty vedeného třídního boje v SSSR. Následně se ve vlasti vítězného proletariátu, v prvním federativním státě světa budujícím socialismus uskutečnily dva mimořádně úspěšné pětileté plány, díky nimž se stal Sovětský svaz natolik mocnou, průmyslově vyspělou a všestranně, především hospodářsky zdatně fungující zemí neznající finančních krizí ani krizí z nadvýroby, že jeho Rudá armáda dokázala nejen ustát zákeřný útok hitlerovské nacistické soldatesky, nýbrž díky nezměrnému hrdinství odrazit zbabělou vyhlazovací agresi německé ozbrojené pěsti světového imperialismu - uchvástané Tisícileté říše, jež v posledku trvala pouhých 12 let.

[15] Viz Stalin, „Report to 17th P. C.“ (Zpráva 17. sjezdu strany (tj. VKS (b)), str. 704, 705, 706, 716, 728, 733, 752, 753, 754, 756, 758.

[16] Berija, Lavrentij Pavlovič (1899–1953) byl ve 30. letech významným sovětským politikem, který pocházel z chudé zemědělské rodiny gruzínské Abcházie. Od 16 let studoval mladý Lavr na technické stavební škole v ázerbajdžánské metropoli Baku, kde se přidal k bolševikům, ale časem byly jeho studium i revoluční kontakty byly přerušeny, zejména v čase, když byl v létě 1917 zmobilizován a odeslán na rumunskou frontu. Po konci války se vrátil do Baku dostudovat a ve 20 letech získal diplom stavebního technika. V roce 1919 se přidal k ázerbajdžánským bolševikům, pro něž prováděl špionáž ve vládnoucí straně Musavat, do které naoko vstoupil. Po určité době však začal být Berija podezříván, proto Ázerbajdžán opustil a pokusil se o podobnou kariéru v Gruzii, kde měli převahu tzv. menševici. Ti jej však rychle odhalili a vbrzku byl vypovězen ze země. Původně hodlal dál studovat architekturu, ale na doporučení strany nakonec namísto toho vstoupil do ázerbajdžánské Čeky. **Od roku 1940 pracoval Lavrentij Berija jako šéf NKVD - lidového komisariátu vnitra.** Po bezprecedentním a doslova epochálním triumfu Rudé armády i jejím bravurním rozdrčení hitlerovské nacistické bestie se **L. P. Berija stal předsedou komise pro atomový výzkum a zásadním způsobem přispěl v roce 1949 k úspěšné výrobě první sovětské jaderné zbraně.** Ve vnitrostranickém boji a smršti intrik pokud šlo o pokračování leninsko-stalinské bolševické ofenzívy vytyčené i definované Stalinovou vynikající prací Ekonomické problémy socialismu v SSSR neustál Lavr Pavlovič po Stalinově smrti souboj s pučistou Chruščovem o moc, byl odsouzen k smrti a popraven. Zde je stručná biografie L. P. Beriji: Lavrentij Pavlovič (1899–1953) se narodil Martě Ivanovně a Pavlovi Chuchajevičovi dne 29. března 1899 v Mercheuli v okrese Suchumi. Patřil ke gruzínské etnické skupině Mingrelci. Studoval střední školu v abcházském městě Suchumi jako národností Mingrel. Zde spoluzaložil roku 1915 marxistický studijní kroužek. **V březnu 1917 L. P. Berija vstoupil do bolševického křídla sociálně demokratické dělnické strany a se čtyřmi soudruhy vytvořili ve škole stranickou buňku.** V červnu byl odveden do

armády, kde pokračoval v agitaci (*sloužil u hydrotechnického oddílu na rumunské frontě*) – ve své jednotce byl zvolen předsedou stranického výboru. Po válce byl členem bolševické strany – VKS (b) – na Kavkaze a zároveň dostudoval školu v Baku (*diplom „stavitelského technika“*). Zabýval se administrativní činností v sekretariátu sovětu dělnických, vojenských a rolnických poslanců, který řídili bolševici. **Baku bylo v té době jediné město v Zakavkazsku, které bolševici ovládali.** V Rusku zuřila občanská válka a na město táhla v létě roku 1918 turecká armáda. Zhoršila se zásobovací situace a bolševici byli nuceni ustoupit socialistům (menševikům a eserům) i Arménům. V polovině srpna dorazili Britové. Ti však brzy odešli a **přitáhla turecká a ázerbájdžánská vojska, která zmasakrovala tisíce křesťanských Arménů a bolševiků.** Berija zřejmě ohrožen nebyl, neboť nebyl dost prominentní činitel. Odešel ze sovětu a pracoval jako úředník. V listopadu odtáhla turecká vojska z Ázerbájdžánu a vlády se zmocnila strana *Musavat*. Ta držela moc až do roku 1920, kdy zemi ovládla Rudá armáda. Na podzim roku 1919 byl Berija nasazen do kontrarozvědky musavatistické vlády jako špion. Zároveň **pracoval v ilegálním okresním bolševickém výboru.** Jeho činnost „pro“ musavatistickou vládu se mu později málem vymstila. Několikrát mu byla tato skutečnost vmetena do tváře jeho protivníky, ale vždy se dokázal uhájit. Navíc o této záležitosti jednal Ústřední výbor ázerbájdžánské stranické organizace již v roce 1920 s výsledkem pro Beriju příznivým. **Na počátku roku 1920 krátce pracoval na celnici v Baku. Po příchodu Rudé armády se vlády chopili bolševici a Berija byl vybrán Kavkazskou úřadovnou strany (Kavbyro) k ilegální práci v Gruzii.** Tam měl sbírat informace pro revoluční vojenskou radu bolševické 11. armády. **V Tbilisi Berija vytvořil výzvědnou síť, získal kontakty na důstojníky menševické armády a vytvořil kurýrní spoj do Baku.** Brzy byl ale spolu s celým bolševickým Ústředním výborem Gruzie zatčen. Díky pomoci gruzínského bolševika [Georgije Sturuy](#) byl propuštěn pod podmínkou opuštění země. To však L. P. Berija nedodržel a zůstal zde pod krycím jménem Lakerbaja. **Po čase Berija pracoval na ruské ambasádě, která byla zřízena v důsledku navázání formálních diplomatických vztahů mezi Ruskem a Gruzii v květnu 1920.** Menševici také v Gruzii propustili v souvislosti s navázáním styků bolševické vězně a umožnili jim stranickou činnost. Když ale viděli, že bolševici začali okamžitě pracovat na svržení menševické vlády, začalo další zatýkání a Berija byl opět zatčen. **Ruský diplomatický zástupce S. M. Kirov reagoval protestními nótami s tím, že zatýkání je porušením dohod.** Po čase byli vězni propuštěni, načež je čekalo vyhnání z Gruzie. **Po svém návratu do Baku v srpnu 1920 se dal mladý Lavr Pavlovič Berija zapsat na studia architektury, ale spíše se věnoval politické činnosti. Byl jmenován do funkce administrátora záležitostí v ázerbájdžánském ÚV. V říjnu se stal sekretářem mimořádného výboru pro vyvlastňování buržoazie a zlepšení údělu dělníků.** Po několika měsících byl výbor zrušen a Berija opět nastoupil na studia architektury. Během doslova pár dní však studia zanechal a **přešel k práci pro Zvláštní komisi boje s kontrarevolucí (Čeka) a rokem 1921 tedy fakticky započala jeho kariéra u bezpečnostní služby. MEZITÍM BOLŠEVICI OBSADILI ARMÉNII (listopad 1920) A GRUZII (únor 1921).** Berija se tak dostal přímo do prostředí tajných služeb. Stal se členem tajného operačního oddělení a náměstkem šéfa Ázerbájdžánské Čeky (AzČeka). Jeho nadřízeným v ní byl Mir Džafar Bagirov (*úředník téhož naturelu jako Berija*), který jako jeho spolehlivý přítel ho po celou dobu tzv. stalinismu plně podporoval a vzájemně se nikdy nezhadili. Zajímavostí je, že Berija byl v roce 1920, tedy před nástupem k službě, omylem zatčen AzČekou a vyslýchán. Propuštěn byl opět na zásah přítele Georgije Fjodoroviče Sturuy. **V tomto počátečním období se seznámil a spolupracoval s takovými osobnostmi sovětské politiky, jakými byli např.: Sergej Mironovič Kirov (v té době mj. náčelník 11. armády a první tajemník Komunistické strany Ázerbájdžánu) či Grigorij Konstantinovič „Sergo“ Ordžonikidze (v té době tajemník Kavkazské úřadovny ústředního výboru (Kavbyro) a poté tajemník Zakavkazského oblastního výboru strany (Zakkrajkom)).** Berija se také oženil – s Ninou Tejmurazovnou Gegechkoriovou, dcerou významného gruzínského bolševika [Jevgenije Petroviče Gegečkorih](#)o. Ke konci roku 1921 byl přeložen do rodné Gruzie (*s ohledem k formování tamní protikomunistické opozice*), kde zastával funkci náměstka Čeky a zároveň šéfa jejího tajného operačního oddělení (*tedy stejný post jako v Ázerbájdžánu*). Jeho nadřízeným, tj. šéfem gruzínské Čeky, byl [E. A. Kvantaliani](#). **Ve sporu o postavení Gruzie v novém soustátí se L. P. Berija postavil na stranu Ordžonikidzeho a Stalina, zastánců tvrdé linie, tedy těch**

politických představitelů, kteří prosazovali vytvoření sovětské Zakavkazské federace (ZSFSR), zajištění práv jednotlivých zakavkazských republik (Gruzie, Ázerbájdžán, Arménie) a následné připojení této federace do nově vzniklého SSSR, jež se uskutečnilo dne 30. prosince 1922. Během formování a práce v gruzínské Čekce si Berija vytvořil skupinu věrných spolupracovníků. Tato skupina byla nepřejíci a nepřáteli často nazývána jako „*Berijova banda*“ a její jádro tvořili: Vladimír Děkanozov, Avksentij Rapava, Lavrentij Tsanava, Alexej Sadžaja, Sota Ceretěli, Nikolaj Ruchadze (všichni Gruzínci), Vsevolod Merkulov, Bogdan Kobulov (oba Arméni) a Solom Milštejn (polský Žid z Vilna). To bylo zásadní pro Berijovo další působení v sovětské mocenské struktuře. **BERIJA TAKÉ NAVÁZAL PRÁTELSTVÍ SE SERGEM ORDŽONIKIDZE.** V kariérním žebříčku postupoval Berija strmě vzhůru a roku 1926 se stal šéfem gruzínské Státní politické správy (GPU). Zatímco v ostatních částech soustátí byla Čeka nahrazena roku 1922 GPU přejmenovaným po vzniku SSSR roku 1923 na OGPU (Spojená státní politická správa), v Zakavkazsku zůstala Čeka až do roku 1926, kdy byla přejmenována na GPU (jakožto jedna ze součástí OGPU). Roku 1927 byl L. P. Berija zvolen členem gruzínského ÚV. Jeho ochráncem v Moskvě byl Sergo Ordžonikidze. V roce 1930 se stal členem politbyra gruzínského ÚV a roku 1931 se nahradil Redense ve funkci vedoucího Zakavkazského GPU. Jako jeho důvěrný přítel nejednou navštěvoval Stalina v jeho sídle v Gagře u Soči, kde spolu často mluvili v rodné gruzínštině a Berija v těchto rozhovorech oslovoval jeho přezdívkou *Koba*. V roce 1931 byl L. P. Berija zvolen II. tajemníkem Zakkrajkomu. Berija rovněž aktivně pomáhal aktivizovat masy k splnění 2. pětiletého plánu, kterýmžto úspěchem se představil na sjezdu v Moskvě v roce 1934. Právě to mu zajistilo zvolení do ÚV KSSS. V sovětské Gruzii Berija mj. pomáhal J. V. Stalinovi s péčí o jeho matku. L. P. Berija je rovněž autorem knih *O dějinách bolševické organizace v Zakavkazsku* a *O historii strany na Zakavkazsku*. **Prvního prosincového dne roku 1934 byl zavražděn duševně nemocným Leonidem Nikolajevem šéf leningradské stranické organizace S. M. Kirov.** V roce 1936 vešla v platnost nová ústava, která rušila platnost Zakavkazské federace. Berijovi se podařilo na rozdíl od G. G. Jagody, L. B. Kameněva, G. J. Zinověva, N. I. Bucharina, G. K. Ordžonikidzeho alias Serga a mnoha a mnoha dalších přežít díky své obratnosti čistky z let 1936-39. **V roce 1937 byl L. P. Berija zvolen do Nejvyššího Sovětu SSSR. Stoupající Berijova hvězda však začala vadit Nikolaji Ivanoviči Ježovovi a ten vydal svému podřízenému náčelníkovi NKVD v Gruzii Sergo Goglidzemu rozkaz Beriju zatknout. Dnes je již známo, Goglidze a Berija byli přátelé a tak náčelník NKVD rozkaz neuposlechl a Berija tudíž mohl odletět za Stalinem.** Byla ustavena komise vyšetřující činnost NKVD (*Berija byl jejím členem*). Závěry komise odsoudily Ježova a požadovaly odvolání prokurátora A. J. Vyšinského. **Byl to právě L. P. Berija, kdo nahradil v listopadu 1938 N. I. Ježova v jeho funkci. Po bezprecedentním a doslova epochálním triumfu Rudé armády i jejím bravurním rozdrčení hitlerovské nacistické bestie se L. P. BERIJA SE STAL PŘEDSEDOU KOMISE PRO ATOMOVÝ VÝZKUM A ZÁSA DNÍM ZPŮSOBEM PŘISPĚL V ROCE 1949 K ÚSPĚŠNÉ VÝROBĚ PRVNÍ SOVĚTSKÉ JADERNÉ ZBRANĚ.** Ve vnitrostranickém boji a smršti intrik pokud šlo o pokračování leninsko-stalinské bolševické ofenzívy vytyčené i definované Stalinovou vynikající prací *Ekonomické problémy socialismu v SSSR* (zde: <http://files.leva-net.webnode.cz/200005736-b7aa9b8a48/EKONOMICK%C3%89%20PROBL%C3%89MY%20SOCIALISMU%20V%20SSSR.pdf>) neustál Lavr Pavlovič po Stalinově smrti souboj s pučistou Chruščovem o moc a byl odsouzen k smrti a jakkoli oficiálně popraven, byl ve skutečnosti za podivných okolností zavražděn.

[17] Toto není všeobecně známo, aniž by byl smysl či význam toho náležitě pochopen. Náš pohled na Stalina byl z velké části utvářen těmi, kteří ho nenáviděli (McNeal 87). Stalin byl vynikajícím studentem na semináři v gruzínském Tbilisi, kam se zapsal na základě přání své matky. Již jako jinoch zasvětil svůj život včetně období dospívání práci pro revoluční hnutí dělnické třídy, přičemž dle některých „znalců“ nikdy neměl příležitost k vysokoškolskému vzdělání. Podle slov ruského historika J. N. Žukova však J. V. Stalin absolvoval Tifliský pravoslavný seminář s výtečným prospěchem, nevykonaje jedinou zkoušku z předmětu *Dějiny náboženství*.

[18] Vyšinskij, Andrej Januarjevič (1883-1954), Nejvyšší prokurátor Sovětského svazu, který železným koštětem odkazu velitele Čeky, tj. Zvláštní komise pro boj se sabotáží, Felixe Edmundoviče Dzeržinského, vymetl v čase důsledné přípravy sovětského státu na očekávaný válečný konflikt proti hydře nacistického agresora v rámci Velkých procesů kontrarevoluční hnízda veškeré, především však trockistické páté kolony kolaborující s Gestapem. Tyto nepřáteli nazývané „monstrprocesy“ s povděkem kvitoval jejich očitý svědek – tehdejší velvyslanec USA v Sovětském svazu Joseph Davies ve své knize *Mission to Moscow* -, v níž doslova uvedl: „Pouze díky provedení této očisty sovětského soudnictví a zejména špiček Rudé armády (»Rudý Napoleon« M. N. Tuchačevskij) neexistovala v Sovětském svazu v předvečer hitlerovské agrese žádná Pátá kolona. A. J. Vyšinskij se jako prokurátor účastnil rovněž [Norimberských procesů](#) a v letech 1949 až 1953 zastával funkci ministra zahraničí SSSR. V. J. Vyšinskij byl vynikajícím sovětským právníkem, diplomatem, akademikem SSSR.

[19] Vyšinskij, Andrej Januarjevič (1883-1954), před Velkým říjnem menševik, který jako hlava sovětského soudnictví pomohl vyříznout rakovinou tvorný tumor Páté kolony, čímž umožnil fenomenální, epochální a bezprecedentní vítězství Rudé armády, jež obrovsky pozvedlo její kredit v očích nejen osvobozených národů, a mír milujících obyvatel světa. Nejvyšší prokurátor Sovětského svazu, který železným koštětem odkazu velitele Čeky, tj. Zvláštní komise pro boj se sabotáží, Felixe Edmundoviče Dzeržinského, vymetl v čase důsledné přípravy sovětského státu na očekávaný válečný konflikt proti hydře nacistického agresora v rámci Velkých procesů kontrarevoluční hnízda veškeré, především však trockistické páté kolony kolaborující s Gestapem. Tyto nepřáteli nazývané „monstrprocesy“ s povděkem kvitoval jejich očitý svědek – tehdejší velvyslanec USA v Sovětském svazu Joseph Davies ve své knize *Mission to Moscow* -, v níž doslova uvedl: „Pouze díky provedení této očisty sovětského soudnictví a zejména špiček Rudé armády (»Rudý Napoleon« M. N. Tuchačevskij) neexistovala v Sovětském svazu v předvečer hitlerovské agrese žádná Pátá kolona. A. J. Vyšinskij se jako prokurátor účastnil rovněž [Norimberských procesů](#) a v letech 1949 až 1953 zastával funkci ministra zahraničí SSSR. V. J. Vyšinskij byl vynikajícím sovětským právníkem, diplomatem, akademikem SSSR.

[20] Jakovlev, Jakov Arkaděvič (vl. jm. Epstein) (1896-1938) byl sovětským státníkem a politikem, jenž jako ukrajinský komunista židovského původu vstoupil do VKS (b) v roce 1913. Narodil se v rodině učitele. V mládí studoval na Petrohradském polytechnickém institutu, avšak studia nedokončil. V roce 1913 se připojil k Ruské sociálně demokratické straně dělnické – bolševiků – RSDSD (b). Roku 1917 se J. A. Jakovlev aktivně zúčastnil říjnového povstání v Petrohradě a od triumfu 7. listopadu roku 1917 pracoval jako tajemník jekatěrinoslavského výboru RSDSD (b). Od dubna 1918 byl tajemníkem Moskevské regionální kanceláře Svazu kovodělníků. Poté byl sovětskou mocí vyslán jako vojenský kádr pomáhat Rudé armádě na Ukrajině a stal se jedním z organizátorů povstání v Charkově proběhnuvšího s příchodem nového roku dne 1. ledna 1919. Počátkem roku 1919 nastoupil jako politruk na Politické oddělení 14. armády, kde sloužil do července téhož roku. V prosinci 1919 byl J. A. Jakovlev zvolen do předsednictva ÚV KS (b) Ukrajiny a od roku 1920 nastoupil do funkce vedoucího provinčního výboru KS (b) Ukrajiny města Charkov. Následně mezi lety 1920-21 pokračoval jako vedoucí Politické komsomolské osvěty při (GPP) při Lidovém komisariátu RSFSR. V letech 1922-24 pracoval v Ústředním výboru RKS (b) jako náměstek. Poté v „sedmiletce“ 1923-29 pomáhal s vedením redakci rolnických časopisů, v letech 1924-28 řídil noviny „Бедные“ (Chudí). V letech 1924-30 člen Ústřední kontrolní komise VKS (b) (CCC CPSU (b)). Od roku 1926 vykonával post náměstka Komisař inspekce pracovníků a rolníků. Dne 8. prosince 1929 byl J. A. Jakovlev jmenován J. V. Stalinem Lidovým komisařem zemědělství SSSR, byvších rolnických komisí. Jako čerstvě jmenovaný lidový komisař měl J. A. Jakovlev za úkol provedení zásadního úkolu: pomoci likvidaci bohatých statkářů – KULAKŮ – jako třídy, pomocí kolektivizace a zakládání kolchozů urychlit vytvoření družstevního hospodářství na vsi. Od července 1930 byl členem Ústředního výboru CPSU (b) a jako spolehlivý spolupracovník i věrný stoupenec J. V. Stalina byl Jakovlev pověřen prováděním kolektivizace v SSSR. Dne 10. dubna 1934 se stal vedoucím Zemědělského oddělení Ústředního výboru VKS (b), následně od října 1936 1. místopředsdou Kontrolního výboru ústředního

výboru VKS (b). Od 27. července do 8. srpna 1937 pracoval jako 1. tajemník VKS (b) Běloruska.

[21] Rozhovor Roye Howarda s J. V. Stalinem viz pozn. č. 8

[22] Steckij, Alexej Ivanovič (1896-1938) – sovětský stranický činitel. Člen strany od roku 1915, člen Ústřední kontrolní komise (1924-1927), člen Ústředního výboru VKS (b) (1927-1938). Oběť represí (1938), posmrtně rehabilitován roku 1956. Během únorové revoluce v roce 1917 agitátor Petrohradské stranické komise, poté tajemník továrního výboru, člen Výboru VKS (b) okresu Vyborg. Delegát 6. sjezdu RSDSD (b). Účastník říjnového povstání v Petrohradě a potlačení vzpour A. F. Kerenského (1881-1970) a P. N. Krasnova (1869-1947). V letech 1918-20 se podílel na vojensko-politické a personální práci v Rudé armádě. V letech 1921-1923. studoval na Institutu rudých profesorů. V letech 1923-1926 pracoval v systému stranické a státní kontroly v orgánech Ústřední kontrolní komise, současně byl v roce 1925 redaktorem novin *Komsomolskaja Pravda*. Od roku 1926 – vedl oddělení Severozápadního úřadu Ústředního výboru a Výboru strany Leningradské Gubernie. Po Leninově smrti byl aktivním zastáncem N. I. Bucharina („Že Bucharin vystupoval také proti industrializaci, jsem si uvědomil, když jsem se s ním setkal,“ napsal Stetsky v dopise Stalinovi). Bucharin tehdy podporoval tzv. „Rudé profesory“, po jejich porážce se oportunisticky připojil ke Stalinově straně. V letech 1930-1934 pracoval Steckij jako Vedoucí oddělení kultury a propagandy. V roce 1933 byl členem Organizačního výboru Svazu sovětských spisovatelů, v čele s režisérem Maximem Gorkým, ale Stetsky de facto nerozhodoval o zásadních kauzách.

[23] Viz Igor Saveljev, Alexandr Charčikov Josif Vissarionovič STALIN - revolucionář, státník, vojevůdce (KRÁTKÁ BIOGRAFIE) <https://lukassluka.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=472375> resp. Stalin a SSSR - mýtus a skutečnost <https://lukassluka.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=509706>

[24] Kirov, Sergej Mironovič (vl. jm. Kostrikov) (1886 –1934) byl ruský revolucionář, významný sovětský bolševik a mezi řadovými, především leningradskými obyvateli byl vysoce populárním politikem. Ve třicátých letech **KIROV PATŘIL K NEJOBLÍBENĚJŠÍM SOVĚTSKÝM VŮDCŮM VŮBEC, ČASTO NAZÝVÁN MILÁČKEM STRANY – VKS (b), JEHOŽ POPULARITA SI NEZADALA S OBLÍBENOSTÍ J. V. STALINA.** S. M. Kirov se narodil dne 28. března 1886 v Uržumu v chudé vesnici na Urale. Jako malý přišel o oba rodiče. V roce 1901 mu skupina podporovatelů poskytla stipendium pro studium na průmyslové škole v Kazani. Po získání inženýrského diplomu se přestěhoval do sibiřského Tomsku. Vlastním usilovným sebevzděláváním se postupně stal marxistou a členem ruské sociálně-demokratické strany (1904) a rovněž byl přímým účastníkem tří ruských revolucí (1905 a únor resp. říjen 1917). Od roku 1926 S. M. Kirov vedl stranickou organizaci v Leningradě a v roce 1930 byl zvolen členem politbyra VKS (b). Kirov se zúčastnil revoluce roku 1905, byl uvězněn a o rok později propuštěn. Brzy po propuštění se připojil k bolševikům. Byl znovu zatčen v roce 1906, ale tentokrát byl odsouzen na tři roky kvůli obvinění, že šířil ilegální literaturu. Několikrát zadržen byl i později. Nakonec se přestěhoval na Kavkaz, kde zůstal až do doby abdikace Mikuláše II. – Krvavého a konce carského režimu. Tou dobou si Sergej Kostrikov změnil jméno na Kirov, které si vybral za pseudonym, jak to činili i jiní revoluční vůdci. Pojmenoval se podle antického perského vůdce Kýra Velikého a stal se velitelem bolševického vojenského vedení v Astrachani. Po Říjnové revoluci roku 1917 bojoval v občanské válce až do roku 1920. Roku 1921 se stal generálním tajemníkem ázerbájdžánské stranické organizace. Aktivně podporoval politiku sovětského vůdce Stalina a v roce 1926 mu byla svěřena funkce šéfa petrohradského oddělení strany (což byla po pozici J. V. Stalin fakticky druhá nejvyšší funkce ve straně). Roku 1934 nabídl Stalin Kirovovi spolupráci v Moskvě. Dne 1. prosince 1934 byl S. M. Kirov zavražděn Leonidem Nikolajevem v institutu Smolnyj v Petrohradě (Leningradě). Kirov přišel do práce a nechal svého tělesného strážce několik schodů za sebou, vycházel nahoru po schodech, kde měli bolševičtí pracovníci své kanceláře. Nikolajev vyšel z koupelny, následoval Kirova po chodbě a střelil ho zezadu do krku. Vyšetřovatelé NKVD tvrdili, že Nikolajev byl součástí širšího spiknutí vedeného Lvem Trockým proti sovětské vládě. To vyústilo v zatčení a popravu Kameněva, Zinověva a čtrnácti dalších v roce 1936. Kirovova smrt odstartovala velkou tzv. Velkou čistku stalinského

režimu, při níž byli podporovatelé Trockého a ostatní nepřátelé státu po zásluze zatýkáni a odsuzováni. Knihu ve francouzštině *L'Assassinat de Kirov – destin d'un stalinien (1888-1934)* (Vražda Kirova – Osud stalinisty) detailně se zabývající vraždou miláčka strany S. M. Kirova vydala ředitelka petrohradského Muzea S. M. Kirova Alla Kirilina roku 2001.

[25] Berija, Lavrentij Pavlovič (1899-1953) byl ve 30. letech významným [sovětským politikem](#), který pocházel z chudé zemědělské rodiny [gruzínské](#) Abcháziie. Od 16 let studoval mladý Lavr na technické stavební škole v ázerbájdžánské metropoli [Baku](#), kde se přidal k [bolševikům](#), ale jeho studium i revoluční kontakty byly přerušeny, když byl v létě 1917 [zmobilizován](#) a odeslán na [rumunskou frontu](#). Po konci [války](#) se vrátil do Baku dostudovat a ve 20 letech získal [diplom](#) stavebního technika. V roce 1919 se přidal k ázerbájdžánským [bolševikům](#) a prováděl pro ně [špionáž](#) ve vládnoucí straně [Musavat](#), do které naoko vstoupil. Po jistém čase ale začal být podezříván, proto [Ázerbájdžán](#) opustil a pokusil se o podobnou kariéru v [Gruzii](#), kde měli převahu tzv. [menševici](#), ti jej však rychle odhalili a vbrzku byl vypovězen ze země. Původně hodlal dál studovat [architekturu](#), ale na doporučení strany místo toho vstoupil do ázerbájdžánské [Čeky](#). **Od roku 1940 pracoval Lavrentij Berija jako šéf NKVD - lidového komisariátu vnitra. Po bezprecedentním a doslova epochálním triumfu Rudé armády i jejím bravurním rozdrčení hitlerovské nacistické bestie se L. P. Berija stal předsedou komise pro atomový výzkum a zásadním způsobem přispěl v roce 1949 k úspěšné výrobě první sovětské jaderné zbraně.** Ve vnitrostranickém boji a smršti intrik pokud šlo o pokračování leninsko-stalinské bolševické ofenzívy vytyčené i definované mj. Stalinovou vynikající prací *Ekonomické problémy socialismu v SSSR* neustál Lavr Pavlovič po [Stalinově](#) smrti souboj s pučistou [Chruščovem](#) o moc a byl odsouzen k smrti a za nejasných okolností komplotářskou klikou řízenou N. S. Chruščovem popraven.

[26] Stalin, Josif Vissarionovič, Vlastním jménem Džugašvili. Vedoucí činitel Komunistické strany Sovětského svazu, sovětského státu a mezinárodního komunistického a dělnického hnutí, teoretik a propagátor marxismu-leninismu, hrdina socialistické práce (1939), hrdina Sovětského svazu (1945), maršál Sovětského svazu (1943), generalissimus Sovětského svazu (1945). Rodák z gruzínského města Gori do revolučního hnutí vstoupil ve svých patnácti letech. Po svém vyloučení z pravoslavného semináře za propagaci marxismu a krátkém zaměstnání ve fyzikální observatoři vedl od roku 1901 až do únorové revoluce 1917 život profesionálního revolucionáře pracujícího v ilegalitě. Byl opakovaně vězněn a poslán do vyhnanství, odkud několikrát uprchl. Účastnil se revoluce v Zakavkazsku v l. 1905 - 1907 a byl jedním z vůdců Velké říjnové socialistické revoluce roku 1917 v Petrohradě. **V první sovětské vládě, Radě lidových komisařů, zastával J. V. Stalin funkci Lidového komisaře národnostních věcí. Dne 3. dubna 1922 byl Stalin na Leninův návrh zvolen generálním tajemníkem Ústředního výboru Komunistické strany Ruska (bolševiků) a v čele strany stál až do své smrti 5. 3. 1953.** Od 6. května 1941 do své smrti byl také předsedou Rady lidových komisařů SSSR, od r. 1946 nesoucí název Rada ministrů SSSR. J. V. Stalin významně přispěl k vítězství sovětské moci nad domácí kontrarevolucí a zahraniční intervencí v občanské válce, vytvoření mnohonárodnostního Svazu sovětských socialistických republik a konsolidaci strany po Leninově smrti. **Se Stalinovým jménem je spojeno vítězství socialistické industrializace, kolektivizace zemědělství, všestranný rozvoj centrálně plánovaného hospodářství, vědy, techniky, socialistické kultury, upevňování komunistické morálky a porážka trockistů a pravicových oportunistů, jejichž činnost směřovala k obnově kapitalismu. Je tedy nevyvratitelnou skutečností, že to byl J. V. Stalin, pod jehož vedením sovětský lid vybudoval sociálně-ekonomické základy socialismu. Stalinovou zásluhou byla likvidace páté kolony imperialismu před napadením Sovětského svazu fašistickými agresory, která byla předpokladem vítězství Sovětského svazu ve Velké vlastenecké válce.** Tohoto vítězství bylo dosaženo za cenu nesmírných obětí na životech vojáků, partyzánů i civilistů. Mnoho z nich umíralo se Stalinovým jménem na rtech. Stalin, předseda Státního výboru obrany, byl pro všechny pokrokové síly té doby ztělesněním vítězství nad fašistickým barbarstvím, symbolem lepší budoucnosti. Bez revolučních přeměn v sovětském hospodářství by nikdy nebylo možné

vítězství sovětského lidu ve Velké vlastenecké válce. **SSSR v čele se Stalinem dokázal bez nadsázky zachránit velkou část evropské civilizace před vyhlazením. Buržoazně demokratické státy by nejenže neměly síly porazit bez SSSR fašistickou osu, ale je velmi pravděpodobné, že by nevázáni tlakem příkladu Rudé armády vedené generalissimem Stalinem nehnuly proti fašistické genocidě ani prstem. Díky vítězství nad fašismem, osvoboditelské úloze Rudé armády a dovedné zahraniční politice Sovětského svazu nesmírně vzrostla autorita myšlenek socialismu a komunismu a došlo ke vzniku světové socialistické soustavy, největšímu úspěchu světového komunistického hnutí od Velké říjnové socialistické revoluce. Válkou zničené sovětské hospodářství ještě za Stalinova života předstihlo předválečnou úroveň výroby.** Nejvýznamnější statě a projevy J. V. Stalina byly vydány pod názvy *Marxismus a národnostní a koloniální otázka* zde:

<http://www.komsomol.cz/wp-content/knihovna/stalin/JVSmarxNK.pdf> a *Otázky leninismu* (Svoboda, Praha, 1950). Druhé z těchto děl obsahuje také významnou stať *O dialektickém a historickém materialismu* (samostatně vydáno v ruštině v září 1938) napsanou pro knihu *Dějiny Všesvazové komunistické strany (bolševiků) – Stručný výklad*. Ta vyšla redigována Komisí ÚV VKS (b) a schválena ÚV VKS (b) v září 1938. V češtině se dočkala vydání ve Státním nakladatelství politické literatury roku 1953 – v roce Stalinova úmrtí. Významným přínosem k politické ekonomii je poslední Stalinovo dílo *Ekonomické problémy socialismu v SSSR* jež spatřilo světlo světa roku 1952 v nakladatelství Svoboda a které rozdělené do 5 částí lze přečíst zde:

http://kominternet.cz/subdom/teorie/825_stalin_ekon_01.html;

http://kominternet.cz/subdom/teorie/828_stalin_ekon_02.html;

http://kominternet.cz/subdom/teorie/831_stalin_ekon_03.html;

http://kominternet.cz/subdom/teorie/837_stalin_ekon_04.html;

http://kominternet.cz/subdom/teorie/843_stalin_ekon_05.html

Za 31 let, po která stál J. V. Stalin v čele Komunistické strany Sovětského svazu, se dopustil i chyb, které byly zvláště po XX. sjezdu KSSS v roce 1956 neúměrně zveličovány na úkor gigantických úspěchů včetně epochální porážky nacistické hydry a osvobození střední Evropy. Projevilo se, že **v posledních letech Stalinova života stanuli v nejvyšších stranických a státních funkcích lidé skrývající svou pravicově oportunistickou orientaci nebo kolísaví, kariéristé čekající na Stalinovu smrt (kterou někteří z nich urychlili přinejmenším neposkytnutím pomoci). Sami se podíleli na vytvoření kultu osobnosti Stalina jako neomylného vůdce, což vedlo k nahrazení tvořivého rozvoje marxismu-leninismu a bolševické kritiky a sebekritiky neužitečným a stagnaci podporujícím holdováním Stalinově genialitě. PATRNĚ NEJZÁSADNĚJŠÍM SKUTEČNÝM STALINOVÝM POCHYBENÍM BYL FAKT, ŽE TOMUTO NEÚMĚRNÉMU PROCESU OBDIVU, VELEBENÍ A ADORACE NEDOKÁZAL ZABRÁNIT.** Nepochybně tomu bylo především pro zhoršující se vůdcův zdravotní stav, ačkoliv se např. přehnané glorifikaci své osoby mnohokrát postavil. „Odhalení“ Stalinova kultu osobnosti, kterým se revizionističtí vůdci po jeho smrti snažili zveličt vlastní zásluhy, vedlo k pošpinění předchozích 30 let budování socialistické společnosti, znechucení a odrazení milionů čestných komunistů a jejich sympatizantů a rozkolu v mezinárodním komunistickém hnutí. Chruščovovy útoky na Stalina, často založené na překrucování a zatajování skutečnosti a revizi leninismu, se staly podkladem pro zostření ideologické antikomunistické kampaně světového imperialismu. Ke škodě světového komunistického hnutí nebyl sovětským vedením J. V. Stalin až do rozpadu SSSR objektivně zhodnocen, nebyly rozebrány skutečné příčiny a následky negativních jevů jeho éry. Zejména pak nebyla učiněna přítrž Chruščovově revizionistické linii, pouze zmírněné po odchodu N. S. Chruščova z funkcí. Její pokračování umožnilo nástup M. S. Gorbačova a jeho společníků do čela KSSS a SSSR. Ti prohloubili útok na vědeckou teorii marxismu-leninismu, nadále maskovaný „bojem proti kultu osobnosti“, dovršili probíhající kontrarevoluční procesy a umožnili obnovu kapitalismu ve většině socialistických zemí. Knihu I. V. Saveljeva a A. A. Charčikova *Vražda velkého VŮDCE*, v originále trefněji *Vražda velkého HOSPODÁŘE*, vydalo roku 2010 nakladatelství Naše vojsko. Saveljev, Igor Vasiljevič a Charčikov; Alexandr Anatoljevič Josif Vissarionovič STALIN – revolucionář, státník, vojevůdce (KRÁTKÁ BIOGRAFIE) Zdroj: <https://lukassluka.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=472375>

[27] Molotov, Vjačeslav Michajlovič, vl. jm. Skrjabin (1890–1986). Sovětský politik, člen pozdější KSSS od r. 1906. Studoval na gymnáziu v Kazani a petrohradské polytechnice, od r. 1911 pracoval se Stalinem v redakci ilegálních bolševických novin *Pravda*, opakovaně byl vězněn, 1909 – 1911 a 1913 – 1915 pobýval ve vyhnanství, z druhého vyhnanství utekl a vrátil se do Petrohradu, kde se stal 1916 členem městského výboru bolševické strany. V době únorové revoluce 1917 byl členem ruského politbyra ÚV, za Velké říjnové socialistické revoluce členem petrohradské Vojenské revoluční rady. V l. 1921 – 1957 byl členem ÚV, 1921 – 1930 tajemníkem ÚV VKS(b), 1926 – 1952 členem politbyra ÚV VKS(b) a 1952 – 1957 předsednictva ÚV KSSS. V l. 1930 – 1941 byl předsedou a 1941 – 1957 náměstkem předsedy rady lidových komisařů SSSR (od r. 1946 rady ministrů), 1939 – 1949 a 1953 – 1955 lidový komisař, resp. ministr zahraničí. V l. 1957 – 1960 byl sovětským velvyslancem v Mongolsku, 1960 – 1962 zástupcem SSSR v Mezinárodní agentuře pro atomovou energii ve Vídni. **V. M. Molotov se po roce 1956 postavil proti oportunistické politice N. S. Chruščova, který zdiskreditoval největší úspěchy sovětské moci stupňujícím se hanobením J. V. Stalina a oslaboval pozice Sovětského svazu oportunismem v zahraniční politice a subjektivismem ve všech oblastech činnosti.** Chruščov se za Stalinova života významně podílel na vytváření kultu Stalinovy osobnosti a jeho následným odsuzováním prosazoval své zájmy. **Molotov se stal nejaktivnějším členem tzv. protistranické skupiny, ve které se sjednotila většina nejbližších Stalinových spolupracovníků za účelem sesazení Chruščova z pozice prvního tajemníka ÚV KSSS. Proto byl v r. 1957 Molotov uvolněn z vrcholových funkcí a při dalším stupňování protistalinské politiky v r. 1961 vyloučen z KSSS a o rok později donucen odejít z veřejného života. Znovu přijat do strany byl až v r. 1984, kdy byl generálním tajemníkem** K. U. Černěnkem. V. M. Molotov zemřel v Moskvě 8. listopadu 1986 ve věku 96 let. Byl posledním žijícím významným účastníkem Velké říjnové socialistické revoluce. V době jeho smrti už byl generálním tajemníkem KSSS renegát M. S. Gorbačov a do rozpadu prvního státu dělníků a rolníků zbývalo jen pět let... Molotovovy vzpomínky a myšlenky, které jsou cenným dokumentem ke studiu sovětských dějin, byly po zániku SSSR publikovány F. I. Čujevem v knize *Vzpomínky Molotova* (vydalo Orego roku 1996). V reakci na mnichovskou zradu slovy básníka Františka Halase „sladké Francie a hrdého Albionu“, jako výrazu neochoty velmocí tzv. demokratického Západu jakkoli bojovat proti akutní fašistické hrozbě, podepsal lidový komisař zahraničních věcí Sovětského svazu V. M. Molotov s říšským ministrem zahraničí nacistického Německa Joachimem von Ribbentropem dne 23. srpna 1939.

[28] Ždanov, Andrej Alexandrovič (1896–1948), sovětský státní a stranický činitel. Člen VKS (b) od roku 1915, po 15 letech od roku 1930 resp. 1934 tajemník ÚV VKS (b). V roce 1935 se stal kandidátem a roku 1939 pak členem politbyra ÚV VKS (b). Během desetiletí 1934–44 stál v čele leningradské stranické organizace. Za Velké vlastenecké války 1941–1944 se stal členem vojenské rady leningradského frontu a roku 1944 byl jmenován generálplukovníkem Rudé armády. Významnou úlohu sehrál při řízení obrany Leningradu. Rok před epochálním triumfem Rudé armády se A. A. Ždanov plně zabýval ideologickými otázkami, problémy marx-leninské filozofie i teorií literatury. A. A. Ždanov byl rovněž dvojnásobným držitelem Leninova řádu.

[29] Litvinov, Maxim Maximovič (1876–1951), Maxim Maximovič Litvinov (vl. jménem Meir Henoch Mojsejevič Vallach-Finkelstein) byl ruský revolucionář a třetí sovětský lidový komisař pro zahraniční věci v letech 1930–1939. Narodil se do bohaté židovské rodiny v Bialystoku v podleské oblasti Mosesovi a Anně Vallachovým. Po vystudování místního gymnázia sloužil v letech 1893 až 1898 v ruské armádě, a to v městě Baku. **V roce 1898 Litvinov vstoupil do Ruské sociálně demokratické dělnické strany.** Jelikož tato strana byla ilegální, měli její členové tendence užívat pseudonymy. Meir Henoch si vybral Maxim Litvinov, ale byl také znám jako Papaša a Maximovič, psal i pod jmény M. G. Harrison a David Mordechaj Finkelstein. Jeho prvním stranickým úkolem byla propaganda v Černigovské oblasti. V roce 1900 se stal členem Kyjevského stranického výboru, ale celý výbor byl zatčen o rok později. Po 18 měsících vězení se mu podařilo, spolu s 11 dalšími vězni, uprchnout z lukjanivské věznice a následně do Švýcarska, kde poté pracoval v revolučních novinách *Iskra*. **V roce 1903 se připojil k bolševické frakci Ruské sociálně demokratické strany**

dělnické (RSDSD)a vrátil se do Ruska. Po revoluci v roce 1905 se stal editorem prvních legálních stranických novin *Novaja Žizň* (*Nový život*) v Petrohradě. Když ruská vláda dala pokyn k zatýkání bolševiků v roce 1906, Litvinov opustil zemi a jako emigrant strávil dalších 10 let v Londýně, kde aktivně působil v Mezinárodním socialistickém byru. Také spolupracoval s Leonidem Krasinem, Georgijem Čičerinem a dalšími revolucionáři, pro které získával peníze. V Anglii se rovněž seznámil se svojí ženou Ivy Loweovou. V roce 1907 byl vyslán na *Mezinárodní socialistický kongres*. Po Říjnové revoluci byl Litvinov pověřen Leninem pracovat jako sovětský zástupce v Británii. Jelikož však nebyl v této funkci oficiálně akreditován, byl zatčen a následně vyměněn za britského zástupce v Rusku Roberta Lockharta. Poté **Maxim Litvinov působil jako sovětský diplomat a byla to převážně jeho zásluha, že Británie ukončila ekonomickou blokádu Ruska.** Také vyjednal několik obchodních dohod s evropskými státy. **V únoru 1929 podepsal tzv. Litvinovův pakt v Moskvě, který zaručoval, že signatáři (SSSR, Polsko, Rumunsko, Lotyšsko a Estonsko) nepoužijí vojenskou sílu k prosazení svých stanovisek. V ROCE 1930 BYL JMENOVÁN LIDOVÝM KOMISAŘEM ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ.** Jako zastánce kolektivní bezpečnosti horlivě usiloval o sblížení s Francií a Velkou Británií. Od Československa žádal, aby vláda v Praze uznala SSSR jako jediného představitele Ruska. **V roce 1933 přesvědčila jeho administrativa Spojené státy americké k uznání Sovětského svazu. M. M. LITVINOV PROSADIL také ÚČAST SOVĚTSKÉHO SVAZU VE SPOLEČNOSTI NÁRODŮ. PO MNICHOVSKÉ DOHODĚ A OKUPACI zbytků ČESKOSLOVENSKA BYLO ZCELA PATRNÉ, ŽE ZÁPADNÍ MOCNOSTI NESTOJÍ O SPOLUPRÁCI SE SOVĚTSKÝM SVAZEM.** Navíc německá media se vysmívala Litvinovovu židovskému původu. Kurz sovětské zahraniční politiky potřeboval změnu a tou změnou byl Vjačeslav Molotov, který přebíral Litvinovův post 3. května 1939. Tuto noc byl komisariát zahraničních věcí obklíčen jednotkami NKVD, telefon na Litvinovovu daču byl odpojen a Litvinov sám byl spraven o svém propuštění následujícího rána Georgijem Malenkovem a Lavrentijem Berijou. Následně bylo mnoho bývalých Litvinovových spolupracovníků zatčeno a vyslýcháno. Ihned po výměně nařídil Josif Stalin Molotovovi vyčistit komisariát od Židů. Propuštěním Litvinova, jakožto zastánce kolektivní bezpečnosti se Západem, bylo umožněno bližší partnerství s nacistickým Německem. Do politiky se Litvinov vrátil až po napadení SSSR Německem, kdy zastával funkci zástupce komisaře zahraničních věcí. V letech 1941–1943 pak působil jako velvyslanec v USA a výrazně se podílel na dohodě o zákonu o půjčce a pronájmu. Současně působil mezi lety 1942–1943 jako vyslanec na Kubě. Po svých sedmdesátinách odešel v roce 1946 do výslužby, zemřel 31. prosince 1951 v moskevské nemocnici na následky třetího srdečního infarktu.

[30] Vyšinskij, Andrej Januarjevič (1883-1954), Nejvyšší prokurátor Sovětského svazu, který železným koštětem odkazu velitele Čeky, tj. Zvláštní komise pro boj se sabotáží, Felixe Edmundoviče Dzeržinského, vymetl v čase důsledné přípravy sovětského státu na očekávaný válečný konflikt proti hydře nacistického agresora v rámci Velkých procesů kontrarevoluční hnízda veškeré, především však trockistické páté kolony kolaborující s Gestapem. Tyto antikomunisty nazývané „monstrprocesy“ však s povděkem kvitoval jejich očitý svědek — tehdejší velvyslanec USA v Sovětském svazu **Joseph Davies ve své knize Mission to Moscow (Mise do Moskvy, v níž doslova uvedl: „POUZE DÍKY PROVEDENÍ TÉTO OČISTY PROVEDENÉ SOVĚTSKÝM SOUDNICTVÍM A TÝKAJÍCÍ SE ZEJMÉNA ODSOUZENÍ ŠPIČEK RUDÉ ARMÁDY (»Rudý Napoleon« M. N. Tuchačevskij), NEEEXISTOVALA V SOVĚTSKÉM SVAZU V PŘEDVEČER NĚMECKÉ NACISTICKÉ AGRESE v Sovětském svazu v předvečer hitlerovské agrese žádná Pátá kolona.** A. J. Vyšinskij se jako prokurátor účastnil rovněž Norimberských procesů a v letech 1949 až 1953 zastával funkci ministra zahraničí SSSR. V. J. Vyšinskij byl vynikajícím sovětským právníkem, diplomatem, akademikem SSSR.

[31] Zinověv, Grigorij Jevsejevič (1883- 1936) Hirsch Apfelbaum, známý také pod jménem Ovsej-Gerson Aronovič Radomyslskij byl bolševický revolucionář, Zinověv se narodil jako syn chudých židovských zemědělců, vystudoval filosofii, literaturu a historii, zajímal se o politiku a v roce 1901 se připojil k Ruské sociálně demokratické dělnické straně (RSDDS). Po jejím rozdělení roku 1903 se

připojil k bolševické frakci RSDDS. Mezi lety 1903 a pádem Ruského impéria v únoru 1917 byl významným bolševikem a jedním z Leninových nejbližších lidí. V roce 1907 byl zvolen do ústředního výboru. Zinovjev zůstal Leninovým stálým pobočníkem i představitelem různých socialistických organizací až do roku 1917. Grigorij Zinovjev strávil první tři roky první světové války ve Švýcarsku. Do Ruska se vrátil v dubnu 1917 v zapečetěném vlaku s Leninem a dalšími revolucionáři. Jakkoli se Zinovjev i Kamenjev po jistou dobu těšili podpoře většiny v ústředním výboru bolševické strany, zákonitě rychlé hroucení, troskotávající a hnijící systém všech buržoazních stran, jenž v srpnu 1917 dovedl Rusko až k diktatuře generála Kornilova, sverpé pokračování vlády ve vedení imperialistické války navzdory odporu drtivé většiny nejen ruských obyvatel, muselo pounorové Rusko logicky dospět až ke zcela demokratickému převzetí moci sověty, ustavení revoluční vlády lidových komisařů v čele s V. I. Leninem dne 7. listopadu 1917 v Petrohradě, vyhlášení práva národů na sebeurčení a to včetně možnosti vystoupení, vyhlášení dekretů o půdě a míru, V. I. Lenin tou dobou označil v dopise Zinovjeva a Kamenjeva za „dezertéry“. To byl důležitý bod obratu v Zinovjevově kariéře. Mnohem významnější postavou se však jevil samolibý nafoukanec nedbající rozhodnutí VKS (b) Lev Trockij. Zinovjev nechtěl přijmout svou degradaci a dělal vše pro to, aby podkopával Trockého pozici uvnitř strany mezi léty 1918 a 1925. Během Leninovy nemoci vytvořili Zinovjev, Kamenjev a Josif Stalin vládnoucí triumvirát, který umenšil vliv Trockého. Po smrti Lenina a bezprecedentně jednoznačné volbě J. V. Stalina generálním tajemníkem VKS (b) Stojí za připomenutí, že v průběhu jednání strany před XV. sjezdem VKS (b) hlasovalo 724.000 členů pro leninskou politiku ÚV, zatímco směšných 4.000 hlasů bylo odevzdáno pro platformu trockisticko-zinovjevského opozičního bloku. To znamená, že sejednalo o 0,5% členské základny, jež se této diskuse účastnila. Zdroj: <http://lukassluka.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=499649> Stalina k moci byl Trocký Stalinem vyhnán do exilu. Zinovjev a Kamenjev byli v roce 1928 vyhozeni ze strany. Zůstali politicky nečinní do října 1932, kdy se do politiky opět vrátili. Po vraždě Sergeje Kirova 1. prosince 1934 začal stalinský teror. Stalin začal likvidovat své nejbližší přátele a soudruhy, kteří mu dopomohli k moci. Zinovjev a Kamenjev věděli, že nebudou ušetřeni. Stalin je obvinil z vraždy Kirova. Zinovjev v roce 1935 dostal 10 let vězení. Poté však byl spolu s Kamenjevem obviněn z vytvoření teroristické organizace, která měla zavraždit Stalina. Ve skutečnosti žádnou takovou organizaci nezaložil. Přesto však byl odsouzen k trestu smrti a popraven ve sklepech Lubjanky 25. srpna 1936. Těsně před svojí smrtí ještě k popravčím zakřičel: „Tohle je fašistický převrat! V Rusku proběhl fašistický převrat!“ Zinovjev byl v roce 1988 rehabilitován.

[32] Kamenjev, Lev Borisovič, vl. jm. Leo Rosenfeld (1883-1936) Studoval na technologickém ústavě moskevské univerzity, odkud byl roku 1902 vyloučen pro účast na demonstracích sociální demokratické strany. Po propuštění z vězení odjel do Paříže. Po rozpadu strany se přimkl k bolševikům a vrátiv se do Ruska, účastnil se revoluční práce v Tbilisi, Moskvě a Petrohradě, kde rozvinul agitační propagandu slovem i písmem. Byl proto roku 1908 uvězněn, načež odešel za hranice, kde působil jako obratný publicista strany. Počátkem roku 1914 se vrátil do Petrohradu a vedl revoluční činnost strany v Rusku. V listopadu 1914 zatčen a poslán doživotně na Sibiř. Vrátil se po únorové revoluci roku 1917 a obnovil svou činnost v Petrohradě jako člen ústředního výboru VKS (b), kde často nesouhlasil s Leninem. Po červencovém puči generála Lavra Kornilova byl nakrátko uvězněn. Po nenásilném převratu Říjnové revoluci 1917, proti níž se stavěl, se na čas rozešel se stranou, a posléze se spojil s ostatními socialistickými stranami. Později se stal členem mírové delegace v Brestu a vedl jednání s Finskem. Též se účastnil jednání o navázání styků s Anglií. Spolu se Zinovjevem bojoval proti opozici Trockého, ale roku 1925 sám do opozice vstoupil. Byl proto koncem roku 1926 zbaven funkcí a poslán do Itálie jako zástupce SSSR. V prosinci 1927 byl vyloučen ze strany a přijat teprve po veřejném doznání omylů. Svěřen mu pak byl úřad předsedy hlavního koncesionářského komisariátu. V roce 1936 byl obviněn z vytvoření teroristické organizace pro zavraždění Josifa Stalina a jiných účastníků vlády, Nejvyšším soudem SSSR pod předsednictvím byl shledán vinným a popraven v Moskvě 25. srpna 1936.

[33] Pjatakov, Georgij Leonidovič (1890-1937) byl [sovětský politik](#) a člen [Levé opozice](#). Georgij Pjatakov se narodil v Čerkassech. Jeho otec Leonid Timofejevič byl majitelem cukrárny. Na střední

škole se seznámil s anarchismem. Roku 1910 se připojil k Ruské sociálně demokratické dělnické straně. Dlouho se rozhodoval mezi menševiky a bolševiky, nakonec roku 1912 přistoupil k bolševikům. **Pjatakovi působil od roku 1917 na Ukrajině jako jeden z vůdců ukrajinských bolševiků.** Byl několikrát zvolen členem ústředního výboru. **V roce 1918 se Pjatakovi stal hlavním vůdcem bolševiků na Ukrajině, a také lidovým komisařem bank.** Několikrát bojoval s ukrajinskými nacionalisty, například se Symonem Petljurou. Pro své neshody s většinou členů politbyra podepsal roku 1923 Pjatakovi deklaraci 46 a stal se členem tzv. Levé opozice. Roku 1928 se však vrátil a stal se zástupcem komisaře pro těžký průmysl. V roce 1936 byl Pjatakovi obviněn z protistátní činnosti, odsouzen k trestu smrti a 30. ledna 1937 popraven.

[34] Thurston, kapitoly 2 až 4, jsou tím nejlepším a jedinečným shrnutím Moskevských procesů od počátku 90. let XX. stol. důkazů. Tento článek se nebude zabývat přímo těmito soudními procesy, soudním procesem a popravou maršála Tuhačevského a dalších nejvyšších vojenských vůdců v červnu 1937 nebo vztahem mezi všemi protisovětskými spiknutími, které v nich jsou uvedeny. **Jak dokládají dokumenty ze sovětského archivu, Stalin a další špičkoví sovětské vůdci byli přesvědčeni, že spiknutí existují, a obvinění z moskevských soudních procesů i obvinění proti vojenským vůdcům jsou přinejmenším z velké části přesné.**

[35] Getty poznamenává, že členové ÚV jednoznačně odmítli odpovědět na Ždanovovu řeč a uvedli předsedu Andrejeva do zmatku (*Excesy* 124). Prof. Jurij Žukov na to klade menší důraz, protože Eiche a další první tajemníci odpověděli na příštím zasedání, přičemž zdůrazňovali nutnost boje proti „nepřátelům“. (Inoy 345)

[36] Thurston, Robert W. (nar. 1936) je americký historik, autor a profesor dějin na miamské Universitě Oxfordu, Ohio. Thurston je především znám svou prací o historii Sovětského svazu, z nichž nejvýznamnější je *Life and Terror in Stalin's Russia, 1934-1941* (Život a teror ve Stalinově Rusku, 1934-1941). Rovněž je autorem knih o ranném i moderním čarodějnictví: *Witch* (Čarodějnice), *Wicca* ([novopohanské náboženské hnutí](#), forma [moderního čarodějnictví](#), vzniklé v polovině 20. století v Anglii zahrnující prvky [předkřesťanských náboženství](#), především [keltského](#), ale také [antického](#) a [germánského](#), lidové tradice a [ceremoniální magie](#)), *Mother Goose* (Matka Husa): *The Rise and Fall of the Witch Hunts in Europe and North America* (Vzestup a pád honů na čarodějnice v Evropě a Severní Americe). R. W. Thurston je autorem mnoha publikací a článků o pěstování, pražení a výrobě kávy *Coffee: A Comprehensive Guide to the Bean, the Beverage, and the Industry* (Káva: Komplexní průvodce pražení, nápoje a průmyslu). Publikoval řadu článků a knih o těchto tématech, přičemž také spoluzaložil a spouřil společnost Oxford Coffee Company, pražící kávu a provozující kavárny v Oxfordu, Ohio.

[37] Pro rezoluci viz Žukov, Inoy 362-3; Stalin, Zakliuchitel'noe. Stejně jako Rezoluce (která zůstává nepublikována), Stalinův projev se dotýká jen velmi krátce tématu „nepřátel“, a dokonce přímo varuje ÚV před „bitím“ každého, kdo byl kdysi trockistou. Stalin trvá na tom, že mezi bývalými „trockisty“ existují nevšední a pozoruhodní lidé, jmenovitě Feliks Dzeržinský.

[38] Vorošilov, Kliment Jefremovič (1881–1969), známý jako Rudý maršál byl sovětským vojenským, stranickým, státním činitelem o maršál SSSR (od r. 1935). Člen pozdější KSSS od r. 1903, za VŘSR komisař petrohradského vojenského revolučního výboru a vedoucí pracovník Čeky (Všeruské mimořádné komise, orgánu pro boj proti kontrarevoluci a sabotážím), za občanské války jeden z velitelů Rudé armády. V l. 1921 – 1961 a znovu od r. 1966 člen ÚV KSSS, 1926 – 1960 člen politbyra (předsednictva) ÚV KSSS, 1925 – 1934 lidový komisař vojenství a námořnictví, 1934 – 1940 lidový komisař obrany, 1940 – 1953 náměstek předsedy rady lidových komisařů (ministrů) SSSR, 1953 – 1960 předseda prezidia Nejvyššího sovětu. Hrdina socialistické práce (1960), dvojnásobný hrdina Sovětského svazu (1956, 1968), osminásobný držitel Leninova řádu. **PO XX. SJEZDU KSSS SE K. J. VOROŠILOV NEJPRVE POSTAVIL PROTI ROZKLADNÉ POLITICE N. S. CHRUŠČOVA, POZDĚJI SE VŠAK CHRUŠČOVU KURZU PODŘÍDIL.** Jména pučistických velitelů zněla Jon

Jakir, Vitovt Putna, August Kork, Vitalij Primakov, Robert Eidmann, Boris Feldman a Jeronim Uborevič. (Pučista Jakov Gamarnik spáchal sebevraždu před procesem). Během této doby byly do Moskvy odvolány stovky vysoce postavených vojenských velitelů, aby si přečetly důkazy proti svým kolegům — povětšinou svým nadřízeným — a aby naslouchaly věci známým analytikům.

[39] Případ trockistické antisovětské vojenské organizace, Případ Tuchačevskij či Případ vojáků probíhal roku 1937 a jednalo se o tajný proces s vysoce postavenými činiteli velení Rudé armády. Maršál Michail Tuchačevskij skupina vyšších vojenských důstojníků Jona Jakir, Jeroným Uborevič, Robert Eidman, August Kork, Vitovt Putna, Boris Feldman and Vitalij Primakov (stejně jako i Jakov Gamarnik, který spáchal sebevraždu před zahájením vyšetřování) byli obviněni z protisovětského spiknutí a bezprostředně po vynesení rozsudku Nejvyššího soudu SSSR (jeho zvláštním zasedáním) odsouzeni k smrti a popraveni v noci z 11. na 12. června 1937. Tribunálu předsedal Vasilij Ulrich a tvořili ho armádní velitelé SSSR Vasilije Bljucher, Semjon Budonnyj; armádní velitelé Jakov Alksnis, Boris Šapošnikov, Ivan Panfilovič Bělov, Pavel Dybenko a Nikolaj Kaširin a velitel sboru Jelisej Gorjačov.

Soudní procesy následně vyvolaly masivní očištění Rudé armády. **V září 1938 oznámil Lidový komisař obrany Kliment Vorovič, že z armády bylo propuštěno celkem 37.761 důstojníků a komisařů, 10.868 bylo zatčeno a 7.211 bylo odsouzeno za protisovětské zločiny.** Spiknutí i příprava puče maršála M. N. Tuchačevského a skupiny vysoce postavených generálů Rudé armády ve 30. letech minulého století skutečně existovaly. To je prokázanou a neoddiskutovatelnou realitou, nikoli plodem bujné fantazie, či utkvělých fikcí. Přímou z vedení NKVD měl jiskru kontrarevolučního puče v SSSR proti J. V. Stalinovi a jeho spolupracovníkům zažehnout maršál M. N. Tuchačevskij. Historik Valentin Leskov odhaluje jak vnitřní, tak i vnější hnací sílu chystaného komplotu na bohatém faktografickém materiálu, který mistrně i detailně popisuje aspekty života i činností sovětských a zahraničních politiků, vojáků a diplomatů. **Zvláštní pozornost je věnována obhájčům plné rehabilitace hitlerovského spiklence Tuchačevského, s nímž dychtivě vystoupil v tajném projevu při XX. sjezdu KSSS trockista N. S. Chruščov.** Téměř neuvěřitelně vylhanou optikou je barvotiskově vykreslen Tuchačevskij v německých důstojnických školách vystudovaný agent *Abwehru*, který prohrál jedinou skutečnou bitvu ve válce s Pilsudského Polskem v roce 1921, na nějž sepsal obdivnou ódu nazvanou *Tuchačevskij* L. V. Nikulin a která vyšla roku 1965 v nakladatelství Naše vojsko.

[40] Vyšetřovatelé NKVD v té době a ruští historici dnes ji označovali „klubok“ nebo „spleť“.

[41] Žádný přepis plenárního zasedání z června 1937 nebyl nikdy zveřejněn.

[42] Jakovlev, Jakov Arkaděvič (vl. jm. Epstein), (1896-1938), ukrajinský revolucionář židovského původu. Narodil se v rodině učitele. V mládí studoval na Petrohradském polytechnickém institutu, avšak studia nedokončil. V roce 1913 se připojil k Ruské sociálně demokratické straně dělnické – bolševiků – RSDSD (b). Roku 1917 se J. A. Jakovlev aktivně zúčastnil říjnového povstání v Petrohradě a od triumfu 7. listopadu roku 1917 pracoval jako tajemník jekatěrinoslavského výboru RSDSD (b). Od dubna 1918 byl tajemníkem Moskevské regionální kanceláře Svazu kovodělníků. Poté byl sovětskou mocí vyslán jako vojenský kádr pomáhat Rudé armádě na Ukrajině a stal se jedním z organizátorů povstání v Charkově proběhnuvšího s příchodem nového roku dne 1. ledna 1919. Počátkem roku 1919 nastoupil jako politruk na Politické oddělení 14. armády, kde sloužil do července téhož roku. V prosinci 1919 byl J. A. Jakovlev zvolen do předsednictva ÚV KS (b) Ukrajiny a od roku 1920 nastoupil do funkce vedoucího provinčního výboru KS (b) Ukrajiny města Charkov. Následně mezi lety 1920-21 pokračoval jako vedoucí Politické komsomolské osvěty při (GPP) při Lidovém komisariátu RSFSR. V letech 1922-24 pracoval v Ústředním výboru RKS (b) jako náměstek. Poté v „sedmiletce“ 1923-29 pomáhal s vedením redakci rolnických časopisů, v letech 1924-28 řídil noviny „Бедные“ (Chudí). V letech 1924-30 člen Ústřední kontrolní komise VKS (b) (ÚKK KSSS (b)). Od roku 1926 vykonával post náměstka Komisař inspekce pracovníků a rolníků. Dne 8. prosince

1929 byl J. A. Jakovlev jmenován J. V. Stalinem Lidovým komisařem zemědělství SSSR, byvších rolnických komisí. Jako čerstvě jmenovaný lidový komisař měl J. A. Jakovlev za úkol provedení zásadního úkolu: pomoci likvidaci bohatých statkářů – KULAKŮ – jako třídy, pomocí kolektivizace a zakládání kolchozů urychlit vytvoření družstevního hospodářství na vsi. Od července 1930 byl členem Ústředního výboru CPSU (b) a jako spolehlivý spolupracovník i věrný stoupenec J. V. Stalina byl Jakovlev pověřen prováděním kolektivizace v SSSR. Dne 10. dubna 1934 se stal vedoucím Zemědělského oddělení Ústředního výboru VKS (b), následně od října 1936 1. místopředsdou Kontrolního výboru ústředního výboru VKS (b). Od 27. července do 8. srpna 1937 pracoval jako 1. tajemník VKS (b) Běloruska.

[43] Molotov, Vjačeslav Michajlovič, vl. jm. Skrjabin (1890-1986) byl dlouholetý přední činitel KSSS a SSSR, stal se blízkým spolupracovníkem V. I. Lenina i J. V. Stalina. Pro svoji tvrdost měl přezdívku „Stalinovo kladivo“. Narodil se jako Vjačeslav Michajlovič Skrjabin (Скрябин). V letech 1921–1930 působil jako tajemník ÚV, v letech 1930–1941 předseda rady lidových komisařů, poté byl v letech 1941–1957 náměstkem předsedy rady lidových komisařů či ministrů; zároveň v letech 1939–1949 a 1953–1956 působil jako lidový komisař (ministr) zahraničí. V roce 1957 vystoupil proti N. S. Chruščovovi, byl vyloučen z vedení a nařčen z příslušnosti k protistranické skupině. Stal se velvyslancem v Mongolsku a později pracoval i jako představitel SSSR ve Vídni. Po XXII. sjezdu KSSS byl vyloučen ze strany, do které byl později znovu přijat několik let před smrtí s přímým souhlasem tehdejšího generálního tajemníka K. U. Černěnka. V letech 1938–1957 neslo město Severodvinsk na jeho počest jméno „Molotovsk“.

[44] Knihu J. N. Žukova *Stalin: Tajemství moci* vydalo v ruštině nakladatelství Vagrius roku 2005. Ne webu zde: http://militera.lib.ru/research/zhukov_yno2/index.html

[45] Eikhe (Eihe), Roberts Indrikovich (1890-1940), rovněž známý pod rusifikovaným jménem Robert Eiche (Robert Indrikovich Eikhe), byl lotyšský bolševik a vysoký funkcionář VKS (b), několikrát byl zvolen do ÚV a stal se kandidátem člena politbyra (1934). Když pracoval v západosibiřském výboru strany, podílel se aktivně na kolektivizaci, rozkulačování a tzv. velkých čistkách. **V roce 1937 byl Eiche jmenován lidovým komisařem zemědělství Sovětského svazu.** Následujícího roku 1938 byl však zatčen a obviněn z vytvoření „lotyšské fašistické organizace“ a popraven v roce 1940. Roberts Eiche byl prvním tajemníkem Západosibiřského regionálního výboru VKS (b). Během roku 1937 tvrdil: „V průběhu předvolebního boje proti zbytkům nepřátel se budeme setkávat nejen s nimi, ale i jejich „detašovanými“ pracovišti a musíme tudíž nyní studovat a jasně pochopit, kdo jsou tito nepřátelé, jakož se i zjistit, kde jsou „logistická“ centra těchto nepřátel“. Ač byl v roce 1937 R. Eiche jmenován lidovým komisařem zemědělství SSSR, byl to právě tento Lotyš, jenž byl následujícího roku 1938 zatčen, obviněn z přípravy na vytvoření lotyšské fašistické organizace a v roce 1940, odsouzen a popraven.

[46] Lišency (z rus. лишенцы) Lišenec byla osoba zbavená práva volit v Sovětském svazu 1918-1936. Vlastní neumožnění volebního práva bylo prostředkem k potlačení kategorií obyvatel, které byly klasifikovány jako „nepřátelé pracujících“. Sovětská ústava z roku 1918 definovala skupiny znevýhodněných nemožností volit osob takto: osoby, které užívaly jimi zaměstnané pracovníky k získávání a zvyšování svých zisků; osoby, pobírající peníze bez jakékoli vykonané práce, rentiéři, osoby žijící z úroků z kapitálu či příjmů z majetku atd. Sovětská ústava z roku 1924 a následně vyhlášky podrobněji tento seznam rozšířily a přidaly nové kategorie. Být zbaven volebního práva znamenalo mnohem více, než jen nemoci volit či být volen. Osoby lišency nemohly obsadit žádnou vládní pozici nebo získat vyšší a technické vzdělání, tito lidé byli zbaveni různých výsad a dotací: zaměstnání, bydlení, odchodu do důchodu, atd., nemohli být členy kolchozů ani jiných druhů družstev. Během přidělového systému z let 1929-1930 byly Lišency rovněž přidělu zbaveni. Členové rodiny, jejichž hlava byla lišencem, byli automaticky vylučováni. Hlasovací práva mohou být obnovena místními volebními komisemi na základě důkazu o zapojení do produktivní práce a věrnosti sovětské moci. Definitivními orgány, jejichž slovo mělo konečnou platnost, byly Ústřední volební

komise a předsednictvo ústředního výkonného výboru. **Sovětská ústava z roku 1936 zavedla všeobecné volební právo a kategorie Lišenců byla oficiálně zrušena.**

[47] Thurston, W. Robert (nar. 1936), profesor dějin na miamské Universitě Oxfordu, Ohio. Thurston je především znám svou prací o historii Sovětského svazu, z nichž nejvýznamnější je *Life and Terror in Stalin's Russia, 1934-1941* (Život a teror ve Stalinově Rusku, 1934-1941), Press syndicate, 1985 resp. 1987

[48] Getty, John Archibald (nar. 30. listopadu 1950) je americký historik a profesor [University of California \(Los Angeles\)](#) specializující se na ruskou historii obecně a dějiny Sovětského svazu zvláště. V roce 1972 získal J. A. Getty titul bakaláře umění na Pennsylvánské univerzitě a roku 1979 obdržel doktorát Ph.D. od Boston College. Před tím, než se přestěhoval do Los Angeles, kde jako profesor přednášel na kalifornské University of California (UCLA), vyučoval rovněž na univerzitě v Riverside. J. A. Getty je vědeckým pracovníkem ruské Státní univerzity pro humanitní vědy (Moskva), je vedoucím pracoviště Harrimanova institutu při Columbijské univerzitě a rovněž přednášel při Davis Center na Harvardské univerzitě. Jako hostující profesor přednášel také na Ruské akademii věd v Moskvě. Pokud jde o myšlenky, knihy a práce prof. J. A. Gettyho, v roce 1985 publikoval svou knihu ***Origin of the Great Purges: The Soviet Communist Party Reconsidered, 1933-1938 (Původ velkých čistek: KSSS znovuzvažuje léta 1933-1938)***. Knihu vydala Katedra sovětských a východoevropských studií při Cambridge University Press roku 1985, **Kniha je fundovanou kritikou díla dobře placeného šmoka a šířitele pustých lží Roberta Conquesta ztělesněných brakem *Harvest of Sorrow (Sklizeň smutku)***. Právě za tuto vyľhanou „vědeckou“ práci byl roku 2005 Robert Conquest vyznamenán masovým vrahem Georgem Bushem ml. V příloze *Původu velkých čistek* J. A. Getty fundovaně a zcela zpochybnil údajnou Stalinovu roli při vraždě předsedy leningradského sovětu Sergeje M. Kirova, zkritizoval a definitivně odmítl Conquestovo spoléhání se na emigrantské zdroje pocházející z pramenů, tiskovin, materiálů i knih banderovských potomků.

Dílo: • John Arch Getty a Robert Thompson Manning. *Stalinist Terror: New Perspectives (Stalinistický teror: Nové pohledy)* (ed., with Roberta T. Manning), New York, Cambridge University Press, 1993

- J. Arch Getty, Oleg V. Naumov. *The Central Party Archive: A Research Guide (Ústřední stranický archiv: Průvodce výzkumem)*, Pittsburské univerzitní centrum pro ruštinu. 1993
- John Archibald Getty *Origins of the Great Purges: The Soviet Communist Party Reconsidered, 1933-1938*, (Původ velkých čistek: KSSS znovuzvažuje léta 1933-1938), New York, Cambridge University Press, 1985. Devátý tisk, 1996 New York, Cambridge University Press, 1985., 1996
- J. Arch Getty, Oleg V. Naumov, *The Road to Terror: Stalin and the Self-Destruction of the Bolsheviks* (Cesta k teroru: Stalin a sebevražda bolševiků, 1932-1939, Yale University Press, 1999
- J. Arch Getty, *Stalin's „Iron Fist“, The Times and Life of N. I. Yezhov* (Stalinova „Železná pěst“, Doba a život N I. Ježova), Yale University Press, 2008.

[49] Tzv. OSA: Jako Osa Berlín-Řím, později Osa Berlín-Řím-Tokio, zkráceně Fašistická osa nebo jen Osa, se označovalo vojensko-politické uskupení nacistického Německa, Itálie a následně Japonska. Toto spojení bylo ustanoveno německo-italskou smlouvou z října 1936, která určovala německé a italské sféry vlivu v Evropě. Na tuto základní smlouvu navázal tzv. Ocelový pakt z května 1939, ve kterém se oba spojenci dohodli na společném postupu v případě války v Evropě a na s tím související ekonomické a vojenské výpomoci. Ještě v roce 1936 se k Ose přidalo Japonsko, které s Německem uzavřelo Pakt proti Kominterně (tj. spojení namířené proti Komunistické internacionále a potažmo proti Sovětskému svazu). Spojení Osy bylo velice proměnlivé, je těžké charakterizovat všechny jeho členy a pevnost vzájemných spojeneckých svazků. Lze sice tvrdit, že Osa za druhé světové války bojovala proti Spojencům (tj. USA, Spojené království, Francie, SSSR, Polsko a další), ale i to je problematické, neboť například Finsko válčilo na straně Osy pouze proti Sovětskému svazu, zatímco samotný SSSR byl až do června roku 1941 spojencem Německa (i přes existenci

Paktu proti Kominterně) a tyto dva státy společně napadly v roce 1939 Polsko. Dalším problémem Osy byla skutečnost, že (na rozdíl od Spojenců) státy tohoto paktu neměly žádný společný plán, jak dosáhnout svých cílů. V podstatě se dá říct, že v Ose byly 3 bloky: Německo a spojenci, Itálie a Japonsko. Nedostatek spolupráce nakonec mohl vést jen k jednomu závěru. Osa byla během druhé světové války poražena. Itálie podepsala se Spojenci příměří v září 1943, Německo bezpodmínečně kapitulovalo v květnu 1945 a Japonsko bylo donuceno ke kapitulaci v září 1945. Dne 27. září 1940 byl v Berlíně v rámci Osy uzavřen Pakt tří, který potvrzoval spojení fašistického režimu v Itálii, nacistického v Německu a militaristického v Japonsku. K Paktu tří se následně připojily německé satelity bojující na straně Osy, které tvořily: [Mandžukuo](#) (od 1939), [Finsko](#) (od 1940), [Slovensko](#) (od 1940) a [Španělsko](#) (od 1939)

[50] Eiche(Eihe), Roberts (1890-1940), rovněž známý pod rusifikovaným jménem Robert Eikhe (Robert Indrikovicn Eikhe), byl lotyšský bolševik a vysoký funkcionář VKS (b), několikrát byl zvolen do ÚV a stal se kandidátem člena politbyra (1934). Když pracoval v západosibiřském výboru strany, podílel se aktivně na kolektivizaci, rozkulačování a tzv. velkých čistkách. **V roce 1937 byl Eiche jmenován lidovým komisařem zemědělství Sovětského svazu.** Následujícího roku 1938 byl však zatčen a obviněn z vytvoření „lotyšské fašistické organizace“ a popraven v roce 1940. **Roberts Ejche byl prvním tajemníkem Západosrbského regionálního výboru VKS (b).** „V průběhu předvolebního boje proti zbytkům nepřátel se budeme setkávat s nimi i jejich „detašovanými“ pracovišti a musíme tudíž nyní studovat a jasně pochopit, kdo jsou tyto nepřátelé, jakož se i zjistit, kde jsou „logistická“ centra těchto nepřátel“

[51] Frinovskij, Michail Petrovič (1898-1940) působil spolu s N. I. Ježovem jako zástupce vedoucího NKVD v letech tzv. Velkých čistek. Před první světovou válkou studoval v náboženské škole. V lednu 1916 se Frinovskij dobrovolně přidal k carské armádě. Sloužil jako seržant v kavalérii až do jejího opuštění v srpnu téhož roku. Vstoupil do anarchistické skupiny a v roce 1917 se podílel na vraždě generálmajora M. A Bema v roce 1917. V březnu 1917 začal M. P. Frinovskij pracovat jako účetní v Moskvě a necelé dva měsíce před vypuknutím VŘSR se v září dobrovolně přihlásil k Rudé gardě. V červenci 1918 vstoupil do VKS (b) a dobrovolně se stal členem Rudé armády. M. P. Frinovskij byl jmenován komisařem bojové jednotky a také vedoucím zvláštní sekce, politickým zástupcem tajné policie Čeka při 1. jízdě Rudé armády. V roce 1919 byl M. P. Frinovskij převelen k plné službě do Čeky. Později v roce se stal zástupcem Zvláštní sekce pro moskevskou Čeku. V této funkci se podílel na mnoha stěžejních tajných operacích, které byly klíčové pro upevnění bolševického režimu, včetně akcí proti anarchistům, stejně jako ke zničení anarchistických a rebelských milicí na Ukrajině. Od prosince 1919 do dubna 1920 pracoval M. P. Frinovskij ve zvláštní sekci pro jižní frontu. V roce 1920 byl přemístěn na jihozápadní frontu, kde sloužil jako šéf zvláštní sekce a jako zástupce náčelníka zvláštní sekce 1. Rudé kavalérie. V letech 1921-1922 byl náměstkem náčelníka ukrajinské Čeky. V letech 1922-1923 stál M. P. Frinovskij v čele administrativní divize kyjevské GPU. Od 23. června byl také vedoucím OGPU na jihovýchodě Sovětského Ruska resp. Sovětského svazu. V listopadu 1923 byl M. P. Frinovskij přemístěn na severní Kavkaz a pověřen zvláštní sekcí pro tento region. V lednu 1926 se stal vedoucím sil GPU. V červenci 1927 byl Frinovskij opět přemístěn do Moskvy, tentokrát jako pomocník velitele Zvláštní sekce pro tento region. V roce 1927 ukončil vysokoškolské kurzy na Vojenské akademii Frunze. Od 28. listopadu 1928 do 1. září 1930 působil jako komisař divize zvláštních sil na Vysoké škole F. E. Dzeržinského OGPU SSSR. Dne 1. září 1930 byl M. P. Frinovskij povýšen a stal se předsedou GPU Ázerbájdžánu. V dubnu 1933 byl opět povýšen a stal se velitelem hraniční stráže OGPU. Dne 10. července 1934 se stal Frinovskij vedoucím hraničních a vnitřních jednotek pro NKVD. Frinovskij byl jedním z těch, kteří nejvíce profitovali z tzv. čistek NKVD, jež následovaly po propuštění jeho generála Genrikha Jagody. Nemaje příliš dobré vztahy s G. G. Jagodou, vycházel dobře s jeho nástupcem N. I. Ježovem. V čase, kdy byl Frinovskij na Dálném východě, Stalin navrhl, aby byl jmenován lidovým komisařem pro námořnictvo. Jmenování proběhlo dne 8. září 1938 a následně byl mezi hosty na obědě v Kremlu na 21. výročí bolševické revoluce, na níž byli přítomni J. V. Stalin a L. P. Berija, ale Ježov nikoli. Na sjezdu strany v březnu 1939 nebyl M. P. Frinovskij zvolen do ústředního výboru. Dne 16. března napsal Stalinovi a snažil se o zlehčení

svých nedostatečných znalostí ve věci admirality, ačkoli jeho žalostné ponětí ve věci vedení námořnictva bylo flagrantní. M. P. Frinovskij byl zatčen 6. dubna 1939 a obviněn z nedbalosti.

[52] Getty, Excesses 131-134 se zabývá některými statistikami. Viz objednávku č. 00447.

[53] Vzorový hlasovací lístek je reprodukován v Žukově knize; Inoy Stalin, 6. ilustrace.

[54] Peskarëv, George Sergejevič (1896-1939), sovětský stranický činitel a účastník občanské války. Byl členem speciální tzv. Trojky (NKVD SSSR). V roce 1918 byl G. S. Peskarov předsedou Caricynské krajské Čeky kamyšinského újezdu v provincii Saratov, následujícího roku 1919 se stal vojenským komisařem jízdní divize (2. jízdní sbor). Od roku 1920 pracoval jako stranický kádr (Tula, Jaroslavl, Moskva, Čeljabinsk, Zlatoust), zástupce provincie Moskvy. V letech 1927-1929 byl G. S. Peskarëv tajemníkem VKS (b) výboru Kungurského okruhu. V letech 1932-1933 předsedal Moskevskému regionálnímu výboru VKS (b) a následně mezi lety 1933-1935 funkci prvního tajemníka okresního výboru VKS (b) v Kolumně (Moskevské oblasti). V letech 1935-1936 byl vedoucím oddělení předních stranických orgánů Kalininského regionálního výboru VKS (b). V letech 1936-1937 byl 2. tajemníkem Kalininského regionálního výboru VKS (b). V roce 1937 pak předsedou výkonného výboru VKS (b) Kalininské oblastní rady výboru. Od června 1937 do května 1938 pracoval jako první tajemník místního výboru VKS (b) v Kursku. Dne 21. září 1938 byl G. S. Peskarov zatčen a po zrychleném řízení zastřelen.

[55] Malenkov, Georgij Maximilianovič (1902-1988) byl sovětský komunistický politik, blízký spolupracovník Josefa Stalina (jeho dlouholetý osobní tajemník) a **po Stalinově smrti pracoval G. M. Malenkov v letech 1953-1955 jako předseda rady ministrů SSSR (premiér)**. G. M. Malenkov se narodil v ruském Orenburgu dne 13. ledna 1902. Byl příliš mladý na to, aby se aktivně zúčastnil Říjnové revoluce, ale v roce 1919 vstoupil do řad Rudé armády. Následující rok vstoupil do komunistické strany a v roce 1925 ho jmenoval J. V. Stalin svým osobním tajemníkem. Během druhé světové války byl Malenkov součástí pětičlenné Rady obrany, která směřovala vojenské snahy Sovětského svazu. V roce 1946 jmenoval J. V. Stalin G. M. Malenkova místopředsedou vlády, čímž se Malenkov stal řádným členem politbyra. Když v roce 1953 Stalin zemřel, Malenkov pokračoval ve funkci předsedy vlády a vedoucí osobou strany, čerstvě přejmenované na KSSS. Vše vypadalo na to, že Malenkov je reformátor a dokonce vyzval k tomu, aby byla spotřebnímu zboží dána vyšší priorita. N. S. Chruščov nazval G. M. Malenkova revizionistou. **Malenkov zůstal v politbyru, ale v létě 1956 se připojil k N. A. Bulganinovi, V. M. Molotovovi, L. M. Kaganovičovi v pokusu o vypuzení N. S. Chruščova.** Pokus skončil neúspěchem a G. M. Malenkov byl vypovězen z prezidia i ÚV KSSS. G. M. Malenkov se stal manažerem hydroelektrárny v Kazachstánu a zemřel 14. ledna 1988

[56] Postyšev, Pavel Petrovič (1887-1939) byl sovětský státní i stranický činitel, organizátor stranické propagandy a publicista. Narodil se v rodině tkalce. Roku 1904 vstoupil do Ruské sociálně demokratické dělnické strany a ztotožnil se s jejím bolševickým křídlem. Později byl zatčen a poslán do vyhnanství na Sibiř. Stal se jedním z propagátorů bolševismu na Sibiři. V roce 1923 dohlížel na organizování výboru komunistické strany v Kyjevě. V roce 1925 se stal členem ústředního výboru komunistické strany na Ukrajině. Za své vlády dohlížel na tvorbu kolchozů a industrializaci na Ukrajině. V roce 1933 se stal prvním ministrem Charkova a Charkovské oblasti. Roku 1934 zaujal P. P. Postyšev místo tajemníka strany regionálního výboru v Kujbyševě.

[57] Kujbyšev, Valerian Vladimirovič (1888-1935), V. V. Kujbyšev byl bolševický revolucionář a prominentní sovětský politik. V roce 1904 vstoupil do Ruské sociálně demokratické dělnické strany a přistoupil k její bolševické frakci. V roce 1905 docházel Kujbyšev do Petrohradské vojenské akademie, z níž byl o rok později vyloučen. Poté se Kujbyšev pohyboval v Omsku, Petrohradu, Vologdě, Charkově a Samarě. Časem byl poslán na Sibiř, kde se sprátelil s Jakovem Sverdlovem. V roce 1917 odjel Kujbyšev do Samary, kde se stal předsedou místního sovětu. **Za říjnové revoluce se**

V. V. Kujbyšev podílel na ustanovení bolševické moci v Samaře a stal se předsedou Samarského revolučního výboru. Za občanské války byl Kujbyšev členem Vostockého frontu, bojoval proti vojsku admirála Kolčaka, řídil domobranu v Astrachani a vojsko ve střední Asii. **Roku 1927 se V. V. Kujbyšev stal členem politbyra.** V letech 1928–1930 byl předsedou nejvyšší Rady národního hospodářství, v roce 1930 se stal vedoucím Gosplanu. Kujbyšev se stal organizátorem první pětiletky, kolektivizace a industrializace. **V. V. Kujbyšev zemřel dne 25. ledna 1935 na infarkt při vyšetřování Kirovovy vraždy, spáchané psychicky nemocným L. Nikolajevem řízeným trockistickými spiklenci.**

[58] Kaganovič, Lazar Mojsejevič (1893 – 1991), Sovětský stranický a státní činitel, hrdina socialistické práce (1943). Člen bolševické strany od r. 1911, účastník VŘSR, po jejím vítězství organizátor na různých místech sovětského Ruska a později SSSR a v Rudé armádě. Od r. 1922 předseda organizačního oddělení (orgbyra) sekretariátu KSR(b), 1925 – 1928 první tajemník Komunistické strany (bolševiků) Ukrajiny, 1928 – 1939 tajemník VKS(b), od 1930 člen politbyra ÚV VKS(b). V l. 1933 – 1934 ve funkci předsedy Centrální komise pro prověrku stranických řad sehrál významnou úlohu v boji proti pravičáckým a jiným protistranickým skupinám. 1930 – 1935 stál v čele oblastního výboru strany v Moskvě a 1931 – 1934 v čele moskevského městského výboru strany. Zasloužil se o výstavbu moskevské podzemní dráhy, která do r. 1955 nesla jeho jméno. V l. 1935 – 1947 zastával L. M. Kaganovič postupně funkce lidového komisaře železnic, těžkého průmyslu, ropného průmyslu a stavebního materiálu. Za Velké vlastenecké války byl členem vojenské rady severokavkazského a transkavkazského frontu. 1947 – 1948 byl opět prvním tajemníkem KS(b) Ukrajiny, 1948 – 1952 vedoucí státního zásobování a 1952 – 1957 místopředseda rady ministrů. Za účast v tzv. protistranické skupině namířené proti rozkladné politice N. S. Chruščova byl Kaganovič v r. 1957 nucen odejít z ústředního výboru strany a stal se ředitelem malé továrny na draslík na Urale. V r. 1961 byl z KSSS vyloučen úplně a stal se důchodcem. Zemřel ve věku 97 let těsně před rozpuštěním SSSR v r. 1991.

[59] Ježov, Nikolaj Ivanovič (1895–1940), N. I. Ježov byl sovětským politikem, jenž **v letech 1936-1938 řídil při ministerstvu vnitra (NKVD) policii, která byla proto v čase tzv. Velkého teroru někdy nazývána „ježovština“.** V letech 1909 až 1915 byl zaměstnán jako asistent krejčího a jako dělník v továrně. Mezi roky 1915 a 1917 sloužil v ruské armádě. Několik měsíců před Velkou říjnovou revolucí se připojil k bolševikům. Za ruské občanské války bojoval v Rudé armádě. Po únoru 1922 pracoval v politickém aparátu komunistické strany, většinou jako tajemník různých regionálních výborů strany. V roce 1927 byl přerazen do distribučního a účetního oddělení komunistické strany a později se stal šéfem tohoto úřadu. **Od roku 1929 do roku 1930 byl náměstkem lidového komisaře zemědělství.** V prosinci 1930 byl jmenován hlavou několika oddělení strany: oddělení speciálních záležitostí, personálního a průmyslového oddělení. V roce 1934 byl zvolen do Ústředního výboru VKS(b) a od února 1935 do března 1939 byl také předsedou Ústřední komise stranické kontroly. V roce 1936 se Ježov dostal téměř na vrchol pyramidy výkonné moci v SSSR, když se stal lidovým komisařem vnitřních věcí (NKVD). Vrcholem Ježovovy kariéry byla oslava 20. výročí sovětské policie dne 20. prosince 1937, kde byl N. I. Ježov oslavován jako Stalinův nadaný žák. **V dubnu 1938 došlo k Ježovově jmenování na post lidového komisaře lodní dopravy. N. I. Ježov byl v té době i šéfem NKVD.** Koncem srpna 1938 nastoupil na místo N. I. Ježova L. P. Berija. Dne 11. listopadu 1938 byl Ježov zbaven funkce lidového komisaře vnitřních věcí (NKVD) a 25. listopadu ho nahradil L. P. Berija. **Dne 3. března 1939 byl Ježov zatčen na základě podílu na přípravě spiknutí organizujícího vraždu hlavy SSSR J. V. Stalina a zbaven všech svých funkcí téhož roku 10. dubna uvězněn,** odmítl se přiznat, že chystal spiknutí proti Stalinovi a dne 4. února 1940 byl zastřelen. Jakkoli tou dobou „**Chruščov požadoval popravit 20.000 lidí.**“ (viz J. N. Žukov, *KP* 3 dec. 02), a v tajné řeči v rámci XX. sjezdu Chruščov stále odkazoval na Ježova jako „nepochybně nevinného, čestného člověka“. (Reabilitatsia: Kak Eto Bylo. Mart 1953-Febral 1956 (Moskva, 2000), str. 308.

[60] Jagoda, Genrikh Grigoryevich (1891-1938) byl v letech 1934 až 1936 vůdčí osobou sovětského

Lidového komisariátu vnitra (NKVD). Jagoda byl polský žid, narozený v roce 1891 v Lodži, centru výroby bavlnářství v Polsku náležícím v té době carskému Rusku, ležícímu 100 km od Varšavy. Vystudoval farmacii a v roce 1907 vstoupil do VKS (b). Roku 1914 se oženil s Idou Averbachovou, neteří bolševika Jakova Sverdlova. Od roku 1920 byl členem předsednictva Čeky a po dobu 12ti let mezi 1923-1934 byl na základě jmenování Felixe E. Dzeržinského druhým náměstkem nástupnické organizace Čeky (Всероссийская чрезвычайная комиссия по борьбе с контрреволюцией и саботажем при СНК РСФСР – Všeruská zvláštní komise pro boj s kontrarevolucí a sabotáží při Radě lidových komisařů) nesoucí název OGPU (Spojená státní politická správa) spadající pod Radu lidových komisařů SSSR. Již ve Zvláštní komisi pro boj s kontrarevolucí ho F. E. Dzeržinský charakterizoval jako schopného, energického i ambiciózního úředníka. Jagoda měl značnou zásluhu v září 1927 na „odhalení“ Levé opozice, kterou vedli Trockij a Zinověv. V listopadu 1927 byl z VKS (b) vyloučen Trockij, Zinověv a téměř stovka jejich stoupenců. Od roku 1930 byl Jagoda pověřen prací v systému Hlavní správy nápravných pracovních táborů Sovětského svazu (GULAG). Jagoda byl stálý a dlouholetý spolupracovník Stalina, přičemž se v roce 1934 stal členem ÚV VKS (b) a byl pověřen prací v reorganizovaném komisariátu pro vnitřní záležitosti NKVD, do něhož byl OGPU transformován. Jako zástupce vedoucího OGPU spoluřídil Jagoda mezi lety 1931 a 1933 vybudování vodního kanálu mezi Bílým a Baltským mořem. Jakkoli byla stavba dalšího kanálu Moskva-Volha zahájena pod vedením Jagody, dokončena byla až jeho nástupcem Nikolajem Ježovem. **Stalin patrně nikdy Jagodovi zcela nedůvěřoval, částečně proto, že Jagoda sympatizoval s Nikolajem Bucharinem, a to i přesto, že sám Bucharin v roce 1928 řekl, že se na Jagodu nedá spolehnout! Dne 25. září 1937 poslal Stalin telegram Politbyru, v němž požadoval nahrazení Genrikha Jagody Nikolajem Ježovem a uvedl, že Jagoda definitivně dokázal, že není schopen odhalit trockistsko-zinověvský blok.** Dne 10. července 1934, dva měsíce po smrti Vjačeslav Rudolfoviče Menžinského (1874–1934), jediného předsedy OGPU v letech 1926 až 1934, jmenoval Joseph Stalin G. Jagodu komisařem pro vnitřní záležitosti, což bylo místo, které zahrnovalo dohled nad pravidelnou i tajnou policií NKVD. Jagoda úzce spolupracoval s Nejvyšším prokurátorem Sovětského svazu Andrejem Januarjevičem Vyšinským při řízení agendy prvního Moskevského procesu, který v srpnu 1936 vedl k stíhání, soudu a následnému vynesení rozsudku smrti nad bývalými sovětskými politiky Grigorijem Zinověvem a Lvem Kameněvem. V březnu 1937 byl Jagoda zatčen a obviněn z pašování diamantů, korupce a usvědčen, že pracoval jako německého agent již od vstupu do bolševické strany v roce 1917. **V ČASE, KDY HRMĚLO, VYŠLO NAJEVO: JAGODA, KTERÝ MĚL ZE SVÉ MOCNÉ POZICE ŠÉFA LIDOVÉHO KOMISAŘE VNITRA (NKVD) ODPOVÍDAT ZA BEZPEČNOST, INTRIKOVAL PROTI BEZPEČNOSTI SOVĚTSKÉHO STÁTU S CÍLEM SVRŽENÍ NEJEN J. V. STALINA, ALE ROVNĚŽ TZV. PĚTKY čítající kromě Josefa Vissarionoviče rovněž výstavbě sovětského stroje věrné bolševické kádry: V. M. Molotova, L. M. Kaganoviče, G. K. Ordžonikidzeho (Serga), K. J. Vorošilova.** V březnu 1937 byl Jagoda zatčen a obviněn z pašování diamantů, korupce a usvědčen, že pracoval jako německý agent již od vstupu do bolševické strany v roce 1917. Byl shledán vinným ze zrady a spiknutí proti sovětské vládě a spolu s Bucharinem a jinými obžalovanými odsouzen k trestu smrti. Rozsudek byl vykonán 15. března 1938.

[61] Oficiální název tzv. „JEŽOVŠTINY“ zněl: „O represivních opatřeních proti bývalým kulakům, kriminálníkům a ostatním antisovětským elementům“. V něm se doslova říká, že „před státními bezpečnostními orgány stojí nyní úkol bezohledně celou bandu antisovětských elementů rozbít, pracující sovětský lid před kontrarevolučními intrikami ochránit a jednou provždy učinit konec jejich sprosté rozkladné práci proti základům sovětského státu“.

[62] Až 1. února 1956, méně než čtyři týdny před svým „tajným projevem“ na XX. sjezdu KSSS, Chruščov stále odkazoval na Ježova jako „nepochybně nevinného, čestného člověka“. (Reabilitatsia: Kak Eto Bylo. Mart 1953-Febral 1956 (Moskva, 2000), str. 308.

[63] L. P. Berija (1899–1953) Lavrentij Pavlovič Berija (1899–1953) byl ve 30. letech významným sovětským politikem, který pocházel z chudé zemědělské rodiny gruzínské Abcházie. **Od 16 let**

studoval mladý Lavr na technické stavební škole v ázerbajdžánské metropoli Baku, kde se přidal k bolševikům, ale jeho studium i revoluční kontakty byly přerušeny, když byl v létě 1917 zmobilizován a odeslán na rumunskou frontu. Po konci války se vrátil do Baku dostudovat a ve 20 letech získal diplom stavebního technika. V roce 1919 se přidal k ázerbajdžánským bolševikům a prováděl pro ně špiónáž ve vládnoucí straně Musavat, do které naoko vstoupil. Po určité době ale začal být podezříván, proto Ázerbajdžán opustil a pokusil se o podobnou kariéru v Gruzii, kde měli převahu tzv. menševici, ti jej však rychle odhalili a vbrzku byl vypovězen ze země. **Původně hodlal dál studovat architekturu, ale na doporučení strany místo toho vstoupil do ázerbajdžánské Čeky. Od roku 1940 pracoval Lavrentij Berija jako šéf NKVD lidového komisariátu vnitra řídil.** Po bezprecedentním a doslova epochálním triumfu Rudé armády i jejím bezpříkladně hrdinském rozdrčení hitlerovské nacistické bestie **se L. P. Berija stal předsedou komise pro atomový výzkum a zásadním způsobem přispěl v roce 1949 k úspěšné výrobě první sovětské jaderné zbraně.** Ve vnitrostranickém boji a smršti intrik pokud šlo o pokračování leninsko-stalinské bolševické ofenzívy vytyčené i definované mj. Stalinovou vynikající prací ***Ekonomické problémy socialismu v SSSR*** neustál Lavr Pavlovič po Stalinově smrti hanebný a podlý nápor kliky vedené N. S. Chruščovem a jeho antikomunistické bandy o moc, byl odsouzen k smrti a popraven. L. P. Berija viz pozn. č. 25

[64] Viz Zemřel jeden arcilhář<http://severoceskapravda.cz/index.php/historie/751-zem%C5%99el-jeden-arcilh%C3%A1%C5%99>

[65] V Moskevském procesu z roku 1938 **Jagoda doznal, že byl zapojen do spiknutí, které mělo zažehnout převrat proti sovětské vládě, spáchat vraždu Maxima Gorkého i jeho syna** a další ohavné, odporné zločiny, ale energicky odmítl obvinění obžaloby, že se dopustil špiónáže. Skutečnost, že obvinění ze špiónáže markantně zesílilo během jednoho roku poté, co byl Jagoda zatčen, ukazuje přinejmenším na to, že sovětská vláda si myslela, že by takové informace poskytl cizímu nepříteli (Německu, Japonsku, Polsku). Jako vedoucí ministerstva vnitra, včetně tajné policie a pohraniční policie, mohl Jagoda přivodit bezprecedentní škody sovětské bezpečnosti, kdyby se mu podařilo předat informace zahraničním vládám. Pokud jde o konspirační činnost spiklence N. I. Ježova, tzv. „**JEŽOVŠTINU**“, její přesný název zněl: „O represivních opatřeních proti bývalým kulakům, kriminálníkům a ostatním antisovětským elementům“. V něm se doslova říká, že „před státními bezpečnostními orgány stojí nyní úkol bezohledně celou bandu antisovětských elementů rozbít, pracující sovětský lid před kontrarevolučními intrikami ochránit a jednou provždy učinit konec jejich sprosté rozkladné činnosti proti základům sovětského státu“; právě v této době „**Chruščov požadoval popravit 20.000 lidí**“, (viz J. N. Žukov, KP 3 dec. 02). Kritika ukrajinského bolševika J. A. Jakovlevova (1896-1938) – tajemníka jekatěrinoslavského výboru RSDSD (b), od dubna 1918 tajemníka Moskevské regionální kanceláře Svazu kovodělníků, od prosince 1919 člena předsednictva ÚV KS (b) Ukrajiny a od roku 1920 vedoucího provinčního výboru KS (b) Ukrajiny města Charkov vůči masivním Chruščovovým vyhoštěním je citována výše;

[66] Jakovlev, Alexandr Nikolajevič (1923 -2005) byl realizátor kolapsu Gorbačovovy perestrojky na konci roku 1991 a sparingpartner kata rakovinou revizionismu churavějícího socialismu v SSSR v jeho Gorbačovem ztělesněné agonii. **V kontrarevolučním roce 1968 vystoupil proti odstavení generálního tajemníka KSČ Alexandra Dubčeka.** A. N. Jakovlev byl roku 1973 odvolán z funkcí ve stranické administrativě a jmenován velvyslancem v Kanadě, kde pobyl dalších 10 let. **Roku 1983 navštívil Kanadu člen politbyra a tajemním ÚV KSSS M. S. Gorbačov, obnovil vztahy s Jakovlevem a poté trval na jeho návratu do Moskvy. Roku 1984 byl Jakovlev zvolen poslancem Nejvyššího sovětu Sovětského svazu a o rok později byl jmenován vedoucím oddělení propagandy ÚV KSSS. Roku 1986 se A. N. Jakovlev stal členem a tajemníkem ÚV KSSS, spravujícím otázky ideologie, informací a kultury. Na červnovém plenárním zasedání roku 1987 byl zvolen do politbyra ÚV KSSS a v roce 1989 se stal delegátem na Sjezdu lidových poslanců Sovětského svazu. V srpnu 1968 byl poslán do Prahy, kde jako reprezentant ÚV KSSS dohlížel na situaci v době vpádu vojsk Varšavské smlouvy do**

Československa. Po týdnu se vrátil do Moskvy, kde při rozhovoru s generálním tajemníkem KSSS Leonidem Brežněvem vystoupil proti odstavení generálního tajemníka KSČ Alexandra Dubčeka. V listopadu 1972 zveřejnil v novinách Literaturnaja gazeta článek Proti antihistorismu, ve kterém vystoupil proti nacionalismu (včetně literárních časopisů). Tento článek zhoršil i tak existující spory v prostředí inteligence mezi tzv. „západňáky“ a „domácími“. V souvislosti s kritikou článku ze strany Michaila Alexandroviče Šolochova a po příslušném projednání této záležitosti na sekretariátu a v politbyru ÚV KSSS byl Jakovlev roku 1973 odvolán z funkcí ve stranické administrativě a jmenován velvyslancem v Kanadě, kde pobyl dalších 10 let. Roku 1983 navštívil Kanadu člen politbyra a tajemník ÚV KSSS Michail Sergejevič Gorbačov, obnovil vztahy s Jakovlevem a poté trval na jeho návratu do Moskvy. Roku 1984 byl Jakovlev zvolen poslancem Nejvyššího sovětu Sovětského svazu a o rok později byl jmenován vedoucí oddělení propagandy ÚV KSSS. Roku 1986 se stal členem a tajemníkem ÚV KSSS, spravujícím otázky ideologie, informací a kultury. Na červnovém plénním zasedání roku 1987 byl zvolen do politbyra ÚV KSSS a v roce 1989 se stal delegátem na Sjezdu lidových poslanců Sovětského svazu.

Po rozpadu Sovětského svazu zaujímal od ledna 1992 post viceprezidenta Gorbačovovy nadace. Na konci roku 1992 se stal předsedou prezidentské komise pro rehabilitaci obětí politických represí. V letech 1993 až 1995 také vedl Federální agenturu pro televizní a rozhlasovou státní společnost Ostankino. Od roku 1995 byl předsedou představenstva společnosti ORT. Stejněho roku se stal prvním předsedou Ruské sociálně-demokratické strany. Byl v čele Mezinárodní nadace „Demokracie“ (Nadace Alexandra N. Jakovleva)

[67] Míněny Anglie a Francie, jež tak pojmenoval český básník František Halas ve své básni *Zpěv úzkosti* ze sbírky *Torzo naděje*, přičemž celé inkriminované čtyřverší zní:

Zvoní, zvoní zrady zvon zrady zvon

Čí ruce ho rozhoupaly

Francie sladká hrdý Albion

a my jsme je milovali

Zdroj:

<http://www.czechfreepress.cz/blogy/grover-furr-stalin-a-boj-za-demokratickou-reformu-1-cast.html>

Sdílet